

Läänemaa Ühisgümnaasium

2022/2023. ÕPPEASTA AASTARAAMAT

Koostaja
Merilin Schults

Haapsalu 2023

Sisukord

1. Töötajad.....	5
2. Hoolekogu	7
3. Õpilased.....	8
4. Õpilasesindus VÕLV	18
4.1. VÕLVi tegemised	19
4.1.2. Koostööprojekt LÜGi ja Tallinna 32. keskkooli vahel	20
4.1.3. Kohtusid LÜGi ja Loksa Gümnaasiumi õpilasesindused	20
4.1.4. Kohtusid kõikide „Aasta kooli“ tiitliga pärjatud õpilasesinduste liikmed ja huvijuhid	21
4.1.5. 22.-23. mail võttis õpilasesindus VÕLV taaskord oma õppeaasta tegemised kokku kevadises Tuksi laagris.....	22
5. Huviringid	24
6. Kooli sündmused ja ettevõtmised	25
6.1. Uue õppeaasta avaaktus	25
6.2. 11.M klassi Enno nädal	26
6.3. Selge sõnumi tund 12.MA ja 12.MS klassis	26
6.4. Ajarännak 1944. aastasse	27
6.5. Läänemaa Ühisgümnaasiumi olümpiamängud Piiskopilinnuses	27
6.6. Sinilinnuaeg.....	31
6.7. 12.MA klassi preemiareis Eesti Spordi- ja Olümpiamuuseumisse	32
6.8. LÜGi õpilased käisid Old Hapsal Hotelis praktikapäeval	33
6.9. Õpetajate päeva tähistamine.....	34
6.10. Kümnendikel käis külas luuletaja ja tõlkija Adam Cullen.....	35
6.11. Playback Gala 2022.....	36
6.12. Klassidevahelised korvpallivõistlused	38
6.13. Külas käis vilistlane Kendra Kurisman.....	40
6.14. ERRi ajakirjanik Merilin Pärli eesti keele tundi andmas	40
6.15. Haapsalu koolinoorte kontsert “Jõulud tulnud ju!”.....	41
6.16. Jõulukuu lugude saatel	42
6.17. 12. klassidele pidas loengut Krista Kumberg.....	44
6.18. Vilistlastunnid LÜGis	45
6.19. Jõuluball	45
6.20. Jäähutuskooolitus	47
6.21. LÜGi rahvast kõnetab enim Kivirähk	48

6.22. Tammsaarest Tammsaareni	49
6.23. Eesti Vabariigi 105. aastapäevale pühendatud kõnevõistlus.....	50
6.24. Sõbrapäev	52
6.25. LÜGi suusareis	52
6.26. Pii päev	54
6.27. Plakatikonkursi preemiareis	54
6.28. Klassidevahelised võrkpallivõistlused	56
6.29. LÜGi õpilased osalesid EESi eesti kirjanduse olümpiaadi finaalis	58
6.30. Innovatsioonikonverents	59
6.31. LÜGi Sinusulg on seitsme parima koolilehe hulgas Eestis!	61
6.33. Läänemaa Ühisgümnaasiumi tunnustamine EOA aastakonverentsil.....	63
6.34. Meediapädevustund 11.H ja 11.M klassis.....	64
7. Suunapäevad ja ettevõtmised	65
7.1. Humanitaarsuund	65
7.1.1. Kumust Faustini ehk 11.H suunapäev Tallinnas.....	65
7.1.2. 11.H loovkunsti ja kirjanduse ühisprojekt „Jäljed“	67
7.1.3. 10.H ja 12.H väisasid suunapäeval seekord Tartut	68
7.1.4. 12.H üdini humanitaarne suunapäev Tallinna.....	70
7.1.5. 10.H suunapäev Viljandis	71
7.2. Loodus-reaalsuund	73
7.2.1. 10.LR loodusõppepäeval Põhja-Läänemaal.....	73
7.3. Majandussuund.....	76
7.3.1. Õpilasfirma Lebo märgiti ära võistlusel „Ehe Eesti 2022“	76
7.3.2. 12. majandusklasside suunapäev	77
7.3.3. Inspiratsioonipäev ettevõtlikele noortele	77
7.3.4. SEB Koolisaadikute Programmi uued esindajad	78
7.3.5. Õpilasfirmade koolituspäev.....	79
7.3.6. Muljeid selle aasta esimeselt õpilasfirmade laadalt MEKA 26. november 2022... 80	
7.3.7. Õpilasfirmade laat Pärnus	82
7.3.8. Külaline 11.M ja 12.M õpilastele.....	83
7.3.9. Finantsmajanduse valikkursuse õpilastele andsid tunde SEB koolisaadikute programmi vilistlased.....	84
7.3.10. Aksel Tammann andis tunde 12.MS ja 12.LR õpilastele.....	86
7.3.11. 10.M õpilased suunapäeval Tallinna ettevõtetes.....	88
7.3.12. 11.M õpilased suunapäeval Pärnus ja Riias	89

7.3.13. Haapsalu kaubamaja jõululaat õpilasfirmadele.....	90
7.3.14. Liipa Talu Jõulumaa õpilasfirmade laat.....	91
7.3.15. 10.M majandustunni külaline.....	92
7.3.16. Rapla õpilasfirmade laat.....	93
7.3.17. Meie õpilasfirmad koolilaadal.....	94
7.3.18. Tänavused SEB koolisaadikud 10.M klassist andsid oma esimesed tunnid	95
7.3.19. Aksel Tammann 10.M ettevõtlustunnis	96
7.3.20. SEB koolisaadikud tundides Haapsalu Linna Algkoolis.....	97
7.3.21. LÜGis toimus müügi- ja turunduskoolitus õpilasfirmadele.....	98
7.3.22. Eesti Õpilasfirmade Laad 2023	99
7.3.23. ÕF Toolik preemiareisil tehnoloogiaettevõttes WISE	100
7.3.24. 12. majandussuuna õpilaste õppepäev Tallinnas.....	101
7.3.25. 11.M majandustunnis meie vilistlane Kristjan Tedremaa.....	103
7.3.26. Külalislektor 11.M õpilastele Salva Kindlustusest	105
8. Projektid	107
8.1. Erasmus +.....	107
8.1.1. Rahvusvaheline õppereis Kreekas “Olümpiaharidus: Antiik-Olümpiast Euroopa praeguste tavadeni”	107
8.2. Nordplus	109
8.2.1. Tampere rahvusvahelist Nordplus projekti ette valmistamas.....	109
8.2.2. Ajavahemikul 16. mai kuni 19. mai toimus LÜGis rahvusvaheliste projektide raames kaks üritust	110
9. Õpilaste saavutused 2022/2023	112
9.1. Olümpiaadid.....	112
9.2. Mälumängud.....	115
9.3. Mitmesugused konkursid ja tunnustused	117
9.4. Sport	123
10. Medalistid ja aukoja liikmed 2023	130
11. Esiletoomist väärivad õpilaste tööd.....	132
11.1. Marlen Makarovi essee „Naiste sõna on naiste jõud“	132
11.2. Miia Kripsi kõne „Armastus, see on võimalus“	133
11.3. Karlote Karmi kõne „Püha on maa“	135
11.4. Aksel Tammani kõne „Sitta kah!“	136
11.5. Grete Sallo luuletused „Luuleprõmm 2023“ konkursil.....	138

1. Töötajad

1. Tiina Brock - eesti keel, kirjandus
2. Grete Grauberg - rahvatants
3. Ulrika Grauberg - rahvatants
4. Mairi Grossfeldt - huvijuht
5. Karl Hein - ajalugu, ühiskonnaõpetus
6. Viire Hints - õppealajuhataja, matemaatika
7. Embi Hunt - saksa keel
8. Mati Hunt - majandusjuht
9. Anneli Ilves - raamatukoguhoidja
10. Ain Iro - direktor, matemaatika
11. Maret Järveots - eesti keel, kirjandus
12. Mari Kald - inglise keel
13. Kairo Kivi - matemaatika
14. Kerli Kosk - matemaatika
15. Ülle Lumeste - matemaatika
16. Kalle Lõuna - ajalugu, ühiskonnaõpetus
17. Karin Lükk-Raudsepp - muusika
18. Jaana Maripuu - inglise keel
19. Kadri Mitt - füüsika, keemia
20. Ekaterina Mokhovikova - inglise keel
21. Leelo Paju - kehaline kasvatus
22. Karel Rahu - kunst
23. Imbi Raudkivi - geograafia, majandus
24. Rea Raus - inglise keel, majandus
25. Evi Riivits - matemaatika
26. Annika Rouhiainen - koolipsühholoog-õppenõustaja
27. Merilin Schults - õppekorraldaja
28. Katrin Seppel - juhiabi, haridustehnoloog
29. Varje Sild - vene keel
30. Tiiu Soostar - vene keel
31. Aavo Tomingas - kehaline kasvatus

32. Monika Undo - eesti keel, kirjandus

33. Mall Vainola - bioloogia, keemia, haridustehnoloog

34. Henry Viiret- IT-administraator

Läänemaa Ühisgümnaasiumi töötajad (Foto Pildikompanii OÜ)

2. Hoolekogu

Hoolekogu koosseis

- Margus Nerman, lapsevanemate esindaja ja hoolekogu esimees
- Kalle Lõuna, õppenõukogu esindaja
- Britta Sool, vilistlaste esindaja
- Kristjan Tedremaa, vilistlaste esindaja
- Kaja Rootare, toetava organisatsiooni esindaja (Haapsalu Linnavalitsus)
- Ülle Lobjakas, toetava organisatsiooni esindaja (Haapsalu Põhikool)
- Märt Õiglas, õpilaste esindaja
- Sigre Kuiv, kooli pidaja esindaja (Haridus- ja Teadusministeerium)

Lastevanemate esindajale kooli hoolekogus annab nõu lastevanemate nõukoda, kuhu on valitud iga klassi lastevanemate hulgast üks liige.

Nõukoja koosseis

- 10.H Margus Nerman
- 10.LRS Mariliis Olenko
- 10.M Kristiina Ase
- 11.H Aire Toffer
- 11.LRS Riin Rosenperk
- 11.M Angeliina Schwindt
- 12.H Maret Härm-Tilk
- 12.LR Margit Kiivit
- 12.MA Sirelin Püss
- 12.MS Irene Võrklaev

3. Õpilased

10.H

10.H klass ja klassijuhataja Jaana Maripuu (Foto Pildikompanii OÜ)

Kaira Avila, Helen Carmel Boyers, Sarah-Sofia Brock, Rael Engman, Riin Engman, Emma Heinsaar, Kaspar Kants, Grettel Kiho, Kristjan Mihkel Kollom, Martin Oliver Kollom, Kai Kurisman, Kärolin Kuura, Kirke Kuusk, Lotta Kärssin, Emily Laurmann, Meribel Lepp, Marlen Makarov, Krisse-Liisa Mastakov, Marietta Muld, Maribel Mursal, Marie Linda Nerman, Maarja Plamus, Sarah Pärli, Ketlin Püüding, Lisete Ratas, Hanna Sepsivart, Liisa Emilia Sokolov, Emma Loviisa Trubok, Sander Tülp, Laura-Meribel Veide.

10.LRS

10.LRS klass ja klassijuhataja Kalle Lõuna (Foto Pildikompanii OÜ)

Seleri-Stella Armuand, Annett Arula, Verner Ellermäe, Andre Esko, Ines Ira, Toomas Keba, Mariliis Koplik, Mariann Lamp, Hugo Bert Muru, Mia-Marii Olenko, Anneli Proosväli, Markus Põru, Hendrik Rand, Laura-Liis Reeder, Liisi Roos, Sonja Schönberg, Viktoria Susi, Patrick Teslon, Johanna Uussaar, Otto Villem Valdmann, Annabel Voolaid, Tormi Erstu, Ain Kivimaa, Maria Kooviste, Robin Harley Koppel, Eliisbeth Laanmets, Hannes Rabi, Sandra Toom, Erik Ulm, Harly Viira, Aurelia Ärsis.

10.M

10.M klass ja klassijuhtaja Imbi Raudkivi (Foto Pildikompanii OÜ)

Leana Arro, Kristella Ase, Arne Mark Dobreluts, Otto Kaidor Grünberg, Marite Hallik, Jessika Joonasing, Jegor Kopanev, Dagmar Lai, Johanna Lauri, Carola Liik, Karen Loorens, Oliver Mark, Angela Meeles, Keldi-Ketlin Mõttus, Merlin Ojala, Oskar Pisenko, Kaspar Plans, Orm Robert Rammul, Marbell Randlepp, Ilja Romanov, Markus Roomet, Rosa Linda Sikkal, Ada Lovise Silmpärg, Robi Suder, Silver Surov, Tõnis Tammus, Martin Taratuhin, Anna Trynova, Svetlana Trynova, Keteli Valgre, Arti Viispert, Joosep Vingissaar.

11.H

11.H klass ja klassijuhataja Tiina Brock (Foto Pildikompanii OÜ)

Maarja-Luisa Adelman, Valeria Asu, Jose Benitez Montenegro, Margarita Garipova, Kleer Jaani, Riin Jürise, Mia Rahel Kander, Mart Villem Kelner, Jasper Klippberg, Sille Kolga, Miia Krips, Jevgenija Parhomets, Jane-Anett Riibak, Anett Saarjõe, Lisett Saarjõe, Lisann Sirel, Diana Snigurskaja, Julia Snigurskaja, Krisella, Aurelia Söderholm, Riin Tammet, Dagmar Toffer, Uku Viispert, Mai-Liis Vikman, Markus Andreas Villand.

11.LRS

11.LRS klass ja klassijuhataja Kadri Mitt (Foto Pildikompanii OÜ)

Annely Bankier, Elisabeth Bergmann, Helen Jesmin, Anna Kadomskaja, Rico Kalda, Laura Kann, Kristiina Kimsto, Raian Kleemann, Laura Emilia Koort, Janeli Koppel, Daniel Kuldmeri, Getrud Kõiveer, Alice Leer, Brianna Lepplaid, Aaron Lillemäe, Eevaliisa Anett Meister, Ottokar Orgla, Margetta Pajuste, Getter Peberg, Marvin Riso, Karel Markus Rääli, Mariin Sinimeri, Sander Soome, Martin Sõelsepp, Laura Sündeva, Martin Tursk, Egert Tökke, Keijo Vasar, Anni Hipp Visla, Katarina Viktoria Ööbik.

11.M

11.M klass ja klassijuhataja Tiiu Soostar (Foto Pildikompanii OÜ)

Girtel-Helena Alaküla, Ksenija Fedorishcheva, Ott Rasmus Grigorenko, Arseni Hohlatov, Hugo Juurik, Alver Järv, Markus Rafael Kalda, Helena Kann, Margret Karm, Helena Kase, Johanna Kaskla, Kristofer Kattel, Rageri Keelus, Elisa Kruusmaa, Oliver Laasik, Ralf Lamp, Karlis Lõps, Mattias Mets, Tanel Metshein, Jan-Erik Niit, Alexis Rebane, Mark Marcel Schwindt, Romet Serov, Lisandra Sommerman, Tanel Toomemägi, Martin Toomsalu, Rivo Tüksammel, Hele-Riin Veski, Karl Mark Villakov, Janar Voorel, Ivan Sobol, Andrii Voitiuk.

12.H

12. H klass ja klassijuhataja Annika Rouhiainen (Foto Pildikompanii OÜ)

Anastasiya Chertova, Laura Stefani Hiie, Merilyn Juhkam, Briti Elise Jõpise, Laura Kirke Kaijalainen, Henrieth Kampmann, Elis Kesküla, Kaspar Kupper, Veronika Laanes, Marvel Leesment, Kadriin Lillalaid, Kaisa Mannert, Anni Metssalu, Martina Muld, Greta-Piia Peberg, Sören Pent, Victoria Požidajeva, Kenele Pärnaste, Saamuel Radzikovski, Grete Sallo, Elisabeth Sild, Elise Tilk, Luise Türnpu, Kaisa Uusaed, Triinu Vaher, Hanna-Liisa Viitmaa, Rebeka Villakov, Märt Õiglas.

12.LR

12.LR klass ja klassijuhataja Mall Vainola (Foto Pildikompanii OÜ)

Karolin Aru, Matteus Kalda, Kaarel Kiivit, Rasmus Laherand, Loviise Lazarev, Kadri Laumets, Mathias-Randall Leit, Karmen Lindsalu, Oliver Metsar-Villakov, Mia Mai Muru, Artur Novak, Kevin Nurme, Andres Paat, Agne Andra Ploom, Romel Hendrik Rautam, Pärtel Ruut, Henri Suder, Juss Teesalu, Catarina Toome, Ingrika Tuulik, Keiro Vasar, Kaarel Villem Vennola.

12.M

12.M klass ja klassijuhataja Varje Sild (Foto Pildikompanii OÜ)

Kert Kallas, Christopher Kampmann, Karlote Karm, Hendrik Karnau, Kaspar Kirsipuu, Reio Laherand, Henry Lepmets, Karl Markus Liiv, Johanna Loorens, Ralf Luks, Karoliina Lääne, Kaspar Nurme, Sandra Pahk, Mirtel Parts, Marie Pihlak, Marten Piirak, Aron Pähkel, Sandra Sepp, Pärl Marleen Sims, Grethel-Rosiine Simson, Elis Tamm, Aksel Tammann, Simonee Tang, Anna Maria Trauser, Lauri Veltmann, Avely Villand.

12.MS

12.MS klass ja klassijuhataja Karl Hein (Foto Pildikompanii OÜ)

Auleliina Aavik, Martha Aavisto, Anna-Maria Alton, Carl Marten Aru, Elvia Bormann, Gregor Holmberg, Jan-Robin Jaaku, Karmo Koplík, Elerin Kurst, Lysa-Lota Kuusmann, Viktorija Medkova, Kaisa-Liisa Niinemets, Kaur Robin Otsus, Sander Põldmaa, Maria-Eliisa Pärnapuu, Reli Rosenberg, Elisabeth Sarapik, Stelli Hedith Siht, Mauri Siider, Eliise Siimson, Katre Sõukand, Taavi Süda, Karolin Tiik, Maarja Vilo, Andreas Vöttin.

4. Õpilasesindus VÕLV

Läänemaa Ühisgümnaasiumi õpilasesindus VÕLV (Võluvate Õpilaste Loominguline Valitsus) loodi 4. septembril 2013.

VÕLV on LÜGi õpilaste esindusorgan, kuhu kuuluvad kõigi klasside õpilaste valitud esindajad, kes huvituvad koolielu põnevamaks muutmisest. Õpilasesinduse tööd juhib juhatus, mis on viieliikmeline: monarh, asepealik, infopäalik ja 2 nõunikku. Monarh valitakse õpilaskonna ja koolitöötajate poolt hääletuse teel. Häälte arvult teise tulemuse saanud kandidaat saab asepealikuks. Infopäalik ja nõunikud valitakse VÕLVi üldkogu liikmete poolt.

VÕLVi meeskond koosneb juhatuse liikmetest, vabatahtlikest valdkonnajuhtidest ja klasside valitud esindajatest. Suurprojektide korral laieneb VÕLV õpilasakiiviks. Õpilasakiivi töös saavad kaasa lüüa kõik aktiivsed õpilased, kes selleks soovi avaldavad. Neile määratakse ülesandeid jooksvalt. VÕLVil on oma esindajad õppenõukogus ja kooli hoolekogus, viimane valitakse VÕLVi liikmete poolt hääletuse teel. Nii juhatus kui hoolekogu liige valitakse üheks õppeaastaks.

VÕLV seisab hea selle eest, et kõikidel õpilastel oleks võimalus kaasa lüüa koolipoliitika kujundamisel, saada kogemusi, oskusi ja enesekindlust ning avardada silmaringi.

VÕLV teeb koostööd Eesti Noorteühenduste Liiduga ja teiste haridust edendavate organisatsioonidega.

VÕLV PAKUB OMA LIIKMETELE:

- aktiivset osalemist kooli näo kujundamises;
- omaalgatuse toetamist;
- pidevat infot koolitustest ja üritustest;
- tasuta või odavamad koolitusvõimalust õpilasesinduse arendamiseks;
- kogemuste saamist ja eneseteostamise võimalust juhtimises, meeskonnatöös,
- esindamises, ettevõtlikkuses jne.

VÕLVi juhatuse liikmed 2022/2023

- Monarh Sander Põldmaa
- Asepäalik Karoliina Lääne
- Infopäalik Märt Õiglas
- Nõunik Ralf Lamp
- Nõunik Elisabeth Sild

4.1. VÕLVi tegemised

4.1.1. VÕLVi laager

VÕLVi laager – mis on see müstiline koht, kus tehakse mingeid salajasi, salapäraseid asju? Seal lauldakse, mängitakse ja süüakse kooki? Seda küll, aga üle kõige sünnib just seal unikaalne, tahet täis ja äge VÕLV, kes teevad kõik endast oleneva, et Läänemaa Ühisgümnaasiumi kooliperel tuleks ka see aasta tore ja teguderohke! Oleme valmis!

Elise Tilk, 12.H klass

VÕLV sügisel Tuksis

4.1.2. Koostööprojekt LÜGi ja Tallinna 32. keskkooli vahel

11. oktoobril sai alguse koostööprojekt LÜGi ja Tallinna 32. keskkooli vahel. Projektiga on peamiselt seotud aktiivide liikmed ja huvijuhid.

Esimene kohtumine toimus Tallinna 32. keskkoolis – tutvuti kooliga, jagati kogemusi ja jälgiti Playbox´i korraldusprotsessi. Kokkusaamise kulminatsiooniks saigi suurejooneline ja energiast pakatav (ka korraldajate energiast!) Playbox.

Täname sooja vastuvõtu eest ning ootame juba järgmist kohtumist meie Playback Galal!

Mairi Grossfeldt, huvijuht

Kohtumine Tallinna 32. Keskkoolis

4.1.3. Kohtusid LÜGi ja Loksa Gümnaasiumi õpilasesindused

3. veebruaril kohtusid meie võlvikad ja Loksa Gümnaasiumi õpilasesindused. Tutvustati tegutsemispõhimõtteid ja jagati kogemusi. Ei puudunud ka koolituur ja pilguheit minevikku.

Mairi Grossfeldt, huvijuht

Loksa Gümnaasium LÜGis külas

4.1.4. Kohtusid kõikide „Aasta kooli“ tiitliga pärjatud õpilasesinduste liikmed ja huvijuhid

Tegime ajalugu: Tallinna 32. keskkoolis kohtusid kõikide „Aasta kooli“ tiitliga pärjatud õpilasesinduste liikmed ja huvijuhid.

Tutvusime ja tutvustasime oma koole. Päev lõppes tulevikku vaatavate aruteludega. Ühine retk alaku! Aitäh 32. keskkooli aktiivile projekti ellukutsumise ja korraldamise eest!

Mairi Grossfeldt, huvijuht

Kohtumine 32. Keskkoolis

4.1.5. 22.-23. mail võttis õpilasesindus VÕLV taaskord oma õppeaasta tegemised kokku kevadises Tuksi laagris

Lisaks aasta kokkuvõtetele ja eneseanalüüsile pandi paika uue õppeaasta tegevusplaan ning tähelepanu keskmes oli õppekava muutmine. Otsustati liituda EÕELiga ja valiti VÕLVi esindaja hoolekogusse. Loomulikult nauditi ka päikest ja enda valmistatud kooke.

Laagri raamiks anti välja kolleegipreemiad:

- VÕLVi Teemant (VÕLVi põhiväärtus: kvaliteetne tulemus) – autoriteet isiklike kõrgekvaliteetsete tulemuste läbi. Täpne, korrektne ja väsimatu. Ja VÕLVi Silmad (märkamine) – märkab tunnustada, abistada, kitsaskohti ja heategusid – Karoliina Lääne
- VÕLVi Magister (asjatundlikkus) – autoriteet asjakohaste teadmiste läbi, hea nõu teadja ja jagaja. Ja VÕLVi Hõbehuul (räägi inimestega!) – jutul on väärtust ja sisu, räägib õigel ajal õiges kohas õiget juttu – Elisabeth Sild
- VÕLVi Raudnael (koostöö) – hinnatuim partner, kellega koostöö on rõõmus, lihtne ja tulemuslik. Hea meeskonnatöö liige, kelle peale võib alati kindel olla – Matteus Kalda
- VÕLVi Käivitaja (initsiatiiv) – üllataja uute ideede ja pealehakkamisega – Angela Meeles

- VÕLVi Säde (entusiasm) – silmasäraga väljakutsete tervitaja, põlemisega ülesannete lahendaja, entusiasmiga nakataja – (teist aastat järgemööda) Luise Türnpu

Lisaks tiitliomanikele paistsid õppeaasta jooksul eriliselt silma veel Sander Põldmaa, Ott-Rasmus Grigorenko, Lisandra Sommerman, Märt Õiglas, Ralf Lamp, Margret Karm ja Markus Põru.

Mairi Grossfeldt, huvijuht

VÕLV kevadel Tuksis

5. Huviringid

2022/2023. õppeaastal tegutsesid Läänemaa Ühisgümnaasiumis järgmised huviringid:

- Rahvatants. Läki Tantsule, juhendajad Ulrika Grauberg, Grete Grauberg
- Rahvatants. Tantsulust, juhendaja Malle Õiglas
- Noortekoor, juhendajad Karin Lükk-Raudsepp, Ilona Aasvere
- Meediaklubi, juhendaja Tiina Brock
- Võrkpall, juhendaja Annika Rouhiainen
- Korvpall, juhendaja Leelo Paju
- Joogaring, juhendaja Tiina Brock
- Muusikal, juhendajad Karin Lükk-Raudsepp, Mairi Grossfeldt, Kai Tarmula

6. Kooli sündmused ja ettevõtmised

6.1. Uue õppeaasta avaaktus

1. septembril tervitasid kooliperet direktor Ain Iro ja veebiteel ajateenistuses viibiv monarh Sander Põldmaa. 10. klassis asus õppima 95 uut õpilast.

Pilte 1. septembri avaaktuselt

6.2. 11.M klassi Enno nädal

11.M klassis oli luuletaja Ernst Enno nädal. Õpilased tutvusid kirjanduses Enno loominguga, illustreerisid tema luuletusi, käisid Enno kodumaja ja mälestussamba juures. Enno kalmul sai süüdatud küünal ja loetud tema luulet. Ilme Sepp Lääne Maakonna Keskraamatukogust rääkis lugusid Ennost, võimalus oli käes hoida Ennole kuulunud olulisi esemeid, ka tema luuletuste originaale.

Monika Undo, eesti keele ja kirjanduse õpetaja

11.M Enno nädalal Enno kodumaja ees

6.3. Selge sõnumi tund 12.MA ja 12.MS klassis

Katre Kasemets Eesti Keele Instituudist oli veebi vahendusel külas 12. MA ja 12. MS klassi eesti keele tunnis. Kasemets keskendus selgele sõnumile. Lisaks rääkis ta käimasolevast selge sõnumi võistlusest. Katre Kasemets juhtis tähelepanu tüüpvigadele, mida sõnumi edastamisel tihti tehakse. Lisaks rääkis ta, milline on selge kirjutamise protsess. Kasemets jagas näpunäiteid, kuidas paremini, selgemini kirjutada.

Monika Undo, eesti keele ja kirjanduse õpetaja

6.4. Ajarännak 1944. aastasse

LÜGi 12.LR ja 12.MS õpilased tegid 22. septembril ajarännaku 22. septembris 1944. Just sel päeval õhtul pidas Põgari-Sassi palvemajas oma istungit Otto Tiefi valitsus. Tänavu rändasid LÜGi abiturientid ajas juba neljandat korda. Võrreldes varasemate ajarännakutega polnud seekord tegemist üle-eestilise, vaid meie enda ajarännakuga. Varasematel aastatel pole nii suure rühmaga korraga rännatud ja ei ole ka selle puhul välja sõidetud.

Ajarännak ja väljasõit 1944. aastasse Põgari-Sassi palvemajja

6.5. Läänemaa Ühisgümnaasiumi olümpiamängud Piiskopilinnuses

20. septembril korraldasid Läänemaa Ühisgümnaasiumi III olümpiamängud oma praktilise tööna Elisabeth Bergmann (11.LRS), Mia Rahel Kander (11.H) ja abiline Jasper Klippberg (11.H).

Kooliolümpiamängud on kogu koolipere ühendav spordipidu, mis järgib olümpiaharta põhimõtteid ja on sarnane päris olümpiamängudega ning mida meie koolis on korraldatud iga kolme aasta tagant, et kõik lapsed saaksid olümpiaharidust ja kogeda osalemisega ühtsustunnet. Traditsiooni jätkamise eesmärgil alustasime olümpiamängude korraldamisega 2022 kevadel ülekoollise logokonkursiga, mille võitis Reli Rosenberg (12MS).

Septembri alguses palusime igal klassil välja mõelda nn oma riigi nimi, millega klass olümpiamängudel osaleb. Päeva alustasime Läänemaa Ühisgümnaasiumi aulas olümpiateemalise mälumänguga, mida korraldasid ajalooõpetajad Kalle Lõuna ja Karl Hein. Pingelises võistluses jäid esikohta jagama võistkond Noorus (õpetajad ja koolitöötajad) ja Humanji (12.H klass). Samal ajal valmistusid ülejäänud õpilased kultuuriprogrammi etteasteks, kujundasid riigilippe ja ühtset riietust ning harjutasid rivilaule.

Kell 9.30 kogunesid külalised ja väljamõeldud nimedega riigid ühtses riietuses ning loominguliselt kujundatud riigilippudega kooli hoovi, kus neid tervitas päevajuht, meie kooli vilistlane ja aukoja liige Maarja Konrad. Meie kooli tubli sporditüdruk Annely Bankier hoides nõguspeeglit, süütas Sander Soome päikesekiirest olümpiatõrviku. Seejärel liikus kogu koolipere ühiselt lauldes läbi linna Haapsalu Piiskopilinnuse hoovi, kus olümpiasportlasi tervitas Haapsalu linnapea Urmas Sukles, Spordiliit Läänemaa peasekretär Ülle Lass, meie kooli asepealik Elisabeth Sild ning vilistlaste nimel Maarja Konrad. Olümpiamängud kuulutas avatuks kooli direktor Ain Iro, millele järgnes olümpia hümniga saatel Eesti Olümpiaakadeemia lipu heiskamine. Olümpiatule süütas meie kooli tubli sportlane Ralf Luks. Olümpiaavande andis kohtunike nimel Rahel Strauss ja sportlaste nimel Kleer Jaani. Kultuuriprogrammi sisustas iga riik oma väga omanäoliste ja vaimukate etteastetega. Enne pingutavaid spordivõistlusi viisid korraliku soojenduse läbi Märt Õiglas ja Elisabeth Sild. Spordivõistluste alad vajasid väga head meeskonnatööd ja korralikku kaasaelamist.

Tulemused

- Auto vedamises oli kõige kiirem ja tugevam Maamaa (11.M).
- Rennipalli võistluses oli kõige parem tiimitöö võistkond Imbiinial (10.M).
- Käsikutega kaugushüppes suutis 30 hüppega kõige kaugemale hüpata Labidarahvas (12.LR).
- Takistusraja läbimisel oli kõige osavam Rahamaamaharmaahar (12.MA).
- Rehvi tõstsid 30 korda kõige kiiremini Maamaa (11.M).
- Mobiili täpsusvisetes viskasid kõige täpsemini Meistersportlaste Vabariigi võistlejad (12.MS).

Kõikide alade kokkuvõttes saavutas kõige rohkem punkte Rahamaamahar (12.MA), kes sai KÕIGE ÄGEDAMA KLASSI karika ja preemiareisi Tartusse Eesti Spordi- ja

Olümpiamuuseumisse. Teise koha saavutas punktidega Maamaa (11.M), kes valisid auhinnaks Haapsalu linnuse muuseumi külastuse. Kolmanda koha saavutas punktidega Labidarahvas (12.LR) ja nemad valisid auhinnaks klassiga Haapsalu seikluspargi külastuse.

Humaania (11.H) auhinnaks on üks jalgpallitreener uues jalgpallihallis treener Aavoga ja Woudland (11.LRS) valis auhinnaks sulgpallitreeneri õpetaja Knudiga. Humanji (12.H) valikuks osutus joogatund õpetaja Tiinaga. Imbiinia (10.M) valis auhinnaks Haapsalu veekeskuse külastuse ja Meistersportlaste Vabariik (12.MS) automudelismi tutvustava ürituse Haapsalu noortekeskuses ning võistkond NOORUS (õpetajad ja koolitöötajad) valisid jalgrattamatka õpetaja Leeloga.

Peale autasustamist ja tänukirjade üleandmist langetas LÜGi III olümpiamängud võitnud Rahamaamar olümpia hümni saatel olümpialipu. Olümpiatule kustutas Ralf Luks ja olümpiamängud kuulutas lõppenuks kooli direktor.

Osalejatelt tagasisidena selgus, et olümpiamängud meeldisid õpilastele ning nad teeksid selle uuesti hea meelega läbi. Ukrainast meie koolis õppiv noormees oli väga üllatunud, et olümpiamängudel osalesid ka õpetajad ja koolitöötajad, sest nende koolis seda kunagi ei juhtunud.

Korraldajad tänavad sponsoreid: Eesti Olümpiaakadeemia, Herman, Haapsalu Kardipark, Haapsalu Spordibaasid, Haapsalu Noorte huvikeskus, Uuemõisa autokeskus, Haapsalu Piiskopilinnus, Spordiklubi Hantel, Meediaguru. Täname abivalmis kohtunikke: meie kooli vilistlasi Annmari Raud ja Rahel Strauss. Haapsalu Kutsehariduskeskuse õpilasi: Sten Veski, Erik Teppan, Matis Russ, Kristofer Andres, Keio-Kevin Korpe, Martin Nurk ja asjalikke jalgpallipoisse Karl Kikast ja Sander Jaaskat. Täname DJ Sören Penti ja suurepärasest päevajuhti Maarja Konradit, kes suutis samal ajal ka fotosid teha ning Jasper Klippbergi, kes aitas alati hea nõu ja jõuga.

Elisabeth Bergmann 11.LRS õpilane

LÜGi III olümpiamängude mälumänguvõor aulas

LÜGi III olümpiamängud lossipargis, 12.MA autot vedamas.

LÜGi III olümpiamängud lossipargis, esiplaanil 10.H klass

6.6. Sinilinnuaeg

23. septembriks, SINILINNUAJA LÕPUKS, sirgusid meie uued tibud kauniteks sinilindudeks. Selle värvika aja jooksul said erinevad lennud omavahel lähemat tutvust teha ning just kümnendikele oli see suurepäraseks võimaluseks läbi erinevate seltskonnamängude ning etteastete (olgu see siis munalaul või –tants!) oma lennukaaslasi paremini tundma õppida.

Nädala tipphetk oli muidugi neljapäevaõhtune retk Viigi äärest kooli aulasse, kus anti sinilinnuks saamise vanne. Reede hommikul kuulutati pidulikult riides kümnendikud pärast oma allkirja pärgamendile jäädvustamist, rituaalimõõgaga ristimist ja tunnustavat käesurumist ametlikult sinilindudeks. Korraldustiimi juhid olid Karoliina Lääne ja Elis Tamm.

Mairi Grossfeldt, huvijuht

Sinilinnuaja ühispilet 2022

6.7. 12.MA klassi preemiareis Eesti Spordi- ja Olümpiamuuseumisse

Läänemaa Ühisgümnaasiumis toimusid 20. septembril 2022 kolmandad olümpiamängud. Need mängud võitis 12.MA klass, kes sai auhinnaks preemiareisi Eesti Spordi- ja Olümpiamuuseumisse. Muuseum asub Tartu Raekoja platsi lähedal, kõigest väikese jalutuskäigu kaugusel. See muuseum on kogu Baltikumi suurim omasuguste seas, kus kõikidel külastajatel on võimalus oma võimed proovile panna.

Meie giid tutvustas turnimise ja spordi arengut Eestis alates 19. sajandi teisest poolest kuni tänapäevani. Paljud interaktiivsed atraktsioonid on kõigi külastajate kasutuses, näiteks sõit bobikelguga, virtuaalreaalsusprillide abil Tehvandi suusahüppetornist laskumine, ronimissein, rula, ralliauto, näpurula, slackline jpm. Ühes saalis on pannoo meie olümpiavõitjatega. Pannoo sai enne valmis, kui toimusid Tokio mängud ja seal ei ole meie võidukaid naisvehklejaid. Muuseumil on väga suured kogud, milles on kõikvõimalikud spordivahendid, auhinnad, medalid, fotod. Igal aastal kogud täienevad ja ruumipuudus kasvab. Selles muuseumis võib veeta terve päeva ja ikka jääb ajast puudu. See paik väärrib korduvat külastamist.

Varje Sild, 12.MA klassijuhataja

12.MA Eesti Spordi – ja Olümpiamuuseumis Tartus

6.8. LÜGi õpilased käisid Old Hapsal Hotelis praktikapäeval

Teisipäeval, 27. septembril käisid kursuse “Terve eluviis – mis see on” õpilased ja õpetaja Rea Raus Old Hapsal Hotelis (OHH) praktikapäeval. Veendusime, et kohalikest toorainetest, mida ehk sageli ei kasutata, saab valmistada põnevad toitudesid. OHHi omanik Daire Kaup juhendas kõrvitsalasanje tegemist, mille seejärel ühiselt ka ära sõime.

Lisaks saime ülevaate sellest, kuidas luua toimiv ettevõte, mis keskendub teenuste ja toodete kvaliteedile ning kuidas teha suurepärast turundust. Kohaliku ettevõtluse olemasolu, puhas ja kohalik toit, kõik see panustab ju nii füüsilise kui vaimse heaolu olemasolusse.

Rea Raus, valikkursuse õpetaja

Kursuse „Terve eluviis – mis see on“ õpilased Romet Serov, Julia Snigurskaja, Jose Benitez Montenegro, Rageri Keelus, õpetaja Rea Raus, Mart Villem Kelner, Hannes Rabi ja Girtel-Helena Alaküla Old Hapsal Hotelis praktikapäeval.

6.9. Õpetajate päeva tähistamine

LÜGis toimus 6. oktoobril südamlik ja värvikas õpetajate päeva tähistamine. Mängisime Sinivillakut. Õpetajaid esindasid Rea Raus, Karl Hein, Monika Undo, Leelo Paju, Kerli Kosk ja Aavo Tomingas. Mängu juhtis LÜGi VI monarh Gert Käsk. Esines noortekoor, mida juhendavad õpetajad Karin Lükk-Raudsepp ja Ilona Aasvere.

Tunnustasime õpetaja ametit ning tõstsime eriliselt esile Läänemaa aasta gümnaasiumiõpetajat Monika Undot ja aasta klassijuhatajat Imbi Raudkivi.

Direktor Ain Iro andis juhtimise üle direktor Märts Õiglasele, kelle töötajaskond tuli imeliselt toime kõikide ülesannetega tundide andmisest fotogalerii täiendamiseni. Toimus

traditsiooniline fotosessioon asendusõpetajaga ehk lahe koolipäev LÜGi moodi. Korraldustiimi juhtisid Elise Tilk ja Katarina Viktoria Solovjova.

Mairi Grossfeldt, huvijuht

Õpetaja Kerli Kosk ja õpetaja Aavo Tomingas Sinivillakut mängimas

6.10. Kümnedikel käis külas luuletaja ja tõlkija Adam Cullen

Kümnedaid klasse külastas eesti keele ja kirjanduse tundides Haapsalus elav, kuid Ameerikast Minnesotast pärit luuletaja ning tõlkija Adam Cullen. Nagu Cullen märkis, siis ta on maailma ainus täiskohaga töötav eesti kirjanduse tõlkija. Kirjanik-tõlkija avas õpilaste jaoks ka tausta, kust ta täpselt pärit on ja et ta nimetab end Eestis kliimapaagulaseks, kuna siin on talvel märksa soojem ning suvel jahedam. Õpilasi üllatas, et ka USAs on aktsendid ja Minnesota inimestel oma aktsent ja isegi keelepruuk.

Lugesime Culleni luulet, eelkõige Haapsalule pühendatud eesti haikusid (4+6+4 silpi). Cullen rääkis tõlkijatööst ning mida selle juures peab arvestama, näiteks on keeruline tõlkida inglise keelde sõna viitsima, sest inglise keeles ei tule viitsima mõte nii hästi esile kui eesti keeles. Cullen oli kaasa võtnud enda tõlgitud teosed, mida õpilased huviga sirvisid. Õpilasi võlus eelkõige Adam Culleni eesti keele oskus. Ta ise nimetas eesti keelt salakeeleks, haldjakeeleks. Mõnda õpilast ta inspireeris isegi vene keelt õppima, rääkides sellest, mil viisil on võimalik täiesti võõras keel nii kiiresti omandada. Mõnel õpilasel taastus aga huvi raamatute lugemise vastu – nii põnevalt suutis ta enda tõlgitud teostest rääkida. Veel rääkis Cullen oma raamatupoest Pagu, mille ta hiljuti Haapsalus avas ja kust saab eelkõige soetada eesti kirjandust võõrkeeltes.

Monika Undo, emakeeleõpetaja

Tunnis luuletaja ja tõlkija Adam Cullen

6.11. Playback Gala 2022

GRAND PRIX: 10.M – Noisy Nation “Funky Attack”

LAUREAADID:

- 12.H – Glee “Footloose”
- 12.MS – Electric Callboy “We Got the Moves”

- Saabastega kassid – Nancy Sinatra “These Boots Are Made For Walkin”

PUBLIKU LEMMIK: 10.H – “Mamma Mia” soundtrack “Money, Money, Money”

PARIM NAISSTAAR – Kleer Jaani

PARIM MEESSTAAR – Märt Õiglas

ERIPREEMIAD:

- Margret Karm
- Kriise-Liisa Mastakov
- Kirke Kuusk
- Markus Roomet
- Carl Marten Aru
- Andres Paat

Žürii: Kai Tarmula, Eva-Maria Brock, Britta Sool, Maarja Konrad, Anastasia Nevski, Vadim Konov, Karmo Einmann, Rainis Altmeri, Rasmus Kuslap.

Grand Prix võitja 10.M klass esitamas Noisy Nationi lugu “Funky Attack”

Laureaadi tiitli võitja 12.MS klass esitama Electric Callboy lugu “We Got the Moves”

6.12. Klassidevahelised korpallivõistlused

24. novembril 2022 toimusid Läänemaa Ühisgümnaasiumi klassidevahelised korpallivõistlused, mida aitasid korraldada “Liikumise ja tervise” valiknaine õpilased.

I koha karika, kringli ja diplomi võitis 10. klassidest 10.M, 11. klassidest 11.LRS, 12. klassidest 12.MA.

Võistlused algasid 3-minutilise sopsuvõistlusega, kus osales igast klassist 5 tüdrukut ja 5 poissi. Sopsuvõistlustel osalesid ka õpetajad ja koolitöötajad. Sopsuvõistluse karika võitis selleks õppeaastaks enda klassi 10.M klass, kes viskasid 21 korvi.

Superfinaalis kohtusid kõikide vanuseklasside võitjad – päris tasavägises võistluses 10.M klassiga võitis siiski kogenum ja julgem 12.MA.

Võistlused sujusid hästi, kuigi olid mõned vigastused ja meditsiiniabi rolli täitnud Karen Loorens jooksis oma arsti kotiga ringi nagu päris meedik ning oli alati valmis kõiki aitama.

Päeva juhtis Alexis Rebane ning muusika eest vastutas Tanel Toomemägi, ülejäänud valikaine õpilased tegutsesid väga hästi lauakohtunikena, autasustajatena ja olid igati abiks võistluste korraldamisel.

Lisete Ratas, 10.H õpilane

Superfinaali II koht ja 10. klasside I koht - 10.M klass

Superfinaali I koht ja 12. klasside I koht – 12.M klass

6.13. Külas käis vilistlane Kendra Kurisman

25. novembril käis Läänemaa Ühisgümnaasiumis külal LÜG-i vilistlane Kendra Kurisman, kes õpib Tartu Ülikoolis riigiteadusi. Kendra andis 10.S, 12.H ning 12.MS klassidele tunni, kus kõneles korruptsioonist, huvide konfliktidest, onupojapoliitikast ning sellest, kuidas õpilased võivad oma igapäevaelus selliste teemadega kokku puutuda. Analüüsisime ühiselt erinevaid korruptsioonikaasuseid Eesti ja maailma uudistest. Lisaks rääkis Kendra ka Tartu Ülikoolis õppimisest, olümpiaadidest, karjäärivalikutest ja paljust muust.

Karl Hein, ajaloo ja ühiskonnaõpetuse õpetaja

Külal vilistlane Kendra Kurisman

6.14. ERRi ajakirjanik Merilin Pärli eesti keele tundi andmas

Reedel, 2. detsembril andis ERRi ajakirjanik Merilin Pärli ühe tunni eesti keelt meediaõpetuse teemal. Kuulamas olid 11.H, 11.LRS ja 10.M. Kuna 11. klassis on eesti keele kursus „Meedia ja mõjutamine“, siis sobis ajakirjaniku antav tund väga hästi. Teemad, mis tunnis said käsitletud, olid järgmised:

- Kust uudised tulevad ja milline on uudis
- Ajakirjandus ja meedia
- Kollane meedia ja pärismeedia

- Ajakirjanduse ja ajakirjanike roll
- Päev toimetuses
- Ajakirjandus vs propaganda

Tund toimus Eesti Rahvusringhäälingu meediataibu projekti raames. Projekti eesmärk on tõsta noorte meediakirjaoskust.

Tiina Brock, eesti keele ja kirjanduse õpetaja

Kohtumine ERRi ajakirjanik Merilin Pärliga

6.15. Haapsalu koolinoorte kontsert “Jõulud tulnud ju!”

8. detsembril toimus Haapsalu Toomkirikus Haapsalu koolinoorte kontsert “Jõulud tulnud ju!” Esinesid LÜGi noortekoor, väikekoor ja ansamblid (viimaste koosseisudesse kuulusid Margret Karm, Karlote Karm, Elis Tamm, Elisabeth Sild, Mart Villem Kelner ja Hugo Juurik). LÜGi muusikaliste koosluste juhendajad on Karin Lükk-Raudsepp ja Ilona Aasvere.

Kontsert „Jõulud tulnud ju!“

6.16. Jõulukuu lugude saatel

Kõik sai alguse 1. detsembril Tuuru karjamõisas toimunud jõulumaast, mida 11.H klass külastas. See oli väga teistmoodi jõulumaa, mis algas maagilise videvikutunniga suures magamiskambris patjadel istudes ja kuulates jutte, mida rääkis armastatud jutuvestja Piret Päär. Pärast seda küpsetati karjamõisa suures köögis koos kardemoniseid keerusaiu, valmistati piparkoogitainast ning kaunistati piparkoogid tõelisteks kunstiteosteks. Lisaks said soovijad teha endale ruumilõhnastaja, ise sobivaid aroome kokku segades.

Kõige erakordsem oli kindlasti aga jututund, sest see lõi ka kogu järgneva meeleolu. Piret Päär oskab nõndamoodi vestelda (just niimoodi peaks tema lugude jutustamist nimetama), et ükskõik mis vanuses inimesed on lummatud ja soovivad, et see jututund kestaks ja üha kestaks. See näitab, kui suur puudus on sellisel ajaviitel ja kui väga nauditakse lugusid, mille õpetliku iva tabamise ootus põnevust hoiab.

See tuletas aga mulle kui kirjandusõpetajale meelde, et olen ju isegi varem lastele aeg-ajalt mõistulugusid jutustanud, aga päris mitu head aastat pole seda enam teinud. Selleks oli vaja taaskohtuda Piretiga, et mulle lugude vestmise võlu meelde tuletada. Seega lubasin endale ja ka oma õpilastele, et räägin neile kogu detsembri jooksul iga eesti keele või kirjanduse tunni

alguses ühe loo. Seda ma olen ka teinud ja kui vahel unustasin, siis noored andsid kohe märku: „Aga tänane lugu?!“

Nagu Piret Päär ütles, talletuvad lood inimestesse ja tulevad meelde just sobival eluhetkel kui on vaja abi, lohutust, lootust..., sest lugudes on kogu elutarkus ja õpetus maailmast sees. Seepärast ongi lugude rääkimine oluline!

1. detsembril sõitsime läbi lumise Läänemaa Tuurust Haapsallu tagasi, buss täis kardemonisaia lõhna ja mõtteis mõlkumas kuulnud lood. Helge detsember oli alguse saanud ja on samas meeolus lugude saatel jõudnud jõulueelsesse aega. Aitäh Tuuru karjamõis ja Piret Päär, et kinkisite meile imelise jõulukuu!

Siia lõppu üks lugu inspiratsiooniks, mille jutustas Piret Päär meile ka Tuurus:

Ühte külasse asus elama vana tark mees. Ta armastas lastele mänguasju kinkida, aga need olid väga õrnad – klaasist. Ükskõik kui ettevaatlikud lapsed ka polnud, ikka läksid mänguasjad katki ning lapsed nutsid ja kurvastasid ja nutsid kibedasti. Seda pealt näinud, läksid laste vanemad vanamehe juurde ja ütlesid talle: „Sa oled tark mees ja tahad lastele head teha. Kuid miks teed sa neile selliseid kingitusi, mis ettevaatusest hoolimata katki lähevad, nii et lapsed nutma hakkavad. Samas on need mänguasjad ju nii ilusad, et võimatu on nendega mitte mängida.“ Vanamees vastas naeratades: „Lähevad aastad ja kord kingib keegi teie lastele oma südame. Loodan, et need mänguasjad õpetavad neid selle hindamatu aardega hoolikalt ümber käima.“

Tulgu kõigile kaunid jõulud ja rääkige ikka lugusid!

Õp Tiina, 11.H klassijuhataja

11.H Tuuru mõisa jõulumaal Piret Pääri kuulamas

6.17. 12. klassidele pidas loengut Krista Kumberg

Lasteraamatukogu bibliograaf Krista Kumberg pidas kõikidele abiturientidele loengut teemal “A nagu aabits”. Kumberg tutvustas õpilastele eestikeelse aabitsa ajalugu, kuidas aabitsas on kajastatud soorolle, ühiskonnas toimuvat.

Monika Undo, eesti keele ja kirjanduse õpetaja

Kohtumine Krista Kumbergiga lasteraamatukogus

6.18. Vilistlastunnid LÜGis

21. detsember oli vilistlastelt õppimise päev. Toimusid vestlusringid õpingutest, tööst ja elust peale gümnaasiumi lõpetamist. Vestlusringe viisid läbi: Andres Dobõšev-Proosväli, Anette Marilyn Villand, Britta Sool, Demi Link, Greete Tikerpuu, Jasper Vimm, Karl-Cristoph Rebane, Karmel Naudre, Kriss-Lyna Prees, Maarja Konrad, Marko Maisalu, Sandra Saarniit ja Siim Jürise. Enamus neist õnnestus saada ka pildile.

Mairi Grossfeldt, huvijuht

Pildil vilistlased Sandra Saarniit, Karmel Naudre, Jasper Vimm, Anette Marilyn Villand, Siim Jürise, Kriss-Lyna Prees, Maarja Konrad, Karl-Cristoph Rebane, Greete Tikerpuu ja Marko Maisalu.

6.19. Jõuluball

21. detsembril toimus jõuluball. Öhtut juhtisid vilistlased Vadim Konov ja Karmo Einmann. Lisaks õpilastele esines mustkunstnik Marko Mölder ja tantsuks mängis Dance-o-phones. Jõuluballi projektijuhid olid Margret Karm, Lisandra Sommermann, Dagmar Toffer, Henrieth Kampmann, Ott-Rasmus Grigorenko ja Ralf Lamp.

Hetked jõuluballilt. Fotod: Markus Sein

6.20. Jäähutuskooolitus

19. jaanuaril toimus valikaine „Liikumine ja tervis” õpilastele jäähutuskooolitus, mille viisid läbi Haapsalu oma ala asjatundjad – Läänemaa merepäästjad. Kooolitus toimus Veskiviigi sadamas. Õpilastele õpetati, kuidas kiiresti ja eelkõige ohutult veest välja tulla. 13 õpilast, nendest 3 vaprat tüdrukut käisid jääl/vees. Kõik tunnis kaasa teinud õpilased andsid ka omalt poolt suurepäraseid mõtteid kooolituse kohta. Ülejäänud õpilased jälgisid õppust kaldalt, pildistasid ja filmisid ning kirjutasid kokkuvõtte õpitud.

Kaspar: Pãris hea oli isegi, väga tore oli. See oli hea kogemus, et sai õppida, kuidas vee seest välja tulla, kui tuleb selline olukord.

Marietta: Väga äge ja kasulik oli.

Lisete: Väga, väga, väga äge ja lahe oli.

Robin Harley: Mulle väga meeldis, oli väga põnev ja vajalik kogemus.

Hugo Bert: Kindlasti kui tuleb veel selline võimalus, võtan osa. Põhimõtteliselt täiesti uus kogemus. Muidugi sai ka targemaks õppides juhendajatelt. Soovitan ka teistel kunagi seda proovida.

Patrick: Suht aus oli ja võiks veel selliseid kooolitusi olla.

Otto Villem: Lahe oli.

Merlin: Väga lahe oli, jää ei tahtnud alguses katki minna, aga pärast ei saanudki jääle minna ja pidi ujuma sillani, õppisin kuidas veest välja tulla.

Orm Robert: Väga lahe kogemus oli, soovitan kõigile.

Silver: Väga lõbus oli ja head kooolitajad olid. Pãris kasulik oli.

Robi: Väga huvitav ja väga põnev kogemus oli.

Tõnis: 10/10 teeks uuesti, sain teada, kuidas mitte jää alla libiseda ja kuidas peaks käituma läbi jää kukkudes.

Arti: Soe oli.

Liisi Roos, Sandra Toom (10.LRS), Ketlin Püüding, Laura-Meribel Veide (10.H)

Jäähutuskoolitus Veskiviigi sadamas

6.21. LÜGi rahvast kõnetab enim Kivirähk

Esmaspäeval, 30. jaanuaril, mil Eestis tähistati esmakordselt eesti kirjanduse päeva, valis meie kooli rahvas kõige enam kõnetanud teost eesti kirjanduses. Hääletamas käis 196 õpilast (75% õpilastest) ja 21 töötajat (70% töötajatest).

Meie kooli õpilasi on enim kõnetanud Andrus Kivirähki „Rehepapp ehk November“ (23% õpilastest), õpetajaid ja teisi töötajaid aga Anton Hansen Tammsaare „Tõde ja õigus“ (14% töötajatest). Autoritest domineeris Andrus Kivirähk (26% kõigist hääletanutest). Laste- ja noorsookirjanduse kasuks hääletas 34% kogu rahvast. Kaks aabitsatki sai valitud. 3% hääletanutest eelisasid populaarteaduslikke ja eneseabi raamatuid.

10 kõige rohkem esinenud teost:

Hääli	Autor	Teose pealkiri
50	Andrus Kivirähk	Rehepapp ehk November
18	Anton Hansen Tammsaare	Tõde ja õigus
13	Andrus Kivirähk	Kaka ja kevad
8	Andrus Kivirähk	Mees, kes teadis ussisõnu
8	Andrus Kivirähk	Limpa ja mereröövlid
7	Oskar Luts	Kevade
6	Jim Ashilevi	Kehade mets

6	August Gailit	Nipernaadi
4	Aidi Vallik	Kuidas elad, Ann?
4	Lauri Räpp	Lihtsate asjade tähtsus

Anneli Ilves, raamatukoguhoidja

6.22. Tammsaarest Tammsaareni

9. veebruaril külastasid 11.H ja 11.M klass kaht Tammsaare muuseumi: kirjaniku sünnikodu Albu vallas Vetepere külas (tuntud kui Vargamäe muuseum) ja hilisemat elukohta Tallinnas Kadrioru veerel.

Tammsaare sünnikodus sai üle vaadata kõik autentseid taluhooned ja nende sisustuse ning lisaks kuulata giidi juttu tolleaegsest eluolust, samuti Tammsaare lapsepõlvest. Vend Augusti majas sai aga uudistada nii vanu perealbumeid kui vaadata videoid, teha pilti Tammsaare reaalsuuruses vahakujuga, tutvuda „Tõe ja õigusega“ huvitava püsinäituse kaudu. Lusti lisas draamatöötuba Vargamäel lavastatud näidenditeksidega, mis olid Urmas Lennuki töötused Tammsaare romaanidest. Eestlasele tuttav, kuid alati siiski harjumatuna tunduv külm ilm pani mõne õpilase siiski sooja tuba igatsema, aga enamik õpilasi jäi väga rahule, vaatamata tuulisele ilmale ja jahedatele ruumidele osades hoonetes.

Pärast paaritunnist peatumist kirjaniku sünnikodus, viis teekond Tallinna. Kadrioru serval asuv piparkoogimaja meenutav (Tammsaare abikaasa Käthe just sellepärast omal ajal sinna kolida ihkaski, sest hoone meenutas piparkoogimaja) kortermuuseum tervitas oma hubase soojusega. Ees ootas väga uuenduslik giidituur, mis oli üles ehitatud rollimänguna. Nimelt oli giid kehastunud Tammsaare teenijanna Meetaks ja õpilased olid Tammsaare sugulased, kes on saabunud Albust, kuid kahjuks kirjanikuhärrat ennast polnud kodus. Vaatamata sellele lubas Meeta „külalised“ tupp ja tutvustas lahkesti Hansenite elamist, jutustades juurde lugusid Hansenite pereelust. See tuur meeldis õpilastele kõige rohkem. Teine osa oli loeng-vestlus muuseumi kuraatoriga, kes rääkis kirglikult Tammsaare romaanide taustast, nende saamisloost ja jagas igasugu põnevaid fakte. Nii mõnigi õpilane kirjutas, et giidi jutu põhjal tekkis tõdemus, et ilmselt see „Tõe ja õigus“ on ikka tõesti üks vägev ja oluline teos, lausa hea teos.

Selles muuseumis meeldis õpilastele väga veel see, et sai kaasa haarata tasuta raamatuid (just Tammsaare omi, seda ka nii mõnigi tegi).

Õpilased kiitsid õppepäeva ja leidsid, et see oli igati silmaringi avardav ja rikastav. Õpetajad jäid ka igati rahule.

Õpetajad Tiina Brock ja Monika Undo

Õpilased õpetajatega Tammsaare sünnikodus

6.23. Eesti Vabariigi 105. aastapäevale pühendatud kõnevõistlus

15. veebruaril toimus Läänemaa Ühisgümnaasiumis Eesti Vabariigi 105. aastapäevale pühendatud kõnevõistlus.

Seekord astus oma kõnedega üles 23 õpilast. Kõnesid hindas žürii koosseisus: Tiit Salumäe (Eesti Evangeelne Luterlik Kirik, piiskop), Kristel Engman (Vabariigi Presidendi Kantselei, diplomaat ja vaimulik), Kaire Reiljan (Lääne Elu peatoimetaja, ajakirjanik), Kaja Rootare (Haapsalu aselinnapea), Karmel Naudre (vabakutseline näitleja), Krista Kumberg (Lääne maakonna keskraamatukogu, kirjanik ja kirjanduse uurija), Ain Iro (Läänemaa Ühisgümnaasium, direktor), Kalle Lõuna (Läänemaa Ühisgümnaasium, ajalooõpetaja).

Tulemused

- I koht Miia Krips, 11.H, kõnega „Armastus, see on võimalus“, juhendaja Tiina Brock

- II-III koht Karlote Karm, 12.MA, kõnega „Püha on maa“, juhendaja Monika Undo.
  - II-III koht Aksel Tammann, 12.MA, kõnega „Sitta kah!“, lisaks „Lääne Elu“ eripreemia, juhendaja Monika Undo
  - IV koht Elis Tamm, 12.MA, kõnega „Pikka iga Eesti Vabariigile“, juhendaja Monika Undo.
  - V koht Kaspar Kants, 10.H, kõnega „Isamaaline tänukõne“, juhendaja: Tiina Brock.
- Žüriiliikme Karmel Naudre eripreemia – Maribel Mursal, 10.H, kõnega „Mine metsa!“, juhendaja Tiina Brock.

Miia Krips kandis oma kõne ette 24. veebruaril Toomikirkus, Karlote Karmi kõnet kuulati 21. veebruari vabaõhuaktusel.

Võitjaid autasustati Heino Noore stipendiumifondi poolt rahaliste auhindadega.

Miia Krips esitamas kõnet „Armastus, see on võimalus“

6.24. Sõbrapäev

15. veebruaril tähistasime sõbrapäeva. Koolimajas jagati roosasse postkasti kogunenud kaarte ja punaseid roose. Otsiti sõpru ja püüti paari peale hakkama saada roosa sinilinnu voltimisega. Traditsiooniliselt lauldi karaoket (loomulikult armastuslaule!) ja oldi tavapärasest rohkem elevil. Päevast ei puudunud ka stiilne lennupulma abieluettepanek.

Mairi Grossfeldt, huvijuht

Sõbrapäeva roosa sinilinnu voltimise võistlus lindude all

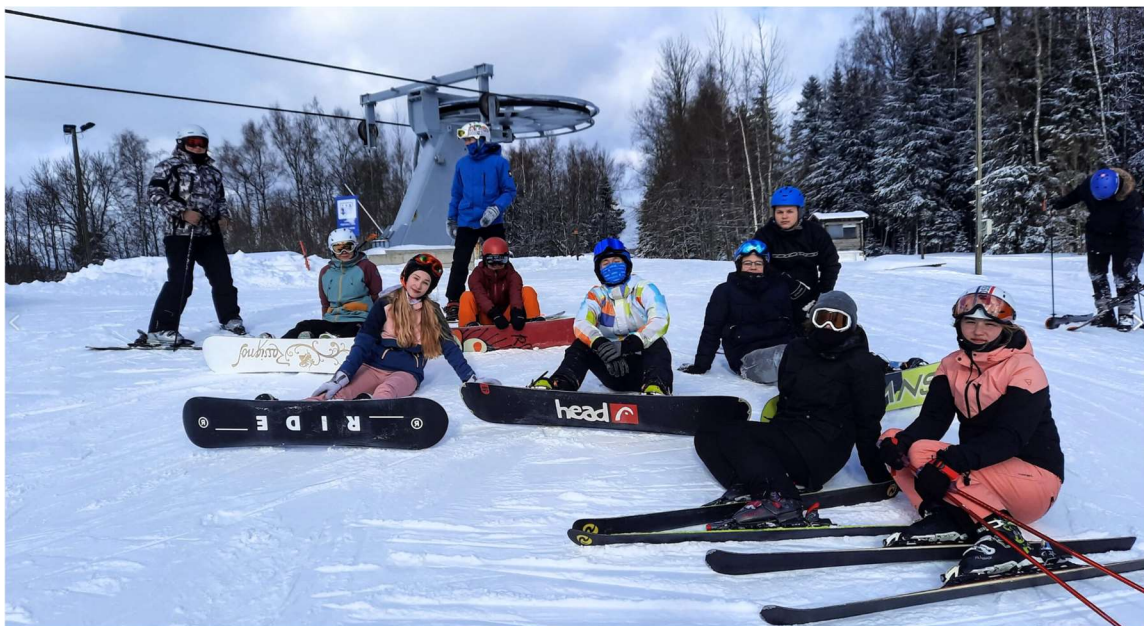
6.25. LÜGi suusareis

5. märtsil sõitis kamp Läänemaa Ühisgümnaasiumi 10. ja 11. klasside õpilasi ja õpetajaid talvepealinna Otepäele. Kahe päeva vältel nauditi talverõõme Otepää Winterplace'is, Munakal ja Kuutsemäel.

Päev algas pika bussisõiduga. Kes tegi koolivaheaja magamata öötunde järgi, kes ajas niisama sõpradega juttu, vaatas filmi või luges raamatut. Enne tegevusi viisime oma asjad Marguse spordibaasi ning sõime lõunat. Kui kõhud täis söödud, suundusime Tehvandi suusahüppemäele, kus õpetaja Aavo pidi ette näitama, kuidas suusahüpped käivad. Hüppeid me siiski kahjuks ei näinud. Seal uurisime mäge, ilusat loodust ning liikusime edasi järgmistesse sihtkohtadesse. Edasi jagunes grupp kaheks: osad soovisid Munaka suusakeskuse mäel lumelaua või suusad soojaks sõita, teised käisid Otepääl tuubiga mäest alla vuhisemas. Kui kõigil olid riided märjad ja jalad väsinud, sõitsime ööbimiskohta tagasi, kus pakuti sooja õhtusööki. Õhtul vaatasime kordamööda muusikali „Mamma Mia“ ja riigikogu valimisi, mängisime kaarte ning erinevaid lauamänge ja rääkisime sõpradega juttu.

Teisel päeval, pärast hommikusööki, liikusime kohe Kuutsemäele. Samal ajal kui 12. klass tegi eesti keele proovieksamit, sõitsime meie Kuutsekal. Mõni proovis alles esimest korda sõita, mõni oli juba vana tegija. Edasi kulges päev rahulikult. Mõned lihvisid oma sõiduuskust, mõned proovisid pargis sõita ja teised kruisisid mäel niisama. Vahepeal sai kohvikus kõhtu täita ning siis edasi kütta. Õhtupoolikuks olid osadel jalad sõitmisest läbi, laud või käsi katki sõidetud ja oli aeg sammud tagasi Haapsalu poole seada. Bussisõit möödus rahulikult, enamik meist kasutas seda järgneva koolipäevaks energia kogumiseks väikese uinaku näol.

Mia Rahel Kander, Riin Tammet (11.H)

Õpilased Kuutsemäel suusatamas ja lumelauda sõitmas

6.26. Pii päev

Kõrvuti Emakeelepäevaga sai 14. märtsil tähelepanu ka rahvusvaheline matemaatilise konstandi Pii päev. E-etteütlusele pakkusid konkurentsi pii-teemaline viktoriin ja võistlus pii komakohtade peast teadmise peale. 2 minuti jooksul suutis Reli Rosenberg (12.MS) mälust leida 115 õiges järjekorras numbrit pärast koma ja saavutas II koha.

Võistluse võitis Toomas Keba (10.LRS) 119 komakoha järgse numbriga!

Päeva juhtisid Sander Põldmaa ja Kert Kallas.

Mairi Grossfeldt, huvijuht

Pii võistluse võitja Toomas Keba 10.LRS

6.27. Plakatikonkursi preemiareis

Eduka osalemise eest Vanglateenistuse ideekonkursil „Meie klassi panus turvalisemasse Eestisse“ said 10.LRS ja 12.MA preemiaks ekskursiooni Tallinna vanglasse ja Sisekaitseakadeemiasse. Õpilased arutlesid kursuse „Inimene ja õigus“ raames turvalisuse parandamise võimaluste üle ja koostasid selle kohta konkursile plakatid.

12.MAJANDUS
KAINE ROOL

MEIE EI LASE JOOBES OLEKUS SÕPRA AUTOROOLI

MEIL ON ALATI SELGE GRUPIJUHT
HOIAME 11

MÄRKA JA HOOLI!

<p>Liiklusohutuseks helkurite jagamine</p> <p>Helkurid oleksid klassi enda meisterdatud. Reklaamiksime nendega liiklusohutust.</p>	<p>Keskfond puhtamaks</p> <p>Koristaksime kooli ümbrust ja kooli lähedal asuva keskkonna ümber ja kutsuksime teisi koolist ja ümbrusest meiega koristama ja sorteerima.</p>
<p>Koolitustel osalemine</p> <p>Osaleksime erinevatel ohutusega seotud koolitustel näiteks: esmaabi, enesekaitse, jääohutus ja ellujäämiskursus.</p>	<p>Interneti turvalisus</p> <p>Hariksime ja aitaksime vanematel põlvkondadel internetis liigelda ja kuidas teada, mis kirjad ja kõned on päris ja mis mitte.</p>
<p>Mentorlus</p> <p>Jagaksime noorematele oma kogemusi ja teadmisi, mis oleme saanud erinevatelt koolitustelt.</p>	

Kõik koos aitame üksteisel olla turvaliselt ja kaitstud!

12.MA ja 10.LRS võistlustööd

12.MA käis õppereisil 17. märtsil ja 10.LRS 24. märtsil. Tallinna vanglas järgiti kõiki turvanõudeid. Klass jagati kaheks väiksemaks rühmaks. Mõlema rühmaga käisid kaasas kaks vanglaametnikku, kes viisid läbi väga põhjaliku ekskursiooni. Need vangla hooned avati 2018. aastal. Kompleksi kuuluvad hooned on omavahel ühendatud tunnelite kaudu. Nägime tootmisruume, kus vangid tegid puu- ja metallitöid. Samuti nägime kambreid nii seest kui ka väljast. Vaba aja veetmiseks olid loodud võimalused igas plokis. Tutvusime spordisaali ja vanglatöötajate sportimisalaga. Vanglas töötab ka kool, kus saab täiendada oma haridust. Vanglal on ka oma raamatukogu. Hingeabi pakuvad kaks kaplanit ja on olemas kabel, kus toimuvad jumalateenistused iga päev. Sööki teevad vangid koka juhendamisel ise ja jagavad seda ametnikega. Vangidele on tagatud igakülgne arstiabi.

Päeva teine õppekäik toimus Sisekaitseakadeemiasse. Seal töötavad 5 erinevat kolledžit. Õppehoone on kaasaegne, kus on olemas kõik edukaks õppimiseks. Sealgi liikusime kahe rühmana. Meile tutvustati SKA erinevaid õpperuume. Spordisaalis tutvustasid kolm instruktorit, kuidas õigesti kukkuda, panna peale käeraudu ja neid eemaldada, teostada läbiotsimist. Väga põnev oli turvavarustuse kasutamine. Lisaks tutvustati osadele õpilastele

lasketiiru ja vanglaametnike treeninguala. See oli väga õpetlik ja hariv õppereis. Õpilased jäid väga rahule.

Varje Sild, 12.MA klassijuhataja ja Kalle Lõuna, 10.LRS klassijuhataja

12.MA plakatikonkursi preemiareisil Tallinna Vangla ees

6.28. Klassidevahelised võrkpallivõistlused

Kolmapäeval, 15. märtsil toimusid Wiedemanni spordihoones Läänemaa Ühisgümnaasiumi klassidevahelised võrkpallivõistlused.

Kümnenda klasside mängud olid üsna huvitavad, arvestades seda, et mõnes meeskonnas oli vaja mängijaid hoopis teisest klassist. Eriti pingeliseks kiskus võistlus humanitaari ja majanduse vahel. Siiski osutus 10.M võitjaks ning 10.H haaras teise koha. 10.LRS mängis küll sihikindlalt, kuid võiduks sellest ei piisanud.

Võrreldes kümnendike mängudega, olid üheteistkümnendike mängud hoopis pingelisemad. Võrkpallurite osakaal tõi mõnele võistkonnale üsna suure eelise. Esimese koha saavutas 11.M, kellel olid tiimi pandud väga tugevad mängijad. Teise koha sai 11.LRS ning kolmas koht jäi 11.H-le.

Hommikuse vaikse saali täitsid lõpuklassid ning koheselt hakkas soojendus pihta. Kuna kaheteistkümnendike seas on neli erinevat klassi, toimus ka rohkem mängu. Väga hea meeskonnatööga, saavutas 12.MA esimese koha. Teise koha napsas 12.LR ning kolmandat kohta jäid jagama 12.H ja 12.MS.

Superfinaali esindasid kõik majandusklassid. Mängud olid tasavägised, kuid väsimust oli mängijate näost näha. Kümnendikud mängisid hästi, kuid üheteistkümnendikel ja kaheteistkümnendikel oli eelis. Kolmandaks jäigi 10.M ning teiseks 11.M. Suurt võitu tähistas 12.MA.

Anonüümne pealtvaataja: “Võistluse evidentne favoriit oli majandusklass, kes on ka eelnevatel spordivõistlustel esile küündinud oma hiilgavate sportlaste tõttu. Kuigi humanitaaridele ennustati meessoos puudumise tõttu paljukardetud viimset kohta, võistlesid nad siiski vapralt lõpuni. Loodusreaalklass, kus osalejate leidmisega tekkis mõningaid probleeme, esines samuti võistlusel täpselt nii, nagu oodatud oli – kristallselgelt mitte esikoha nimel... ega ka mitte teise koha nimel. Pealtvaatajaid takserides valitses loodusreaal- ja majandusklassi tajutav apaatus, vaid humanitaarklassi ovatsioone võisid ka LÜGi sööklatootajad kuulda.”

Leana Arro, 10.M klassi õpilane, fotograaf

Võrkpallivõistluste võitjavõistkond 12.MA klass

6.29. LÜGi õpilased osalesid EESi eesti kirjanduse olümpiaadi finaalis

1. aprillil 2023 toimus Tartus Miina Härma Gümnaasiumi aulas Eesti Emakeeleõpetajate Seltsi eesti kirjanduse olümpiaadi finaali, kus osales ka LÜGi võistkond koosseisus Elisabeth Sild, Elise Tilk, Kert Kallas. Olümpiaadi teemaks oli kahe autori – Jaan Krossi ja Kristiina Ehini – elu ja looming.

Eelvoor toimus novembris, mille põhjal selgusid finalistid. Võistlus toimus kahes vanusegrupis. Finaalis osales kokku 28 võistkonda: 9.–10. klass (osales 10 võistkonda) ja 11.–12. klass (osales 18 võistkonda). Eelvoorudes osales kokku üle 50 võistkonna. LÜGi võistkond asetis lõpuks 14. kohale. Eesti Emakeeleõpetajate Selts korraldab eesti kirjanduse olümpiaadi teist korda. Eelmise aasta võistlus toimus Tallinnas ja teemaks oli Andrus Kivirähki ja A. H. Tammsaare elu ja looming. Ka eelmisel aastal pääses LÜGi võistkond finaali.

Võistluse korraldustoimkonda kuulub EESi juhatus: Anu Kell, Tiina Brock, Ivika Hein, Kerli Rhede ja Kaja Sarapuu. Võistluse žüriisse kuulusid sel aastal Märten Kross (Jaan Krossi noorim poeg), Joosep Susi (kirjandusteadlane, õppejõud) ja Kaja Sarapuu (EESi juhatuse esimees). Õpilaste juhendajad olid Tiina Brock ja Monika Undo.

Tiina Brock, emakeeleõpetaja, humanitaarsuuna juht

LÜGi võistkond koosseisus Elisabeth Sild, Elise Tilk ja Kert Kallas

6.30. Innovatsioonikonverents

17. aprillil 2023 toimus innovatsiooni- ja tulevikukujunduse kursuse lõpetamine järjekordse Läänemaa Ühisgümnaasiumi Innovatsioonikonverentsiga. Konverents korraldati koostöös SA-ga Läänemaa.

Konverentsil esitasid kursuselõpetajad oma ettekandeid, milles käsitleti erinevaid probleeme ning esitati neile omalt poolt innovaatilisi lahendusi. Lahenduste hulgas olid metsade kasutamine ettevõtluseks, neid raiumata, rabade taastamine, noortele väikemajade ehitamine, linnaruumi rohestamine ja ruumiplaneerimine, nutisõltuvus, säästliku pakendi loomine, rohelisem vaade matustele.

Kursuse lõpetasid edukalt ja aplausiga Girtel-Helena Alaküla, Alexis Rebane, Elisa Kruusmaa (11.M), Katarina Viktoria Solovjova, Keijo Vasar (11.LRS), Lisett Saarjõe (11.H), Andre Esko (10.LRS), Sarah Pärli (10.H). Innovatsioonikursuse juhendaja on õpetaja Rea Raus.

Osalejad iseloomustasid läbitud innovatsioonikursust, konverentsi ja kaaslaste ettekandeid nii: „Leidsin oma eriala siit kursuselt!“, „Suurepärased lahendused, kõigil on väga suur potentsiaal ja väärtus. Uhke tunne oli vaadata, et leidub inimesi, kes oskavad mõelda innovaatiliselt, kastist välja.“.

SA Läänemaa esindaja Maarja Läänesaar kommenteeris konverentsil kuuldut-nähtut järgmiselt:

- Elisa – tõesti haarav teema ja hästi teostatud projekt! Sellist linnaruumivisiooni tuleks järjekindlalt kuulutada, igal avalikul arutelul asjalik sõna kaasa öelda. Ja kui nüüd õppima minna, siis saaks hakata tulevikus ka sellist ruumi looma. Soovitusi: mitte_tallinn, linnad ja liikuvus jm grupid.
- Katarina Viktoria – üliäge esineja! Ja väga hea teemapüstitus. Tõesti, tihedam ja kvaliteetsem, läbimõeldum kodune ruum lubab panustada kvaliteedile. Tiny house movement on mu lemmik!
- Girtel-Helena – wow, mis teema nii noorel inimesel! Oluline ja põhimõtteline. Maailmaparanduskoht ja pealegi sobib peale surma puuna kasvamine nii hästi meie rahvapärимusega.
- Andre – kohe näha, et inimene teab, millest räägib. On antud silma ja südant looduse tunnetamiseks. Leida sarnaselt mõtlejaid ja kõik on teostatav!
- Lisett – äge mõte! Lihtne, konkreetne, võib olla täitsa teostatav. Soovitaks teha paar kena prototüüpi juurde ja suhelda nt šokolaadifestivalil.
- Sarah ja Keijo nutisõltuvusest – nii vajalik teema! Ja äge, et tegite „inimkatseid“! On teada, et umbes 21 päevaga saab end harjumusest võõrutada või tekitada uue. Miks mitte teha sel teemal mingi paarist lihtsast sammust ja heade, löövate argumentidega varustatud kolme nädala väljakutse?

Rea Raus, innovatsiooni- ja tulevikukujunduse kursuse õpetaja

Keijo Vasar ja Sarah Pärli esinemas innovatsioonikonverentsil

6.31. LÜGi Sinisulg on seitsme parima koolilehe hulgas Eestis!

LÜGi koolileht Sinisulg pälvis tunnustuse Õhtulehe korraldatud koolilehtede konkursil. Korraldajate sõnul oli võistlus äärmiselt tasavägine ning parimate väljaselgitamine polnud ühtlaselt kõrge taseme tõttu žüriile kerge ülesanne. Sisukaim koolileht oli Hugo Treffneri Gümnaasiumi õpilasleht Miilang.

Tugevatest koolilehtedest tõsteti esile veel kuus: LÜGi Sinisulg, Gustav Adolphi Gümnaasiumi Ausõna, Lähte ÜG Lügemik, Paide Gümnaasiumi Novus, Tartu Jaan Poska Gümnaasiumi Sihker ning Tartu Waldorfgümnaasiumi Oma Allikas.

Konkursile tuli saata sellel õppeaastal ilmunud leht. Sinisule toimetus valis välja 2 numbrit – nr 21 ja nr 23. Need on loetavad ka kooli kodulehel: Sinisulg 21, Sinisulg 23.

Žüriisse kuulusid Õhtulehe peatoimetaja Martin Šmutov, Õhtulehe popkultuuri osakonna juhataja ja ajakirjanik Geidi Raud, Õhtulehe popkultuuri osakonna toimetaja ja ajakirjanik Helen Reinhold, uudistetoimetuse juhataja Dannar Leitmaa, tasulise sisu juht Hindrek Pärg, sporditoimetuse juhataja Mart Treial, arvamustoimetuse juhataja Manona Paris ja eluosakonna juhtaja Katrin Roht.

„Au ja kiitus kõigile osalejatele, et panustate koolilehes tegutsemisega Eesti ajakirjanduse oleviku ja tulevikku!“ kirjutas Helen Reinhold, Õhtulehe ajakirjanik, koolilehede konkursi koordinaator.

Sinisule toimetusse kuuluvad Grete Sallo, Elise Tilk, Sarah-Sofia Brock, Mia Rahel Kander, Jasper Klippberg, Miia Krips, Lotta Kärssin, Meribel Lepp, Riin Tammet, Keijo Vasar, Ines Ira. Juhendaja on Tiina Brock. Lehe kujundaja on Karolin Aru.

Tiina Brock, meediaklubi juhendaja

Läänemaa Ühisgümnaasiumi ajaleht Sinisulg

6.32. Riigigümnaasiumite II rahvatantsufestival

28.-29. aprillil toimus Kuressaares riigigümnaasiumite II rahvatantsufestival. LÜGi esindas “Tantsulust”, mida juhendas Malle Õiglas.

Festival sisaldas paaride võistutantsimist, rahvusvahelise tantsupäeva tähistamist ühistantsimisega Kuressaare keskväljakul, kontserti Kuressaare kultuurikeskuses ja elava muusikaga simmanit.

Rahvatantsurühm Tantsulust koos juhendajaga Kuressaares

6.33. Läänemaa Ühisgümnaasiumi tunnustamine EOA aastakonverentsil

28. aprillil toimus Eesti Olümpiaakadeemia aastakonverents, mille raames toimus paneeldiskussioon teemal „Liikumine kui kaitsevõime tugevdaja“, kuulutati välja 2022. aasta Georg Hackenschmidt raamatuauhinna võitja ja tunnustati 2022. aastal kooliolümpiamänge korraldanud koole ning toimus EOA täiskogu. Eesti Olümpiaakadeemia president Neinar Seli andis üle Läänemaa Ühisgümnaasiumile III olümpiamängude korraldamise eest EOA sertifikaadi.

Leelo Paju, kehalise kasvatuse õpetaja

Leelo Paju ja Neinar Seli. Foto Aive Urberg

6.34. Meediapädevustund 11.H ja 11.M klassis

11. mail andis rahvusraamatukogu meediaspetsialist Eva Ladva 11.H ja 11.M klassile meediapädevustundi. Eva Ladva kõneles, kuidas digiajastu infomaastikul orienteeruda, kuidas aru saada, kui lugeja/kuulajaga on manipuleeritud. Õpilased said ka ülevaate, kuidas ära tunda valeuudist. Tunnis oli mitmeid praktilisi ülesandeid. Suured tänud Evale ja rahvusraamatukogule hariva tunni eest.

Monika Undo, eesti keele ja kirjanduse õpetaja

11.H ja 11.M meediapädevuse tunnis

7. Suunapäevad ja ettevõtmised

7.1. Humanitaarsuund

7.1.1. Kumust Faustini ehk 11.H suunapäev Tallinnas

Me käisime 28. septembril Tallinnas suunapäeval. Päeva alustasime kell 11.00 Kumu kunstmuuseumis, kus algul tegime ära meile juba traditsiooniks saanud klassipildi ühe erilise diivani peal ehk diivan autorehvidest. Pilt tehtud, liikusime koos giidiga viiendale korrusele näitusesaali poole. Sinna läksime liftiga, mis on võimeline mahutama ka kasvõi auto.

Jõudsime kohale ning me kõik olime valmis lihtsalt kuulama üht tavalist tuuri 2000. aastate kunstist koos giidiga, kuid see, mis meiega seal juhtuma hakkas, oli lihtsalt ootamatu. Meid jagati neljaliikmelisteks gruppideks ning iga grupp sai omale kohvri, kus olid sees vihjed. Niisiis, me hakkasime mängima seiklusmängu, kus lahenduse leidmiseks pidime läbima õiges järjekorras olevad punktid. Rada oli katsumusterohke ning omajagu peamurdmist nõudev, sest vihjed olid väga loominguliselt seotud erinevate kunstiteostega ning iga järgmise punkti minek tähendas kahest vihjest arusaamist. See oli nii lahe kogemus ning meie klass jäi selle rajaga väga rahule. Pärast saime veel natuke iseseisvalt Kumu ringi uudistada ja avastada erinevatel kunstiajastutel tehtuid töid.

Järgmiseks liikusime EKA-sse ehk Eesti Kunstiakadeemiasse, kus meile tutvustati koolis õpitavaid erialasid ning näidati kooliruumi nii seest kui ka väljast. Pilku püüdsid väga akadeemia mõlemad terrassid, mis avasid vaate Tallinna linnale. Me läksime mööda ühest performance'ist ehk tudengist, kes oli elanud kuu aega koolimajas, sealt kordagi lahkumata. Ta oli hõivanud endale ühe nurga, kus ta elas ja kirjutas iga päev ümber üht kunstiajaloo õpikut, seal ta tegi endale kuuma veega nuudleid ja magas. Performance pidi lõppema, kui raamat saab ümber kirjutatud. Päris huvitav vaatepilt, ütleme nii. Ikkagi kunstiinimene!

EKA-t tutvustas meie kooli vilistlane Liisa-Lota Kroon, kes õpib seal arhitektuuri. Ta rääkis väga põnevalt, kuid samas rääkis ausalt, kuidas seal asjad päriselt käivad. Meil õnnestus ühte klassiruumi sisse ka astuda ning õppejõud võttis meid super hästi vastu. Isegi nii hästi, et arvas, et me oleme moedisaini tudengid, kes tulid tundi. Lõpetuseks saime veel vaadata ning nautida tudengite endi loodud näitust.

Päeva lõpetasime VAT Teatri etendusega “Faust”. See lavastus oli inspiratsiooni saanud nii J. W. Goethe värsstragöödiast “Faust”, F. W. Murnau filmist “Faust” ning C. Marlowe näidendist “Doktor Faustuse traagiline lugu”. Osades: Katariina Ratasepp, Margo Teder, Ago Soots, Tanel Saar, Meelis Põdersoo ja Madis Muul (süntesaator). Tegemist oli tummfilmi stiilis etendusega, kus algul näidati filmi ning ühel hetkel läks justkui filmilint katki ning näitlejad hakkasid ise tummfilmi edasi mängima. Rõhku oli pandud liigutustele ja keha väljendusele erinevates olukordades. Teksti esitasid lava kõrval seisvad näitlejad ja lavalolijad mängisid tummalt. Lisaks oli muusika klaveril, nagu tummfilmile kohane. Etendust hoiti äärmiselt minimalistlikuna ning see tuli neil suurepäraselt välja. Meie klass ja üleüldine publik jäi nähtuga ülimalt rahule ning ei imestaks, kui nii mõnigi läheb seda etendust veel kordi ja kordi uuesti vaatama. 11.H soovitab!

Me jäime suunapäevaga väga rahule. Suunapäeval oli nii õppe-eesmärk kui ka meelelahutuse pool. Ootame juba järgmist suunapäeva!

Jasper Klippberg, 11.H õpilane

11.H suunapäeval Tallinnas

7.1.2. 11.H loovkunsti ja kirjanduse ühisprojekt „Jäljed“

Humanitaarsuuna 11. klassidel on igal aastal teema, mis läbiva niidina ühendab nii loovkunsti, lavakunsti kui ka kirjanduse ja eesti keele kursusi. Sel aastal on teemaks „Jäljed“. See sai teemaks ka projektile, mille kunstiline idee ja tehniline teostus sündis loovkunstitundides ning tekstilise osa ehk luuletuste valimisega tegeleti kirjanduse tundides.

Eeltõuke kunstiliseks teostuseks kontseptuaalse kunsti vallas said noored septembri lõpus toimunud suunapäeval, mil külastati KUMUs nullindate näitust ja osaleti sealses töötoas.

Tööd valmisid rühmatööna, millele eelnes ajurünnak. Seega alustati ideest ja vormist ning alles seejärel hakati otsima sobivaid luuletusi. Sel korral lähtus tekst kunstist. Varasemalt on olnud vastupidi – tekstidele toetudes on loodud kunstiline teostus.

Kuna oktoober on vaimse tervise kuu, mõjutas see tugevalt tegijaid. Võib öelda, et kõik tööd on seotud ühel või teisel moel jälgedega, mida jätavad vaimse tervisega seotud probleemid inimesesse. Tööd paistavad silma väga leidlike ideede ja lahenduste poolest. Samuti on luuletekstide autorite valik aukartust äratav, alates L. Kodulast ja J. Liivist kuni D. Kareva ja Rupi Kaurini, sekka meie oma vilistlase Karl-Christoph Rebase luuletusi.

Tööde esitlused olid huvitavad ja nauditavad, millest üks lõppes ka mini-performance'iga. Traditsioone jätkates oli esitlusi vaatamas ka 10.H klass, saamaks aimu, mis neid järgmisel aastal ees on ootamas. Nähtu tekitas ilmselget huvi ja ootust järgmisel aastal ka ise midagi sarnast proovida teha.

11.H klassi õpilaste looming on kõigile vaatamiseks ja lugemiseks välja pandud kooli raamatukogus.

Tiina Brock (kirjandus) ja Karel Rahu (loovkunst)

11.H loovkunsti ja kirjanduse ühisprojekt „Jäljed“

7.1.3. 10.H ja 12.H väisasid suunapäeval seekord Tartut

6. detsembril võtsid kaks klassi ette pika päeva Tartus, mis osutus igati sisukaks. 10. klass külastas ERMI, kus tehti giidiga koos tuur põhinäitusel „Kohtumised“, põhifookus olid rõivad ja rahvariided. Seejärel tehti teise giidiga tuur soome-ugri näitusel „Uurali kaja“, mis lõppes töötoaga, kus sai endale nähtu põhjal kaunistada torusalli soome-ugri mustrite ja maagiliste märkidega. Näitusel tuli eelnevalt ka erinevaid märke ning mustreid üles joonistada, et neid siis oma salli kujundamisel kasutada. Kokku kestis õppepäev ERMis kolm tundi ja oli otseselt seotud suunakursusega „Rahvakultuur“, kus samal ajal tehti just rahvariiede kaasaegsete töötluste kavandeid.

Sama pikalt toimus ka 12. klassi õppepäev Tartu Ülikoolis, mille vältel külastati koguni kolme õppehoonet. Tutvus TÜ-ga algas peahoonest, kus tehti üldine koolituvustus: sisseastumisinfo, akadeemilise testi tutvustus, valdkondade ja erialade tutvustus. Sealt edasi liiguti

kõrvalasuvasse humanitaarteaduste ja kunstide valdkonna majja (Jakobi 2) ja edasi juba Delta majja tutvuma lähemalt sotsiaalteaduste valdkonnaga.

Pärast söömispausi jätkus suunapäev ühiselt Vanemuise teatris. Esmalt toimus tunniajane ekskursioon Vanemuise suures majas, kus giidid tutvustasid teatri ajalugu ja näitasid lavatagust elu: kostüümiladu, töökodasid, lavatagust jpm. Sellele järgnes etenduse vaatamine, mis aga toimus Vanemuise väikses majas. Etenduseks oli W. A. Mozarti ooper „Don Giovanni“, mille on lavastanud Elmo Nüganen. Enamusele oli see elu esimene ooperikogemus ja sai õpilastelt väga head tagasisidet.

Ooperikülastus oli otseselt seotud muusikajaloo kursusega, samuti kirjanduskursusega: eelnevalt sai tunnis läbi räägitud ka libreto aluseks olnud näidendid Don Juanist.

Päev oli tõeliselt pikk ja seetõttu väsitav, aga igati hariv ja emotsiooniderohke.

Tiina Brock, humanitaarsuuna juht

Humanitaarid suunapäeval Tartus

7.1.4. 12.H üdini humanitaarne suunapäev Tallinna

Märtsikuu viimasel päeval toimus 12.H klassi viimane suunapäev gümnaasiumis. Kuna koolitee finišijoon juba paistab, siis oli ka suunapäeva fookus tuleviku valikutega seotud. Külastasime kaht kõrgkooli: Tallinna Ülikooli ja Eesti Kunstiakadeemiat. Pealelõunane aeg oli seotud NUKU muuseumi ja Noorsooteatriga.

Tallinna Ülikoolis tehti meile põhjalik tuur kogu nende linnakus, st kõigis kuues omavahel ühendatud õppehoones. Sisulisem ülevaade anti aga humanitaarteaduste instituudi ja BFMi erialadest, sisseastumisest ja seal õppimisest. Oma kogemusi jagama oli tulnud ka LÜGi vilistlane Liisi Suitsberg, kes õpib BFMis suhtekorraldust.

EKAs võttis meid taas esmalt vastu LÜGi vilistlane Liisalota Kroon, kes õpib seal arhitektuuri. Tema tegi meile majatuuri, mille käigus nägime nii terrasse imeliste vaadetega vanalinnale kui ka erinevaid töökodasid ja tööalasisid (puidu-, metalli-, keraamika-, skulptuuri töökoda ja arhitektuuriosakonna õppeala). Kuna oli veel koolipäev, siis nägime ka üliõpilaste õppepäeva melu ja saime nii mõnegagi neist jutule. Pärast rääkis Liisalota pikalt ja põhjalikult oma õpingutest, kooli siseelust, üliõpilaste võimalustest kooli ajal ja vastas mitmesugustele küsimustele. Hiljem tehti meile ka põhjalik ülevaade EKA kõigist erialadest ja sisseastumistingimustest.

Õhtune programm viis meid vanalinna, täpsemalt Lai tn 1, kus asub Noorsooteater ja NUKU muuseum. Tunniajane programm muuseumis oli meeliülendav ja emotsioone tekitav, sest nii uskumatu, kui see ka ei näi, meeldis ka abiturientidele väga proovida kätt eriliigiliste nukkudega mängides ja lausa minietendust andes, saime mitmel korral südamest naerda. Kohe kindlasti ei ole see muuseum ainult väikestele mõeldud, seda enam, et suur osa lavastustestki on vanematele kooliõpilastele või lausa täiskasvanutele mõeldud.

Nii oli ka meie selleõhtune etendus sobilik täiskasvanutele ja noortele 16+. Gogoli jutustuse „Sinel“ põhjal valminud samanimeline lavastus oli erinev kõigest, mida abiturientid varem teatris olid näinud. Tegemist oli visuaalse teatriga, kus kasutati palju plastilist liikumist, keerukaid lavadetaile, põnevaid kostüüme ja efektseid maske ning hüpnootiseerivat muusikat. Ainus, mida polnud, oli tekst... Noored nautisid, õpetajad samuti. Elamus oli võimas. See lugu sobib väga hästi lõpetama ka kogu üldhariduslikku kooliteed, sest rääkis sellest, kuidas inimene

iseennast reedab, et paista teistele parem ja tugevam, kui ta tegelikult on. Ehk on see hea viimane õpetus eluteele kaasa 😊

Tiina Brock, emakeeleõpetaja ja humanitaarsuuna juht

12.H suunapäeval Tallinna Ülikoolis

7.1.5. 10.H suunapäev Viljandis

12. mail käis 10.H klass suunapäeval Viljandis, kus saadi põhjalik ülevaade TÜVKAst, Ugala teatrist ja vaadati ära Shakespeare'i üks kuulsaim komöödia „Kaheteistkümnes öö“.

Tartu Ülikooli Viljandi Kultuuriakadeemia (TÜVKA) on ikka olnud üks koolidest, mida humanitaarsuuna õpilased väisavad. Ikka selleks, et teada saada, kas see kool võiks olla üks võimalikest edasiõppimisvalikutest. Selgi korral andsid igast õppehoonest põhjaliku ülevaate õpilasesinduse liikmed, rääkides ka koolielust laiemalt ja isiklikumalt. Nägime ära nii peahoone koos selle igasugu salanurkade ja põnevate ruumidega, käisime läbi Vilma maja kõik tööruumid kangastelgede toast puutöökojani ja lõngade värvimise ruumist metallehete valmistamise töökojani, lõpetasime aga hoopis videostuudios. Ka muusikamaja sai üle vaadatud. Kuna parajasti oli tundide aeg, siis saime paaris ruumis minikontserdi osaliseks ja helistuudios

kohtusime ka ühe meie vilistlasega (Samuel Hõim), kes koos teiste esmakursuslastega sai teadmisi helirežii tööst.

Õppepäev TÜVKAs lõppes töötubadega. Ühes töötoas said õpilased valmistada butafooride töökojas sidruniviilu, mis pidi välja nägema niisama usutav kui päris sidruniviil. Seda need ka lõpuks olid. Teine oli näitekunstide erialasid tutvustav loovmängu töötuba, kus tuli nii mõnigi väljakutse vastu võtta ja oma kaaslast täielikult usaldada, nii nagu see ka laval käib.

Päeva teine pool möödus Ugala teatris, kus enne etendust tehti meile põhjalik teatrituur. Nägime ära nii maalisaali kui kostüümilao ja saime Cipollino toas peegelseina ääres lustida. Teatrimaagiati jagub nii lava peale kui lava taha.

Õhtu lõppes, nagu humanitaaride suunapäevad alati, teatrietendusega. Sel korral vaatasime värskelt lavale tulnud teatriklassikat – Shakespeare'i komöödiat „Kaheteistkümnes öö“. See lugu suutis naerutada tõsisemaidki vaatajaid ja pakkus nõudlikule vaatajale enam kui lihtlabast nalja – pärlendav keelekasutus ja teravmeelsed aforistlikud ütlemised tekitasid mitmes õpilases soovi näidend tekstina kätte võtta ja üle lugeda, vaatamata sellele, et teos on kirjutatud värsivormis. Suurmeister on suurmeister!

Pikk päev sai lisaboonuse ilusa ilma näol ja õhtune etendus pühkis viimasegi väsimusilmingu. Saime laetud teadmistest, kultuurist, elamustest ja koosolemistest!

Koolis kirjutasid õpilased nähtud etenduse põhjal aga veel retsensioonid, millest pikemad 4-5 leheküljeni küündisid. Mõned neist tuleks saata ka teatrisse, sest see oleks neile väga magus tagasiside 😊

Tiina Brock, emakeeleõpetaja ja humanitaarsuuna juht

10.H suunapäeval Viljandis

7.2. Loodus-reaalsuund

7.2.1. 10.LR loodusõppepäeval Põhja-Läänemaal

24. mail toimus õppepäev 10.LR õpilastele looduses. Päeva tegevuste ettevalmistamisega tegime algust juba koolitundides, mil panime paika marsruudi ja töötasime eelnevalt läbi sihtkohtade loodusliku tausta, milleks kasutasime õppefilme, maa-ameti kaardirakendusi ja EL artikleid. Loodusõppepäeva teema „Maa, mis tõuseb merest“.

Retke alustasime Veskijärve karjäärast. Seal ootas meid meie retkejuht Kairit Errit. Edasi liikusime Keibu lahe äärde, kus tutvusime mere mõjuteguritega rannikul ning uurisime rändava jõesuudme morfoloogiat. Järgmine peatuspunkt oli Rannaküla sadam – bretsad, rändkivid, võõrliigid, Läänemere rannakarbid. Luidete arengufaasidega ja erosiooni uurimisega tegime tutvust Perakülas, misjärel liikusime Vanajõe süngi juurde. Päeva viimased õppetegevused olid RMK Nõva külastuskeskuses. Tagasiteel rääkisime Läänemaa ühest erilisest nähtusest – karstist, Salajõe näitel.

Kogutud info, kuulnud teave ja fotod on järgmistes tundides kursusetöö sisu süstematiseerimise aluseks; koostame interaktiivse kaardi, kuhu lisame õppepäeva „leiud“ ja elektroonilise mõistekaardi.

Õpilaste kokkuvõtted

Hendrik, Markus, Annabel – *Meil oli suurepärase reis Nõva randa. Merevaade oli absoluutselt imeline ja nautisime aeglast jalutuskäiku mööda liivaranda koos klassikaaslaste ja giidiga. Tippheiteks oli Neugrundi kraater, mille läbimõõt arvatakse olevat umbes 8 kilomeetrit ning mis tekkis ordoviitsiumi ajastul, umbes 535 miljonit aastat tagasi. On põnev teada, et nüüdseks asub kraater vee all ning ühes kohas on võimalik seal jalgupidi seista ilma, et sa vee all ära upuksid. Piirkonda avastades leidsime erinevaid tüüpe kivimeid, sealhulgas väikeseid graniidist moodustisi, raudkivi, lubjakivi, samuti leidsime püriiti ehk kassikulda ja isegi mõningaid Neugrundi bretšasid. See oli nagu ajarännak, kus nägime, kuidas maastik aastate jooksul muutunud on. Kokkuvõttes oli see retk täis kaunist rannikumaastikku ja intrigeerivaid geoloogilisi imesid.*

Viktoria, Toomas, Ines – *Päeva esimeseks punktiks oli Veskijärve karjääri ümbrus, mis hetkel taastub 2008. aastal toimunud põlengust. Praegu asub seal kaitseala, mida populeerib kaitsealune juttuselg kärnkonn ehk kõre. Kõrelele on kaevatud nende elutingimustele sobilikke tiike, mille sügavus on ligikaudu 20 cm. Karjääri ümbruses pesitsevad veel sipelgalõvid, kivisalisalikud ja arusalisalikud. Ümbruse metsas on enamasti männid ja kased, metsa all kasvab metsülane, islandi käokõrv, põdrasamblik, kanarbik, pohl, leesikas ja ümaralehine huulhein ning Veskiõe kaldal on hea kasvada sanglepal ehk mustal lepal. Peamist järveümbrust ala kutsutakse liivikuks, selle hõreda taimkatte ja vähe liigestunud liivase ala pärast. Selline pinnamood on tekkinud arvatavasti peamiselt mandrijää sulamisvee ja inimtegevuse tõttu. Mandrijää ja tuule koosmõjul on tekkinud alale ka liivaluited, mille kõige kõrgem punkt on ligikaudu 30 m, kus asub ka geodeetiline punkt.*

Sonja, Seleri, Verner, Liisi – *Veskiõe metsades on suur tuleoht, sest see on männimets – kuiv ja kõrge õlisisaldusega. Turbatuli on ohtlik, sest see on maa-all ja silmale nähtamatu, võib areneda metsatulekahjuks. 21.sajandi tulekahjudest oli kõige hullem 2008. aasta oma. Tõenäolisem teooria, kust see alguse sai, on ATV rallitajad. Maha põles ligikaudu 800ha.*

Tänapäevaks on ehitatud metsa tuletekkeribad, et vältida tule levimist ning teket. Ladva tulede vastu see kahjuks ei aita. Mets vaikselt taastub ja kui jalutada seal, on näha, kuidas puud kasvavad ridadena ehk nii kuidas inimesed on nad maha istutanud, mitte nii nagu nad ise tekivad.

Annett, Mia-Marii, Mariliis – Nõva maastikukaitseala (nüüd: looduskaitseala) moodustati 1985. aastal eesmärgiga kaitsta Loode-Eesti omapäraseid ranna-maastikke ja taimekooslusi. Tutvusime viie erineva rannaluite vormiga ning nendel kasvavate taimedega. Esimesteks olid eelluited ja valged luited. Nende iseloomulikud taimed on Merihumur ja Liiv-vareskaer. Teiseks rannaluite vormiks oli hallluide, mille peal kasvavad Nõmm-liivatee ja Aas-karukell. Kolmandaks vormiks oli ruskeluide, mille iseloomulikeks taimedeks on Kukemari ja Islandi käokõrv. Viimasena tutvusime metsastunud luitega, kus kasvavad Pohl ja Kanarbik. Kõiki luite vorme nägime ise ning vaatlesime järgmiseid taimi: Liiv-vareskaer, Aas-karukell, Islandi käokõrv, pohl ja kanarbik. Samuti on Peraküla ranna iseloomulikuks jooneks “laulev” liiv, mida põhjustab alumistes kihtides olev märja liiv ning ülemise kuiva liiva kihi omavaheline hõõrdumine.

Anneli, Andre, Laura-Liis – Käisime vaatamas Keibu lahte suubuvat Veskijõe rändavat suuet. Reljeefist võis järeldada, kus vanemad jõesuudmed volasid. Usutakse, et Keibu laht võib muutuda kunagi jäänukjärveks maapinna kerke tõttu. Rannas kohtasime agasikku, liivvareskaera, kurglehist kibuvitsa; korjasime liivauurik karpe, söödavaid südakarpe ja rannakarpe, balti lamekarpe; nägime tõruvähke, vesikinga ja punn tigu.

Hugo, Otto, Patrick – Meie viimaseks peatuseks jäi Nõva RMK külastuskeskus. Esimese tegevusena tegime söögipausi. Peale seda vaatasime me majas 13 minutit filmi “Merest tõusev maa”, mis tutvustas lühidalt Nõva ja seda ümbritsevat ala. Täpsemalt kirjeldati Neugrundi kraatrit ja sellega seonduvaid bretša kivimeid, Veskijärve ja selle ajalugu, maha põlenud metsi ja sellel kasvavat kanarbikku, Peraküla ranna luidetest ja jääaja järgsest maa tõusust. Video lõppedes käisime mööda maja uurimas seal olevat näitust, kus olid nii topised Nõva metsloomadest, ning sai vaadata mikroskoobiga putukaid kui ka huvitavad teemakohaseid puslesid lahendada.

Imbi Raudkivi, kursuse „Läänemaa looduskeskkond“ õpetaja

10.LR loodusõppepäev Nõval

7.3. Majandussuund

7.3.1. Õpilasfirma Lebo märgiti ära võistlusel „Ehe Eesti 2022“

Keeleamet koostöös Emakeele Seltsi, Eesti keelenõukogu ning Haridus- ja Teadusministeeriumiga on võistlust korraldanud juba aastast 2016. Võistluse eesmärk on juhtida ettevõtjate ja avalikkuse tähelepanu avaliku ruumi võorkeelestumisele ning väärtustada eestikeelseid äri-, ettevõtte- ja domeeninimesid.

Lebo märgiti ära õpilasfirmade kategoorias. Nimi Lebo sündis tahtest muuta Lebo tool inimeste lemmikpaigaks. Tootmist alustades ühendati meeskonna soovid nime ja tootega ning nii muutuski lebotamine palju lihtsamaks. Lihtsuses peitub ilu.

Lebo liikmed on Kristofer Kattel, Romet Serov, Markus Rafael Kalda (11.M), Jose Benitez Montenegro (11.H).

Monika Undo, eest keele ja kirjanduse õpetaja

7.3.2. 12. majandusklasside suunapäev

19. oktoobril külastasid 12. majandusklasside õpilased erinevaid Läänemaa toidutootjaid ja mahetalusid.

Kanepi- ja teraviljatootmisega tutvuti Tammejuure mahetalus, kus selle üks omanikke, Karin Tiit andis ülevaate ettevõtte arengust, projektidest ning tootearendusest.

Tänava talus tutvuti väikeettevõtluse kui elustiiliga, sai maitsta ka kohalikust toorainest limonaadi. Taluperemees Margus Maripuu, kes valiti hiljuti Aasta Õppijaks, rääkis pikemalt oma ettevõtte kujunemisloost, oma õpingutest ning õppimise tähtsusest enda ettevõtte näitel. Päeva lõpuks külastati Kristi Koppeli loomakasvatusefarmi (lambad, hobused, alpakad jne).

Kogu õppepäeva keskmes oli jätkusuutlik majandus, toidujulgeoleku tagamine läbi maaettevõtluse ning tervislike toodete tootmisega haakuvad küsimused.

Rea Raus, majandusainete õpetaja

7.3.3. Inspiratsioonipäev ettevõtlikele noortele

17. oktoobril 2022 toimus Haapsalu Kutsehariduskeskuses Inspiratsioonipäev ettevõtlikele noortele. Päev oli mõeldud eelkõige õpilasfirma liikmetele, et anda uusi teadmisi ja kogemusi õpilasfirmaga alustamiseks.

Päeva alustas Tallinna Börsi Nasdaq juht Kaarel Ots, kelle ettekandest saadi teada täpsemalt börsi kui sellise ajaloost, huvitavad fakte investeerimisvõimalustest ja -vajadustest aga ka ülevaadet jätkusuutliku majanduse teemal. Päeva praktilist osa juhtis Läänemaa Ühisgümnaasiumi majandus- ja ettevõtlusõpetaja Rea Raus. Meeskondadena genereeriti ideid, viimistleti turundustegevusi ja õpiti pitchimist ehk liftikõnet. Päeva lõpetasid andekad LÜGi noored, eelmiste aastate õpilasfirmadest Plink, Käko ja Plantox, kes rääkisid oma kogemustest ning õppetundidest õpilasfirma tegevuse jooksul. Tänu praktilistele tegevustele ning kogemusõppele said osalejad nii värsket vaadet oma ideedele kui ka olulisi teadmisi ja nippe eduka ettevõtte rajamiseks.

Rea Raus, majandus- ja ettevõtlusõpetaja

Inspiratsioonipäev HKHK-s

7.3.4. SEB Koolisaadikute Programmi uued esindajad

Eelmisel õppeaastal 2021/2022 võtsid programmist osa kaks LÜGi õpilast: Henry Lepmets (12.M) ja Alver Järv (11.M), kes juunikuus said vastava tunnistuse! 😊

Sel õppeaastal, 2022/2023, kandideerisid ja osutusid valituks kolm meie õpilast: Arne Mark Dobreluts (10.M), Angela Meeles (10.M), Merlin Ojala (10.M).

Koolisaadikute programmi eesmärk on suunata õpilaste finantsteadlikkust ja panganduse valdkonna teemadel SEB mentorite abiga kaheksa kuu jooksul. Programmi läbinud ja tunnistuse saanud õpilased saavad rahatarkuse nippe ja teadmisi jagada koolikaaslastele. Henry ja Alver on olnud aktiivsed nii meie koolis tunde läbi viimas, kui ka mujal (nt Haapsalu Põhikoolis).

7.3.5. Õpilasfirmade koolituspäev

4. novembril toimus Tallinnas õpilasfirmade koolituspäev, mille viis läbi JA Eesti koostöös Estonian Business School'i, SEB panga, ettevõtlus- ja karjääriõppe programmi "Edu ja tegu" ning UNICEF-iga.

Õpilasfirmad said osaleda vastavalt rollidele neljas töötoas.

- Tootearendus – õpilased osalesid koolitusel SEB Pangas, koolitaja Marge Täks.
- Juhtimine – õpilasi koolitas EBSi õppejõud Anto Liivat.
- Turundus – koolitaja Kadi Truuleht, EBS.
- Finantsid – koolitajad Epp Vodja JA Eesti; Riin Saar Tallinna Reaalkool, JA Eesti vabatahtlik.

Tänavu oli osavõtnud õpilaste arv rekordiliselt suur – 350 õpilast.

Läänemaa Ühisgümnaasiumist osales koolituspäeval 16 õpilasfirmat.

- ÕF Kälero – Leana Arro (10.M), Rosa Linda Sikkal (10.M), Kärolin Kuura (10.H)
- ÕF Võru – Marietta Muld, Kirke Kuusk, Kristjan Mihkel Kollom, Martin Oliver Kollom (10.H)
- ÕF Booker – Ketlin Püüding, Liisa Emilia Sokolov, Helen Carmel Boyers (10.H)
- ÕF Toolik – Kristella Ase (10.M), Kriisse-Liisa Mastakov (10.H), Marie Linda Nerman (10.H), Ada Lovise Silmpärg (10.M)
- ÕF FÄB – Johanna Uussaar, Viktoria Susi, Mariliis Koplik, Annett Arula (10.LRS)
- ÕF EheSau – Lisete Ratas (10.H), Jessika Joonasing (10.M), Dagmar Lai (10.M), Keteli Valgre (10.M)
- ÕF Bäägi – Joosep Vingissaar (10.M), Arti Viispert (10.M), Orm Robert Rammul (10.M), Otto Valdmann (10.LRS)
- ÕF KROOM – Kaspar Plans, Markus Roomet, Oliver Mark, Robi Suder, Oskar Pisenko (10.M)
- ÕF Käsku – Carola Liik, Karen Loorens (10.M)
- ÕF TelHold – Silver Surov, Martin Taratuhin (10.M)
- ÕF Helendus – Anna Trynova, Svetlana Trynova, Angela Meeles, Keldi-Ketlin Mõttus (10.M)

- ÕF Hoidja – Marite Hallik (10.M), Laura-Meribel Veide (10.H), Hendrik Rand (10.LRS)

Juhendaja Imbi Raudkivi.

- ÕF NÖFF – Andre Esko, Tormi Erstu, Toomas Keba (10.LRS)
- ÕF MALE – Maria Kooviste, Eliisbeth Laanmets Aurelia Ärsis, Liisi Roos (10.LRS)
- ÕF MAIG – Mailii Jõelet, Kai Kurisman (10.H)
- ÕF LÖFFEL – Lotta Kärssin (10.H), Maribel Mursal (10.H), Emma Loviisa Trubok (10.H), Annabel Voolaid (10.LRS)

Juhendaja Rea Raus.

7.3.6. Muljeid selle aasta esimeselt õpilasfirmade laadalt MEKA 26. november 2022

Laupäevases hommikuhämaruses startis suur bussitais meie kooli õpilasfirmade tegijaid Tallinnasse, Ülemiste keskuse MEKA laadale. Selle õppeaasta esimene suur laat andis kõigile ettevõtlikele noortele võimaluse eneseületusteks, müügi- ja reklaamitegevusteks aga ka kohtumisteks teiste õpilasfirmadega ning kogemuste saamiseks.

Olime valmis selleks, et suures kaubanduskeskuses, kus konkurents erinevate kaupluste, tootjate ja toodete vahel ülitihed, ei pruugi väga häid müügitulemusi alati saavutada. Reaalsus osutus vastupidiseks, nii mõnelgi firmal kahanes laovaru kiiresti ja väsitava päeva lõpuks oli tuju hea kordaläinud müügitegevuse üle. Enim müüdud toodeteks osutusid järjehoidjad (ÕF Booker, juhendaja Imbi Raudkivi), taaskasutatud puidust jõuluehted (ÕF Puusüü, juhendaja Rea Raus) ja taaskasutatud lusikatest tehtud sõrmused (ÕF Löffel, juhendaja Rea Raus). Ilmselgelt on taaskasutus au sees J Mitmed firmad, kellel olid suuremad-kallimad tooted, mida raskem müüa, said siiski huvitatud klientidelt tellimusi.

Kuigi haiguste periood räsib viimasel hetkel ka õpilasfirmade laadal osalejate ridu, oli meie kooli vahva seltskond kohal järgmises koosseisus:

1. Helen Carmel Boyers (10.H), Liisa Emilia Sokolov (10.H), Ketlin Püüding (10.H) (ÕF Booker, juhendaja Imbi Raudkivi).
2. Orm Robert Rammul (10.M), Arti Viispert (10.M), Otto Villem Valdmann (10.RLS), Joosep Vingissaar (10.M) (ÕF Bäägi, juhendaja Imbi Raudkivi).
3. Jessika Joonasing (10.M), Dagmar Lai (10.M), Keteli Valgre (10.M), Lisete Ratas (10.H) (ÕF EheSau, juhendaja Imbi Raudkivi).

4. Mariliis Koplik (10.LRS), Viktoria Susi (10.LRS) (ÕF FÄB, juhendaja Imbi Raudkivi).
5. Keldi-Ketlin Mõttus (10.M), Angela Meeles (10.M), Svetlana Trynova (10.M), Anna Trynova (10.M) (ÕF Helendus, juhendaja Imbi Raudkivi).
6. Hendrik Rand (10.LRS), Marite Hallik (10.M) (ÕF Hoidja, juhendaja Imbi Raudkivi).
7. Seleri-Stella Armuand (10.LRS), Ain Kivimaa (10.LRS), Mia-Marii Olenko (10.LRS) (ÕF KIFF, juhendaja Rea Raus).
8. Carola Liik (10.M), Karen Loorens (10.M), Tõnis Tammus (10.M) (ÕF KÄSKU, juhendaja Imbi Raudkivi).
9. Oliver Mark (10.M), Kaspar Plans (10.M), Robi Suder (10.M), Markus Roomet (10.M) (ÕF Kroom, juhendaja Imbi Raudkivi).
10. Lotta Kärssin (10.H) ,Emma Loviisa Trubok (10.H) Annabel Voolaid (10.LRS), Maribel Mursal (10.H), (ÕF Löffel, juhendaja Rea Raus).
11. Liisi Roos (10.LRS), Aurelia Ärsis (10.LRS), Eliisbeth Laanmets (10.LRS), (ÕF MALE, juhendaja Rea Raus).
12. Erik Ulm (10.LRS), Andre Esko (10.LRS) (ÕF NÕFF, juhendaja Rea Raus).
13. Marten Piirak (12.M), Aksel Tammann (12.M) (ÕF Puusüü, juhendaja Rea Raus).
14. Silver Surov (10.M), Martin Taratuhin (10.M), Ilja Romanov (10.M) (ÕF TelHold, juhendaja Imbi Raudkivi).

Rea Raus, inglise keele ja majandusainete õpetaja

ÕF Kroom kauplemas MEKA laadal

7.3.7. Õpilasfirmade laad Pärnus

3. detsembril toimus hooaja teine suur õpilasfirmade laad Pärnus, Port Artur 2 keskuses. Laada korraldasid Pärnumaa Arenduskeskus koostöös Pärnu Ühisgümnaasiumi projektijuhtimise õppekava õpilastega, TÜ Pärnu kolledži ja Junior Achievement Eestiga. Õpilasfirmasid oli üle Eesti kokku tulnud üle 70. Läänemaa Ühisgümnaasiumist võtsid laadapäevast osa 45 õpilast ja 16 õpilasfirmat.

Paljudel meie firmadel oli Pärnu laad juba teine, aga oli ka firmasid, kel esmakordselt avanes võimalus firma tegevuse tutvustamiseks, müügitööks ja klientidega suhtlemiseks. Meie firmadest enim tooteid õnnestus müüa ÕF TelHold – 18 toodet; ÕF Booker – 16 toodet; ÕF Võru – 14 toodet. Nende juhendaja on Imbi Raudkivi. Laadapäeva suurima müügikäibega meeskond meie koolist oli ÕF Toolik, kes müüs 12 toodet (juhendaja Imbi Raudkivi).

Meie firmad ja õpilased Pärnus, nendega käis kaasas Imbi Raudkivi:

- Anneli Proosväli, Harly Viira, Ines Ira, Hannes Rabi (10.LRS) (ÕF IHHA, juhendaja Rea Raus)
- Kai Kurisman, Grettel Kiho, Mailii Jõelet (10.H) (ÕF MAIG, juhendaja Rea Raus)
- Ada Lovise Silmpärg, Kristella Ase (10.M), Krisse-Liisa Mastakov (10.H) (ÕF Toolik, juhendaja Imbi Raudkivi)
- Leana Arro (10.M), Kärolin Kuura (10.H) (ÕF Kälero, juhendaja Imbi Raudkivi)
- Liisa Emilia Sokolov, Ketlin Püüding (10.H) (ÕF Booker, juhendaja Imbi Raudkivi)
- Maribel Mursal, Lotta Kärssin (10.H) (ÕF LÖFFEL, juhendaja Rea Raus)
- Aksel Tammann, Marten Piirak (12.M) (ÕF PUUSÜÜ, juhendaja Res Raus)
- Martin Oliver Kollom, Marietta Muld (10.H) (ÕF Võru, juhendaja Imbi Raudkivi)
- Marite Hallik (10.M), Hendrik Rand (10.LRS), Laura-Meribel Veide (10.H) (ÕF Hoidja, juhendaja Imbi Raudkivi)
- Anna Trynova, Svetlana Trynova, Keldi-Ketlin Mõttus, Angela Meeles (10.M) (ÕF Helendus, juhendaja Imbi Raudkivi)
- Tormi Erstu, Erik Ulm (10.LRS) (ÕF NÕFF, juhendaja Rea Raus)
- Otto Villem Valdmann (10.LRS), Arti Viispert (10.M), Joosep Vingissaar (10.M), Orm Robert Rammul (10.M) (ÕF Bäägi, juhendaja Imbi Raudkivi)
- Tõnis Tammus, Carola Liik, Karen Loorens (10.M) (ÕF Käsku, juhendaja Imbi Raudkivi)

- Martin Taratuhin, Ilja Romanov, Silver Surov (10.M) (ÕF TelHold, juhendaja Imbi Raudkivi)
- Mariliis Koplik, Annett Arula, Viktoria Susi (10.LRS) (ÕF FÄB, juhendaja Imbi Raudkivi)
- Keteli Valgre 10.M, Dagmar Lai 10.M, Lisete Ratas (10.H) (ÕF Ehesau, juhendaja Imbi Raudkivi)

Imbi Raudkivi, Rea Raus, õpilasfirmade juhendajad

ÕG Ehesau kauplemas Pärnu laadal

7.3.8. Külaline 11.M ja 12.M õpilastele

2. detsembril kohtusid 11.M ja 12.M õpilased meie pikaajalise koostööpartneriga, Taavi Ilmjärvega. Taavi on Associate Sales Leader, Southwestern Advantage Eestist.

Kui varasematel aastatel jagas lektor oma kogemisi ja teadmisi rahatarkuse ja investeerimise kohta, siis tänavu oli fookusteemaks eluvisioni- ja plaani loomisprotsess/koostamine erinevates valdkondades.

Taavi Ilmjärv alustas tunde iseenese kogemuste jagamisega. Seejärel said õpilased individuaalselt üles märkida oma lühiajalised ja pikaajalised eesmärgid. Tund jätkus ajurünnakuga, mille käigus sai iga õpilane nõ „vaadata enda sisse“. Tegevused jagati viieks osaks/raamistikuks ehk ajurünnaku käigus märkis iga õpilane üles isiklikud märksõnad.

Raamistik oli järgmine:

- * Miks sa oled üldse siin – visioon
- * Visiooni kujundamine
- * Ellukutsumine
- * Kaardistamine
- * Visioon

Koostöös õpilastega tehti tagasivaade ajurünnakule, õpilased tõid näiteid. Õpilased andsid tundide kohta väga hea tagasiside ja muuhulgas öeldi, et edasise tuleviku kujundamisel said nad kasulikke mõtteid. Arutleti selle üle, miks ja kuidas on mõttekas suuremad eesmärgid väiksemateks teha. Veel lisati – selleks, et eesmärke täita, on hästi oluline soovid/unistused/tegelikkus/võimalused kaardistada ja need üles kirjutada ja aeg-ajalt üle vaadata. Taavi Ilmjärve tunnid andsid palju mõtlemisainet.

Imbi Raudkivi, majandus- ja ettevõtlusainete õpetaja, suunajuht

7.3.9. Finantsmajanduse valikkursuse õpilastele andsid tunde SEB koolisaadikute programmi vilistlased

28. novembril oli finantsmajanduse kursuse tunnis õpetajaks Alver Järv 11.M klassist ja 29. novembril jagas õpetust Henry Lepmets 12.MA klassist. Alver ja Henry läbisid eelmisel õppeaastal SEB koolisaadikute programmi, said vastava tunnistuse ja on nüüd koolisaadikud/mentorid.

Alveri tunni teema oli seotud investeerimisega. Kuna finantsmajanduse valikkursuse üks paljudest fookusteemadest on seotud investeerimisega, siis valmistas Alver ette tunni ja jagas

nii teoreetilisi teadmisi kui ka praktilisi näpunäiteid iseenda kogemuste põhjal. Tunnis peatuti järgmistel teemadel – investeerimise ABC; investeerimistooted ning nende riski ja tulu seos; aktsiad, võlakirjad, tuletisväärtpaberid, investeerimisfondid; väärtpaberiturg; investeerimiskonto jpm. Tunni käigus said õpilased oma küsimustele vastuseid, toimus aktiivne arutelu.

Henry aga jagas õpetust säästmisvõimaluste ning küberpettuste teemal. Henry andis samuti teoreetilise ülevaate ning tõi palju sisukaid näited, mis väga hästi illustreerisid teoreetilisi aspekte. Mõned teemad, millel pikemalt räägiti – põhjused, miks ei suudeta säästa; meedia üha suurenevast mõjust tarbimisele, Diderot'i efektist päriselus; rahalise stabiilsuse saavutamisest; finantsotsuste planeerimise vajalikkusest; küberkelmuse olemusest; Muula kontost; kelmuste tagajärgedest; andmepüügikelmusest; mida saab kelm isikuandmetega teha; kuidas interneti keskkonnas end kaitsta jpm.

Tundidest kokkuvõtteid tehes arvasid õpilased, et mõlemad teematunnid olid sisukad ja vajalikud. Oli neid, kellele sobis investeerimise teema rohkem ja neid, kes väitsid, et kelmuste teema oli nende jaoks uus, seega eriti kasulik. Rahule jäädigi mõlema tunniga, kinnistati varasemaid teadmisi ja igaüks sai ka uusi teadmisi, nippe.

Imbi Raudkivi, majandusainete õpetaja ja suunajuht

Alver ja Henry tundi andmas

7.3.10. Aksel Tammann andis tunde 12.MS ja 12.LR õpilastele

I perioodil oli 12.MS ja 12.LR tundides külalisena Aksel Tammann 12.MA klassist. Aksel oli ette valmistanud loengusarja teemal „Väärtuspõhine investeerimine“ – seda tegi ta lähtuvalt oma huvist ja kogemustest, pidades õpetajaga nõu ja võttes aega läbimõtlemiseks. Aksel alustas ettevalmistustega eelmisel õppeaastal koos Lauri Veltmanniga 12.MA klassist (kevadperioodil toimusid ka ühised loengud). Loengumaterjali kokkupanekuks töötas Aksel läbi suure hulga raamatuid, planeeris loenguteks alateemad ja koostas ettekande.

Põhiteemad, millele lektor keskendus, olid:

- * Investeerimise olemus, mõiste, laiem tähendus
- * Hea investori omadused
- * Rikkaks saamise saladus
- * Millal osta, millal müüa
- * Miks ei tasu karta turu kõikumisi
- * Raamatusoovitused

Õpilasi huvitavatele küsimustele vastas Aksel korrektselt, selgitas eri aspekte ja illustreeris vastused näidetega. Teemad, millel peatuti ja millest räägiti – investeerimine vs spekulatsioon; hea investor on julge, analüüsivõimeline ja järjepidev; liitintress kui võimalus tulu suurendamiseks; ettevõtte analüüsi alused ja kuidas seda teostada; firma reaalväärtus; millistest teguritest sõltub investeringu edukus; millal osta ja millal müüa; aktsiaturgude lühi- ja pikaajaline käitumine; jpm.

Tunnid toimusid avatud ja koostöises õhkkonnas, arutelu oli iga teema ja ettekande lõpu järel. Aitäh, Aksel ja kohtumiseni uutes loengutundides! Kiitust ja toetust väärrib just see, et teemad on aktuaalsed ning kogu ettevõtmise on olnud õpilasepoolne algatus. 😊

Imbi Raudkivi, majandussuuna juht

Aksel Tammann tundi andmas

7.3.11. 10.M õpilased suunapäeval Tallinna ettevõtetes

29. novembri hommikul sõitsid 10.M klassi õpilased Tallinnasse õppepäevale, eesmärgiga tutvuda nelja ettevõttega ja õppida tundma erinevate ettevõtluskeskkondade võrdlemise aluseid. Olime külalised neljas ettevõttes, mida saab tegevusvaldkonna alusel liigitada teenindava majandussektori alla – Äripäev AS, LIFT 99, Telliskivi Loomelinnak ja KÕU Mobility Grupp. Äripäev AS – õpilasi võõrustas ja tutvustas ettevõtet peatoimetaja Meelis Mandel. Äripäev on kujunenud Eesti juhtivast majandusajalehest mitmekesiseks juhtidele ja ettevõtlikele inimestele suunatud toodete ja teenuste pakkujaks. Ettevõtte omanik on 200-aastase meediaäri kogemusega Bonnieri perekond.

LIFT 99 – kiiresti kasvavate tehnoloogiliste idufirmade ja tarkvarapõhiste ettevõtete kogukond. Ettevõtte tegevuse ja edulugude kohta andis ülevaate Rannar Park. Õpilased said seal kohtuda ka Robotex Eesti tegevjuhi ja juhatuse liikme Ave Laasiga, kes on Haapsalu Wiedemanni Gümnaasiumi vilistlane.

Telliskivi Loomelinnak – kui loomemajanduse keskus, 1500 inimest 250 firmas. Ärilinnaku organisatsioonide ja struktuuriga tutvumine oli õpilaste iseseisev töö – valiti välja lähemaks tutvumiseks mõned firmad; otsiti, kuidas firmad end reklaamivad; hinnati kliendi teekonda jpm.

KÕU Mobility Grupp – asutajad said esmakordselt kokku 2011. aastal Student Formula üritusel, kus meeskonnana konstrueeriti ja arendati elektrilisi võidusõiduautosid. Mikromobiilsuse ettevõtte alates 2014, mil loodi maailma juhtiv ettevõtte Comodule, mis ühendab elektrisõidukeid internetti. 2019 e-tõukerattatööstus, 2020. aastal asutati ühise tõukerattapargi ettevõtte Tuul, 2021. aastal käivitati Äike ülemaailmne elektriliste tõukerataste ettevõtte, mis müüb nüüd e-tõukerattaid ja tarvikuid EL ja Ühendkuningriigi turgudele. Õpilased said soovi korral e-tõuksidega ka sõita. Meid võttis vastu Läänemaa Ühisgümnaasiumi vilistlane Siim Jürise.

Päeva tegevused olid mitmekesised, meid võeti väga soojalt vastu. Õppepäeva kokkuvõtted on tehtud, sisuline tegevus jätkub uuel perioodil ettevõtluse aluste tundides.

Imbi Raudkivi klassijuhataja, majandussuuna juht

10.M suunapäeval Tallinnas

7.3.12. 11.M õpilased suunapäeval Pärnus ja Riias

9.-10. detsembril toimus 11.M klassi õpilastele suunapäev, mis seekord viis läbi Pärnu Riiga. Mõte sõita Riiga ning siduda see suunategevustega, tuli 11M õpilastelt, eesvedajana Alver Järvelt. Koostöös Alveri ja klassiga ning õpetaja Tiiu Soostariga (tema saatis õpilasi õppereisil) alustati planeerimisega – ettevõtetega läbirääkimised, kirjavahetused jmt. Ajagraafikusse mahtusid järgmised suunategevused ja asutused:

- Wendre AS – Euroopa üks suurim vooditeksiilide tootja
- Stockholm School of Economics in Riga
- Riia linna ettevõtluskeskkond ja linnaplaneering, linnastruktuur ja -mudel (seos geograafia kursuse linnastumise temaga)
- LIDO puhkekeskus

Imbi Raudkivi, geograafia- ja ettevõtlusõpetaja, majandussuuna juht

11.M klassi õpilased Stockholmi Kõrgemas Majanduskoolis Riias

7.3.13. Haapsalu kaubamaja jõululaat õpilasfirmadele

Laupäeval, 10. detsembril 2022 toimus Haapsalu kaubamajas järjekordne õpilasfirmade jõululaat, mis möödus meeleolukas ja mõnuses tempos. Jõululaata külastas jõuluvana, kes puhus humoorikat juttu kõigi ettevõtlike õpilastega. Meie kooli õpilasfirmade liikmed said palju häid kogemusi suhtlemisel klientidega, koguti tagasisidet, et oma tooteid veelgi edasi arendada ning loomulikult müüdi oma tooteid. Koduses Haapsalus toimunud laat oli paljude firmaliikmete sõnul hästi korraldatud, tooteid müüdi edukalt ning kliendid olid sõbralikud ja toetavad. Igati kordaläinud laat, mis tõestas veelkord, et õpilasfirmade tegemine on üheaegselt lõbus ja kasulik! Haapsalus osales LÜGist kokku 18 õpilasfirmat.

Imbi Raudkivi ja Rea Raus, LÜGi õpilasfirmade juhendajad

ÕF Toolik Haapsalu Kaubamaja laadal

7.3.14. Liipa Talu Jõulumaa õpilasfirmade laad

Detsembrikuu on õpilasfirmadele peamine laadakuu. 11. detsembril toimus Liipa Talu Jõulumaa, kus osalesid ka õpilasfirmad üle Eesti. Õpilasfirmad olid paigutatud kõik Liipa Talu kompleksis asuvatesse kámpingutesse kaupleva. Läänemaa Ühisgümnaasiumist osales laadal kolm õpilasfirmat.

- ÕF Võru – Martin Oliver Kollom, Kirke Kuusk (10.H)
- ÕF Toolik – Kristella Ase (10.M), Ada Lovise Silmpärg (10.M), Marie Linda Nerman (10.H)
- ÕF Käsku – Tõnis Tammus, Carola Liik, Karen Loorens (10.M)

Hoolimata külmast, mis näpistas, said õpilased kogemusi just selles osas, millised on ürituse korraldamise vajalikud eeldused ja tegurid, mida korraldades ära ei tohi unustada ja mis teeb laadast laada. Omaalgatuse ja osalemise eest kõigile osalenud õpilastele suur kiitus!

Imbi Raudkivi, juhendaja, majandusainete õpetaja

7.3.15. 10.M majandustunni külaline

19. detsembril oli 10.M klassil teistmoodi majandustund – külas oli Katre Kütt, kes on ettevõtja, investor ja tegelenud pikaajalise müügitööga. Tunni teemad (rahatõed, mida noored peaksid varakult teadma) sobisid hästi lõpetama majanduse aluste kursust.

Peatuti üldjoontes järgmistel teemadel:

- Jõukus vs rikkus
- Sissetuleku loomine
- Harjumused ja kuidas nendeni jõuda
- Investeerimine – mida ja kuhu
- Passiivne ja aktiivne tulu
- Eesmärgistamise nipid, vajadus

Tunni käigus andis lektor võimaluse õpilastel tuua näiteid, jagas selgitusi tekkinud küsimustele, andis soovitusi paljude valdkondadega alustamiseks, samuti tutvustas erinevaid keskkondi (nt eesmärgistamise ja investeerimise kohta). Õpilased lahendasid Küti juhendamisel majandusmatemaatika ülesandeid (liitintress, tulu suurendamine, varad vs kohustused jpm). Pikem arutelu toimus teemal, mida saab teha kohe praegu, et tulevikus rohkem teenida. Soovitused olid järgmised – kool + ülikool + eriala; õpi tegema tööd, saad kogemused; elukestev õpe – loe, loe ja loe; suhtlusringkond; tasuta seminarid jm koolitused – neid tänapäeval väga palju.

Õpilaste huvi oli suur investeerimise osas, seetõttu jagas lektor oma kogemusi ja andis soovitusi alustamiseks. Räägiti läbi peamised varaklassid (kinnisvara, ühisrahastus, aktsiad). Õpilaste arvates oli tund huvitav, veel öeldi, et parimad viisid õppida on kuulata spetsialistide/ettevõtjate kogemuslugusid – mida tunnis ka tehti.

Aitäh, Katrele!

Imbi Raudkivi, majandusainete õpetaja, majandussuuna juht

Katre Kütt 10.M majandustunnis

7.3.16. Rapla õpilasfirmade laad

17. detsembril toimus järjekordne vahva õpilasfirmade laad Raplas, Rappeli Keskuses. Meie koolist osales Rapla laadal 17 õpilasfirmat.

Laada lõpus anti välja kõige-kõige-kõigemad auhinnad neljale õpilasfirmale, kellest kolm on Läänemaa Ühisgümnaasiumi õpilasfirmad.

- ÕF Toolik - PARIM TOODE (Krisse-Liisa Mastakov 10.H, Ada Lovise Silmpärg 10.M, Kristella Ase 10.M, juhendaja Imbi Raudkivi)
- ÕF Helendus - PARIM VÄLJAPANEK (Anna Trynova, Svetlana Trynova, Keldi-Ketlin Mõttus, Angela Meeles – 10.M, juhendaja Imbi Raudkivi)
- ÕF LÖFFEL - PARIM MÜÜK (Annabel Voolaid 10.LRS, Maribel Mursal 10.H, juhendaja Rea Raus)

Lisaks märgiti ERIAUHINDADE vääriliseks kaks LÜGi tiimi.

- ÕF Toolik – MTÜ Ettevõtlusharidus Seltsi eripreemia inspireeriva tööprotsessi eest.
- ÕF Kroom – Rapla Vallavalitsuse eripreemia (Oskar Pisenko, Oliver Mark, Kaspar Plans, Robi Suder 10.M, juhendaja Imbi Raudkivi).

Imbi Raudkivi, Rea Raus, õpilasfirmade juhendajad

ÕF Nõff Rapla laadal

7.3.17. Meie õpilasfirmad koolilaadal

20. detsembril esimese suure vahetunni ajal pidasid meie kooli õpilasfirmad laata. Meie 18 õpilasfirmat tutvustasid koolis oma toodet – millist väärtust see kliendile pakub, mis on toote eripära ja kuidas kujunes müügihind.

Nii kooli õpilased kui töötajad olid laadal huvilised. Müügitöö käis nii 1. kui 2. korrusel, meeleolu lisas jõulumuusika. Firmade tootevalik on tänavu väga mitmekesine – moblaparklad, riidest disainitud õlakotid, soojendusega ja vetthülgavad istumisalused, koerte kaelarihmad, erinevad ehted, lusikatest sõrmused, öölambid, telefonihoidjad laadimiseks, kott-toolid, küünlaalused jpm.

Kõik tiimid kauplesid ja said oma tooteid ka müüa, mõni rohkem, mõni vähem. Aga üldkokkuvõttes jäädi vägagi rahule. Tänavused laadad on selleks aastaks läbi, nüüd on igal firmal võimalus kaubelda e-poes ja sotsiaalmeedia kanalite kaudu. Õpilasfirmad ja juhendajad soovivad kõigile kauneid pühi ja toredat vaheaega!

Imbi Raudkivi, Rea Raus, õpilasfirmade juhendajad

Õpilasfirmade laat koolimajas

7.3.18. Tänavused SEB koolisaadikud 10.M klassist andsid oma esimesed tunnid

16. jaanuaril olid SEB Koolisaadikute programmi raames tunde andmas kolm meie tänavust koolisaadikut 10.M klassist Arne Mark Dobreluts ja Angela Meeles 10,LRS tunnis, Merlin Ojala 10.M tunnis. Programmi algusest alates oktoobri lõpust on koolisaadikutel toimunud mitmed kohtumised SEB mentoritega.

Esimene mentorprogrammi teema oli seotud rahatarkuse ABCga – eelarvestamine, säästmise võimalused, tarbimine jms. Koolisaadikud töötasid materjali läbi ja valmistasid ette tunnid.

Tundides oli avatud õhkkond – kuulati, arutati, küsiti. Arne Mark, Angela ja Merlin vastasid küsimustele ning sidusid teemad oma seniste kogemustega antud valdkondades – see meeldis väga õpilastele.

Mentorid analüüsisid peale tundide andmist seda, kuidas nende arvates tunnid möödusid – toodi välja plussid ja miinused ning õppetunnid edaspidiseks/järgmisteks loenguteks. Aitäh – Angela, Merlin, Arne Mark! 😊

Imbi Raudkivi, majandussuuna juht ja majandusainete õpetaja

7.3.19. Aksel Tammann 10.M ettevõtlustunnis

20. jaanuaril oli 10.M ettevõtlustunnis külaliseks 12.M õpilane Aksel Tammann. Aksel on lisaks väärtuspõhisele investeerimise loengule iseseisvalt tegelenud aktsiaanalüüsi meetoditega ning kokku pannud antud teemade praktilise tunni. 10.M õpilastele andis Aksel praktilise tunni, kus iga õpilane töötas individuaalselt nii, et sai läbi teha ühe aktsia (Starbucks) matemaatilise finantsanalüüsi.

Aksel alustas sellega, kuidas hinnata firmat ja andis teemast lühida ülevaate. Seejärel jagas ta õpilastele ettevalmistatud online alustabelid (Google Sheets) ja valemid. Samm-sammult õpiti aktsiat analüüsima.

Määrati EPS – kasum aktsia kohta; P/E – suhtarv, mis seob omavahel aktsia hinna ja tulud aktsia kohta; kasvumäär – ... väärtuse kasv /aastas; võlakirjade tootlus; hetkehind; ohutusvaru; ost/müük jms.

Seejärel said õpilased iseseisvalt valida ühe aktsia oma huvist lähtuvalt ning teha sarnaselt läbi iseseisva finantsanalüüsi. Tunni lõpus said õpilased oma ülesande kohta küsida ja Aksel andis tagasisidet tekkinud küsimustele. Õpilaste arvates oli tund väga huvitav, kuna toimus praktiliselt ning teema aktuaalsust arvestades ka vajalik/kasulik.

Imbi Raudkivi, majandussuuna juht ja majandusainete õpetaja

7.3.20. SEB koolisaadikud tundides Haapsalu Linna Algkoolis

Reedel, 27. jaanuaril olid 10.M SEB koolisaadikud tundi andmas Haapsalu Linna Algkoolis kolmele kuuendale klassile. Eelneva kokkuleppe kohaselt koguneti enne esimest tundi, tutvuti õpetajatega ja jaguneti klassidesse.

Õpilaste tagasiside

Merlin Ojala

Esinesin Haapsalu Linna Algkooli 6.a klassile, sest olen SEB Koolisaadiku programmi koolisaadik, teema oli Rahatarkuse ABC. Mind üllatas, et kuuendikud olid väga viisakad ja rääkisid palju kaasa teemal, mida ei ole just kõige rohkem neile tutvustatud. Üks eesistuv poiss lausa teadis, mis on investeerimine. Võrreldes kümnendikega säästavad kuuendikud rohkem ning seda teada saades olin väga üllatunud. Peale teema tutvustamist tegime koos säästmise kohta töölehe ning aitasin neid siis, kui abi oli vaja. Tunni lõpus jagasin ka kommi ning õpetaja andis mulle šokolaadi ja kooli poolt pastaka ja helkuri.

Arne Mark Dobreluts

Alustasin enda tutvustamisega ning SEB programmi tutvustamisega. Küsisin õpilastelt mitmeid küsimusi, kus said nad käsi tõsta ja vahepeal isegi vastata. Menti.com töötas samuti väga hästi ja saime seal vastuseid analüüsida. Silma paistis mulle sealt klassist üks poiss, kes oli julge ja küsis kõige rohkem ja oli kõige osavõtlikum. Teised olid veidi vaiksemad, aga siiski kuulasid hoolega ja tundsid huvi. See kõik võttis umbes 40 minutit aega, kuna palju küsimusi ei küsitud, millele oleks aeg kulunud. Õpilased saatsid SEB saidil tagasiside samuti ära ning mulle isiklikult tundus, et väga hästi läks. Olin tunnis 6.c klassis.

Angela Meeles

Mina andsin tundi 6.b klassile. Tunnis tutvustasin neile rahatarkuse aluseid ja rääkisin säästmisest. Tund läks kokkuvõttes väga hästi, jäin ise väga rahule ja sain õpilastelt palju head tagasisidet. Kuuendikud olid väga tublid ja arutasid minuga kõik teemad läbi, küsisid kui midagi jäi arusaamatuks ning jagasid minuga oma kogemusi. Tunni lõpus tegin neile "tunnikontrolli", millega õpilased suurepäraselt hakkama said ning, mis näitas, et nad teemast aru said. Mind üllatas tundi andes, kui viisakad nad olid, et iga kord kui keegi rääkida tahtis tõstis ta käe ning kui väga neid see teema tegelikult huvitas. Kuuendikud olid väga tublid ja võtsid üsna keerulise teema vastu kiiresti.

Aitäh Angela, Merlin, Arne Mark! Täname Haapsalu Linna Algekooli meeldiva vastuvõtmise ja koostöö võimaldamise eest. 😊

Imbi Raudkivi, majandussuuna juht, majandusainete õpetaja

7.3.21. LÜGis toimus müügi- ja turunduskoolitus õpilasfirmadele

Koolitust viisid läbi JA Alumni Eesti juhatuse esimees Maria Palk (Läänemaa Ühisgümnaasiumi majandussuuna vilistlane) ja juhatuse liige Gerli Kalkun. Koolituse päev oli 3. veebruar.

Koolitus kestis kokku neli tundi. Peale 1. tundi kogunesid LÜGi õpilasfirmade liikmed aulasse, kus koolitus toimus. Osales 18 õpilasfirmat.

Maria ja Gerli andsid päeva alguses ülevaate õppepäeva tegevustest, tutvustasid end ja koos õpilastega seati päeva eesmärgid.

Peatuti järgmistel teemadel:

- Oma lugu
- Senised kogemused
- Müük
- Turunduskanalid
- Esmamulje
- Sotsiaalmeedia ja selle sisu loomine
- Kliendi kaasamine
- Kõne
- Unikaalsus
- Disain

Päeva tegevused jagunesid neljaks osaks. Algselt andsid Maria ja Gerli edasi veidi teoreetilist poolt, varasemate laatade paremaid ja mitte nii häid näiteid müügikoha väljapanekutest, boksikujundusest, riietusest jpm. Seejärel toimusid praktilised tegevused, kus iga firma tegi läbi reaalsed ülesanded laadaks ettevalmistumiseks.

Viimase tegevusena oli firmadel vaja esitada liftikõne, mida hindasid kaaslased ja lektorid selgitasid, mis oli hästi, mida muuta. Õppepäev oli mitmekesine ja huvitav. Saadud teadmisi ja kogemust said firmad kasutada Eesti Laadaks ettevalmistumisel.

Imbi Raudkivi ja Rea Raus, õpilaste juhendajad

Maria Palk koolitamas LÜGi õpilasi

7.3.22. Eesti Õpilasfirmade Laad 2023

11.-12. veebruaril toimus Eesti Õpilasfirmade Laad 2023 – kahel päeval ja kahes keskuses. Õpilasfirmasid oli Tallinnasse kokku tulnud üle 260. Laata korraldas JA Eesti. Laadakorraldusele panid õla alla veel SEB, Aitan Eestit MTÜ, Tallinna linn, Graanul Invest ning Coca-Cola HBC Eesti.

Läänemaa Ühisgümnaasiumist võttis laadast osa 18 õpilasfirmat. Meie osalesime laupäeval, 11. veebruaril. Müügitöö aeg mõlemas keskuses oli 12.00-17.00, sel ajal pidi iga firma olema oma müügialal esindatud.

Päev oli tegutsemist ja tööd täis, aga kõigeks jätkus aega – müügitööks, kliendisuhtluseks, žüriivestlusteks, uute ja juba tuttavate õpilasfirmade liikmetega kohtumiseks, firma esindamiseks, ettevõtjatega rääkimiseks jpm.

Rocca al Mare Keskuses osalesid:

ÕF IHHA, ÕF LÖFFEL, ÕF KIFF, ÕF MALE, ÕF MAIG, ÕF NÖFF – juhendaja Rea Raus.

Kristiine Keskuses osalesid:

ÕF Hoidja, ÕF Võru, ÕF Booker, ÕF TelHold, ÕF EheSau, ÕF Toolik, ÕF Helendus, ÕF Käsku, ÕF Kälero, ÕF Bäägi, ÕF Kroom, ÕF FÄB – juhendaja Imbi Raudkivi.

Laada ajal liikusid ringi ja tegid oma tööd ka žüriiliikmed. Meie kaks õpilasfirmat pälvisid tähelepanu ja tunnustuse.

ÕF Toolik (Marie Linda Nerman 10.H, Krisse Liisa Mastakov 10.H, Ada Lovise Silmpärg 10.M, Kristella Ase 10.M) sai kolm auhinda:

- Mainori tuleviku tegija eripreemia
- Laada parim müügistrateegia
- Innovatsioonivõistluse 3. koht

Mainori Ettevõtluskõrgkooli preemia annab ÕF Toolik liikmetele võimaluse osaleda täienduskoolitustel 1000 euro väärtuses. Innovatsioonivõistluse preemiaks on kohtumine WISEs ja koolitus.

ÕF KROOM (Markus Roomet, Kaspar Plans, Oliver Mark, Robi Suder 10.M klassist) pälvis Edumus School eripreemia

Palju õnne ÕF Toolik ja ÕF Kroom. 😊 Täname meie kõiki asjalikke õpilasfirmasid kooli esindamise eest ja soovime edu firmatöös!

Imbi Raudkivi ja Rea Raus, õpilasfirmade juhendajad

7.3.23. ÕF Toolik preemiareisil tehnoloogiaettevõttes WISE

9. märtsil külastas viis Eesti Õpilasfirmade laada innovatsioonivõistluse parima tiitliga pärjatud õpilasfirmat tehnoloogiaettevõtet Wise. Preemiaekskursioonile oli kutsutud LÜGist

kaasaskantavaid istumisluseid tootev Õf Toolik. Firmsid esindasid Kristella Ase (10.M), Ada Lovise Silmpärg (10.M), Marie Linda Nerman (10.H).

Wise'i poolt välja pandud auhind sisaldas ka ettevõttepoolset mentorlust (esitlemine, turunduse ja välisturule jõudmine). Lisaks mentorsessioonidele tutvustasid Wise'i esindajad noortele ettevõtjatele ka oma ettevõtet. Tutvuti kaasaegse töökeskkonnaga ja saadi teada selle hüvedest töötajatele.

Imbi Raudkivi, majandussuuna juht ja õpilaste juhendaja

Õf Toolik preemiareisil WISE-is

7.3.24. 12. majandussuuna õpilaste õppepäev Tallinnas

Meie viimane suunapäev toimus 29. märtsil. Kohtumised ja ettevõtted, kus õpilased käisid ja õppisid olid:

- AS Infotark, Büroomaailm
- Eesti Ettevõtluskõrgkool Mainor
- Kohtumine Anu Ruuliga
- Ülemiste City tark linn

Kõigepealt külastasime AS Infotark, mida me tunneme kui Büroomaailma. Peakontor asub Peterburi teel Tallinnas. Lisaks sellele on samas hoones ka suur müügisaal ning kaasaegne ladu. Meile esines huvitava ja põhjaliku ettekandega ostujuht Margus Ross, kes on firma üks omanikest. Ettevõtte tähistab sel aastal oma 30. sünnipäeva.

Margus Ross jagas õpilastele oma kogemusi pereettevõtluse arengu kohta. Muu hulgas olid kõne all järgmised teemad – perefirmad maailmas; ettevõtte edukuse mõõdikud; kontoritarvete turg Eestis; omahinna kujunemine ja kasum; tarneahela kriisi põhjused ja tagajärjed; rahvusvahelise koostöö ja võrgustiku roll; töajõupoliitika ja motivatsioon; kliendisegmendid; kliendi lojaalsusprogramm; reklaam; tootearenduse roll jpm ettevõtluse kohta.

Järgmine kohtumine oli Mainoris. Eesti Ettevõtluskõrgkool Mainor asutajaks oli Ülo Pärnits. Erakõrgkool, kus on võimalik õppida paljudel erialadel nii eesti, inglise kui ka vene keeles. Õppida saab nii rakenduskõrgharidusõppe kui ka magistriõppe tasemel. Õppimine on tasuline ja summa sõltub valitud erialast. Kooli tutvustas õppeprorektor Ly Hõbe koos IT-töötaja Alina Kõrgesaarega.

Pärast seda jätkus päev ettevõtja ja koolitaja Anu Ruuli loenguga, kes rääkis majandusest ja innovatsiooniprotsessidest. Anu on pikaajaline ettevõtja, Cleveron AS äriarenduse juht ja innovatsiooniprotsessi konsultant. Väga huvitav loeng, mis pani järele mõtlema ja tekitas palju küsimusi. Samas oli kogu loeng hästi jälgitav ning mõistetav, terviklik.

Anu andis õpilastele edasi mõtted ja näited järgmistel teemadel – mis on innovatsioon ja selle juhtimine; disainmõtlemine; top 10 oskust aastal 2025; majanduse toimimise põhimõtted korilastest tänapäevani; tootmine, tarbimine – võlg; majanduskasv; tehingud ja turud. Oluline on teha vahet/mõista/eristada probleemi, lahendust, innovatsiooni. Väga inspireeriv oli loengu teema innovatsiooniekspereimentidest. Õpilased said hulga mõtteainet, sh näiteid (nt eksamiteks).

Ülemiste Cityle oli pühendatud viimane osa päevast. Ülemiste City on suur kompleks, kus on palju erinevaid ettevõtteid. See on tulevikulinn, talentide linn. Igapäevaselt töötab seal 15 tuhat inimest; on 500 tarka ettevõtet; pindala 36 ha + 167 000 m² arendatavat pinda; üle 20 ülikooli

koostöös üheksast riigist; 41 131 m² rohealaid; 120 koostööprojekti aastas. Linnakutuuri juhtis ja õpilasi juhendas haldusjuht Kristjan Mikk.

Õppepäeva õnnestumisse andis oma panuse vilistlane Maria Palk, kes koordineeris kohtumisi Mainoris ja Ülemiste Citys – aitäh Maria!

Varje Sild, 12.MA klassijuhataja ja Imbi Raudkivi, majandussuuna juht

Majandussuuna õpilased õppepäeval Tallinnas

7.3.25. 11.M majandustunnis meie vilistlane Kristjan Tedremaa

31. märtsil oli 11.M õpilastel võimalus kohtuda LÜGi vilistlase, meie esimese monarhi, aukoja ja hoolekogu liikmega, ettevõtjaga – külas oli Kristjan Tedremaa. Kristjan on õppinud riigiteadusi, täiendanud end USA-s, on ettevõtja (OÜ Aestia Koolitused), kaitseliitlane, korporant, vabatahtlik.

Tund oli huvitav ja teistmoodi – lektor jagas noortele teadmisi väga paljude erinevate valdkondade kohta, läbi iseenda kogemuste ja tõi palju elulisi näiteid.

Teemad ja kuulnud mõtted:

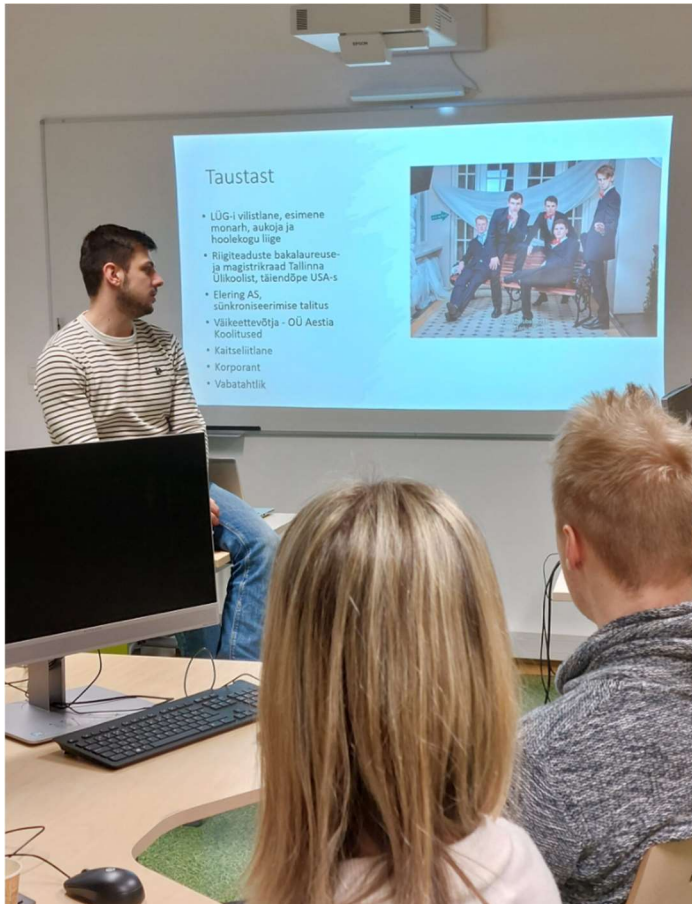
- Eluvalikud – keskendu olulisele, sellele, mida saab muuta; ära põleta sildu; öeldes jah, mõtle, millele sa ei ütled; sea eesmärgid; võta väljakutseid vastu.
- Haridus – valmistu ja keskendu sellele, mis huvitav; oluline on mõista, et ümberõpe on täiesti „ok“; võta osa kursustest ja täiendõppest; vii alustatu lõpuni.
- Ühiskondlik tegevus – ole aktiivne „mitmel rindel“; loo kontakte (võrgustik); teadlikud valikud on olulised.
- Töölased väljakutsed – väärtusta end ja oma aega; võimalusel proovi nii palgatööd kui erasektoris töötamist; tegele iseendaga, arene tööalaselt ja liitu arendustööga/-projektidega.
- Ettevõtlus – palgatööd ja ettevõtet on mõttekas teha koos; ebaedu on normaalne nähtus; juhindu ettevõtjaks olemisel seatud isiklikest elulistest eesmärkidest; raha ei pea olema motivaator, see on vahend millegi tegemiseks.

Tunni lõpus jagas Kristjan veel oma seniseid kogemusi investeerimisel, tõi näiteid. Kõlama jäi mõtte noortele – oluline on, et alustate. Tund möödus kiiresti, arutledes, kuulates, küsides. Õpilased jäid väga rahule.

Aitäh, Kristjan, et tulid ja jagasid noortele oma teadmisi, kogemusi!

Imbi Raudkivi, majandussuuna juht ja ettevõtlusõpetaja

11.M klassi kohtumine Kristjan Tedremaaga

7.3.26. Külalislektor 11.M õpilastele Salva Kindlustusest

Esmaspäeval, 3. aprillil andis 11.M õpilastele tundi külaline Salva Kindlustusest – Karin Aido. Lektor on meie pikaajaline koostööpartner, kes aastate lõikes on käinud meie õpilastele rääkimas kindlustusteemadel.

Tunni sissejuhatavas osas andis Karin Aido ülevaate teemadest, mida õpilastele edasi annab. Lepiti kokku, et küsimuste tekkimisel saavad õpilased kohe küsida – nii ka oli, küsimusi esitati terve tunni vältel. Tunni esimene arutelu – kas, miks on kindlustus vajalik; millised on õpilaste kogemused antud teemadel; mida saab kindlustada. Ülevaade teemadest, millel peatuti:

- Kindlustusseltsid maailmas, Eestis.
- Kindlustuse liigid – vabatahtlik ja kohustuslik kindlustus.
- Kindlustusmakse kujunemise alused.
- Vastutuskindlustus.
- Kindlustusriskid, riskikäitumine.

- Reisimisega seotud kindlustused.
- Kahjude tekke tõendamine.
- Kindlustuse ja pangalaenu seotus.

Tunni alguses selgitas lektor õpilastele, miks on kasulik kindlustada ja mida saab kindlustada. Kõige enam küsiti liikluskindlustuse kohta – mida teha, kui on juhtunud avarii; kahjude tõendamise dokumendid jms. Karin Aido vastas õpilaste küsimustele ja tõi välja vajalikud aspektid. Kuna õpilased ei olnud varasemalt kokku puutunud vastutuskindlustuse teemaga, selgitas lektor näidete abil selle vajalikkust. Välja toodi ka eluliselt olulised aspektid korteri üürimisel, auto „laenamisel“, reisimisel (nt ekstreemsportimise eesmärgil). Näiteid toodi erinevates riikides reisimise kohta, just kahjude võimaluste hüvitamise kohta.

Kõikide teemade juures illustreeris lektor vastused näidetega ja soovitas kindlasti enne kindlustuse sõlmimist nõu pidada kindlustusseltsi töötajatega, et tagada parim võimalik kaitse. Käsitletud teemade kohta tõi Karin Aido reaalsed ja elulised näited. Tund möödus meeldivas õhkkonnas, käsitletud teemad olid seotud igapäevaeluga, olid vajalikud ning kasulikud.

Täname – Karin Aido ja Salva Kindlustuse AS!

Imbi Raudkivi, geograafia ja majandusainete õpetaja, majandussuuna juht

Katrin Aido 11.M klassi tunnis

8. Projektid

8.1. Erasmus +

8.1.1. Rahvusvaheline õppereis Kreekas “Olümpiaharidus: Antiik-Olümpiast Euroopa praeguste tavadeni”

18.-25. aprillil oli suurepärane võimalus osaleda Erasmus+ programmi raames rahvusvahelisel õppevisiidil “Olümpiaharidus: Antiik-Olümpiast Euroopa praeguste tavadeni” (Olympic education: from Ancient Olympia to present European practices), mis toimus Ateenas ja Olümpias, olümpiamängude sünnimaal.

Õppereisile kutsuti mind tänu aktiivse panuse eest olümpiahariduse edendamisel Eestis ja kooliolümpiamängude korraldamisel ning tegutsemisel Eesti Olümpiaakadeemia (EOA) juhatuses. EOA jätkas oma rahvusvaheliste olümpiaharidusseminaride korraldamise traditsiooni seekord koostöös Leedu Olümpiakomitee ja Kreeka Olümpiaakadeemiaga, kuhu oli kutsutud 52 osalejat.

Olümpiahõnguline reis algas Ateenas, kus tutvusime Panathenaikoni staadioni ja erinevate olümpiamuuseumidega ning kohtusime Kreeka ja Leedu delegatsioonidega. Eestlaste ühtne riietus tekitas kohe eriliselt meeleoluka tunde.

Teisel päeval sõitsime peale uhiuue Ateena olümpiamuuseumiga tutvumist edasi Olümpiasse, Rahvusvahelisse Olümpiaakadeemiasse (ROA), kus elasime ja õppisime järgmised 6 päeva. ROA asub imeliselt kaunil mäeveerul, palmide ja apelsinide vahel, kus on erinevad pallimängude väljakud, kergejõustikustaadion ja konverentsikeskus.

Kolmanda päeva hommikul toimus sessiooni avamine Pierre de Coubertin ausamba juures, kuhu on maetud kaasaegsete olümpiamängude algataja süda. Kreeka, Leedu ja Eesti delegatsioonide juhid istutasid sündmuse tähistamiseks oliivipuu ning lauldi olümpiahümni.

Antiikse Olümpia õhkkonnas oli suurepärane võimalus olümpiakoolituseks, olümpiatunde tajumiseks ja olümpiaideede paremaks mõistmiseks. Kuulasime huviga ettekandeid olümpiahariduse erinevatelt spetsialistidelt. DOA dekaan ja ETHNOA juhatuse liige professor hr Costas Georgiadis tegi programmis osalejatele ettekande olümpiahariduse olulisusest ja olümpia mõistest.

Praktilised tegevused vaheldusid loengute- ja tagasisidestamisega, sportlike ning erinevate liikumistegevustega. Programm oli nii tihe, et ainult ühel pärastlõunal viidi kogu delegatsioon mereäärde ujuma. Vesi oli mõnus ja ujumiseks paras 😊 kuigi Kreeklased ise olid rannas sulejopedega 😊

Õhtud sisustati erinevate riikide kultuuriõhtutega – Eesti, Leedu ja Kreeka rahvuslike mängude, tantsude ja suupistetega. Õppisime nii Leedu kui ka Kreeka rahvatantse. Meie õpetasime teistele Kaerajaani, erinevaid seltskonnatantse ja pakkusime kiluvõileiba, „Kalevi“ komme ning kaerakäkke.

Kogemusi vahetasime Kreeka, Leedu ja Eesti pedagoogide ja teiste spordivaldkonna töötajatega, tutvusime Rahvusvahelise Olümpiaakadeemia haridusprojektide ja materjalidega ning külastasime nii antiik- kui ka kaasaegsete olümpiamängude sünnikohti Olümpias ja Ateenas.

Erinevaid tutvumis-, meeskonna- ja koostöömänge viisid läbi Leedu olümpiaakadeemia ja olümpiakomitee esindajad. Tore oli korrata tuttavaid ja õppida uusi olümpiaväärtusi järgivaid meeskonnamänge, kus pearõhk oli koostööl ja ühtsusel.

Tagasiteel Areenasse tegime peatuse Korintose kanalil. Kanal on 6,4 km pikk ja 21,4 m lai (valminud 1893. aastal) ja ühendab Kórinthose lahte Joonia meres Saroni lahega Egeuse meres. Kanal eraldab Peloponnesose poolsaart Kreeka mandriosast, mistõttu on Peloponnesos faktiliselt ikkagi nagu saar.

Eestist osales õppevisiidil 16 inimest – liikumisõpetajad, sporditeadlased, 2016. aasta Rio de Janeiro olümpiapronks sõudmises – Allar Raja ning spordiajakirjanik Ivar Jurtšenko. Viimase päeva hommikul Ateenas, enne tagasisõitu andsid Allar ja Ivar Eesti delegatsioonile ainukordse avatud intervjuu („Hommik Allari ja Ivariga“), mis kujunes nii põnevaks, et oleksime peaaegu unustanud lennujaama mineku ja kojusõidu 😊

Osalemine rahvusvahelisel õppevisiidil oli igati väärtuslik ja inspireeriv ning loodan väga, et edaspidi on mul võimalik saadud teadmisi, kogemusi, uusi ideid ja kontakte kasutada meie kooli järgmistel olümpiamängudel ning üle-eestilistel kooliolümpiateemalistel koolitustel,

inspireerides erinevaid koole korraldama oma olümpiaväärtusi väärtustavaid kooliolümpiamänge. Õppevisiidil kogutud teadmised, uued ideed ja uued tutvused innustavad edaspidi olümpismipisiku süstimist meie koolile 😊

Läänemaa Ühisgümnaasiumi õpetaja Leelo Paju

Õpetaja Leelo Paju Panathenaikoni staadionil Ateenas

8.2. Nordplus

8.2.1. Tampere rahvusvahelist Nordplus projekti ette valmistamas

5.-8. detsembril 2022 toimus Soomes Tampere uut Nordplus projekti ette valmistav projekti koordinaatorite kohtumine. Meie koolist osalesid õpetajad Katja Mokhovichova ja Mari Kald, kes kohtusid partneritega Soomest (Tampereen yhteiskoulun lukio) ja Taanist (Odsherreds Gymnasium).

Tiheda ühistöö käigus valmis taotlus planeeritavaks jätkusuutlikkuse-teemaliseks Nordplus projektiks „Sustainability – Global Problems and Local Solutions“. Lisaks taotluse viimistlemisele kavandasime juba ka igas partnerriigis toimuvaid konverentse, millest igaüks võtab luubi alla jätkusuutlikkuse erinevad aspektid. Eesti konverentsi käigus keskendume looduskeskkonna jätkusuutlikkusele, Taanis võtame fookusesse kestliku toidu ning Soome

partnerite juures tegeleme jätkusuutliku linnakeskkonnaga. Sellega seoses käisid partnerid juba nüüd vaatamas Tampere külje alla valmivat suurejoonelist kaasaegset maa-alust veepuhastusjaama, kuhu loodame Soomes toimuva projektikonverentsi ajal viia ka õpilased.

Tamperes valminud projektitaotlus esitatakse ametlikult uue aasta alguses. Seejärel hoiame tugevasti pöidlaid, et see heaks kiidetaks ja meie projekt rahastust saaks. Rahastuse otsust ootame käesoleva õppeaasta lõpus. Kui otsus on positiivne, siis lükkame projekti kohe uuel sügisel käima, nii et esimest rahvusvahelist projektikonverentsi on oodata juba oktoobris 2023 meie oma koolis.

Oleme lootusrikkad ja anname uudistest teada.

Mari Kald, inglise keele õpetaja ja Nordplusi meeskonnaliige

8.2.2. Ajavahemikul 16. mai kuni 19. mai toimus LÜGis rahvusvaheliste projektide raames kaks üritust

Esmaspäevast neljapäevani (16.-19.05) külastas meie kooli Erasmus+ Job Shadowing programmi raames vahetusõpetaja Maria Borrega Solana IES Universidad Laboral, mis asub Cacerese linnas Hispaanias. Maria vaatles meie koolis erinevaid tunde: matemaatikat, bioloogiat, ajalugu, humanitaaria suunaainet ja inglise keelt, kohtus õpetajate ja õpilastega. Samuti tegi Maria meie õpilastele ülevaatliku esitluse oma kodulinna, kooli ja Hispaania haridussüsteemi kohta. Meie koolis tehtud vaatluste ning intervjuude põhjal paneb Maria oma õppeasutusele ja Erasmus programmile kokku aruande selle kohta, mida ta Eesti haridussüsteemi kohta õppis. Maria on väga õnnelik, et nägi LÜGis nii palju huvitavaid tunde ning sai rohkesti teada Eesti ja meie koolide kohta. Ta palus teid kõiki tänada sooja vastuvõtu eest.

Kolmapäeval ja neljapäeval (18. ja 19.05) külastasid LÜGi meie Nordplus projekti partnerid Taanist (Odsherreds Gymnasium) ja Soomest (Tampereen yhteiskoulun lukio). Kuna 2021. aasta detsembris lõpetasid meie kolm kooli eelmise ühise Nordplus projekti väga edukalt, siis otsustasid projekti koordineerivad õpetajad, et soovivad viljakat koostööd edaspidigi jätkata. Kohtumine LÜGis oligi esimene samm uue projekti alustamiseks. Kahe päeva jooksul arutasid projektis osalevad õpetajad järgmise projekti teemat ja võimalikke konkreetseid tegevusi.

Koostöö edenes väga sujuvalt, nii et partnerkoolide esindajad panid kokku suure osa projektitaotlusest ja jagasid omavahel „koduse töö“ ülesandeid, mis jäävad järgmisteks sammudeks projekti taotluse lõpetamisel. LÜGi poolt osalevad projektid Ekaterina Mokhovikova, Mari Kald ja Annika Rouhiainen.

Loodame, et eeltöö saab õigeaegselt valmis ja meie ühine projektitaotlus saab järgmises Nordplus projektivoorus rahastuse.

Ekaterina Mokhovikova, inglise keele õpetaja, projektijuht

9. Õpilaste saavutused 2022/2023

9.1. Olümpiaadid

21.-25. novembril toimusid vint.ee keskkonnas üleriigilise **mõttespordi** olümpiaadi I etapi turniirid viiel alal: vene kabe, male, gomoku ning sudokude ja ristsõnade lahendamine. Individuaalarvestuses oli meie edukaim mõttesportlane **Ott Rasmus Grigorenko** (11.M), kes saavutas males IV koha, sudokude lahendamises VI koha ja on viie ala kokkuvõttes III kohal. Võistlusel osales 90 õpilast.

LÜGi võistkond koosseisus **Kert Kallas (12.M), Elisabeth Sild (12.H) ja Elise Tilk (12.H)** pääsesid eesti **kirjanduse** olümpiaadi finaali. Finaal toimub Tartus Miina Härma gümnaasiumis. Olümpiaadi korraldab Eesti Emakeeleõpetajate Selts. Eelvoor toimus 24. novembril ja oli Moodle`i-põhine. Eesti kirjanduse olümpiaadi teemaks oli Jaan Kross ja Kristiina Ehin. Õpilased pidid teadma nii autorite elu kui ka loomingut. Igast koolist võis finaali pääseda vaid 1 võistkond. LÜGist osalesid veel Rebeka Villakov, Hanna-Liisa Viitmaa, Marvel Leesment (12.H) ning Miia Krips, Riin Tammet ja Markus Andreas Villand (11.H). Õpilaste juhendajad on Tiina Brock ja Monika Undo.

16.-20. jaanuaril toimusid vint.ee keskkonnas üleriigilise **mõttespordi** olümpiaadi II etapi turniirid viiel alal: vene kabe, male, gomoku ning sudokude ja ristsõnade lahendamine. Individuaalarvestuses oli meie edukaim mõttesportlane **Ott Rasmus Grigorenko** (11.M), kes tõusis kahe etapi kokkuvõttes II kohale.

-----

10. jaanuaril toimus piirkondlik **bioloogiaolümpiaad**. I koha võitis **Margetta Pajuste** (11.LRS). II koha sai Getrud Kõiveer (11.LRS) ja III koha Keijo Vasar (11.LRS). Kõigi kolme õpetaja on Mall Vainola.

Lingvistikaolümpiaadi piirkonnavoored toimusid 30. novembril 2022. Piirkonnavoorede tulemuste alusel pääses lõppvooru 48 paremat. LÜGist pääses lingvistikaolümpiaadi lõppvooru 11.LRS õpilane **Margetta Pajuste**. Margetta õpetaja on Maret Järveots.

-----

25. jaanuaril toimus piirkondlik **inglise keele** olümpiaad. I koha võitis **Romel Hendrik Rautam** (12.LR), õpetaja Jaana Maripuu. II koha sai Getrud Kõiveer (11.LRS), õpetaja Jaana Maripuu. III koha sai Kert Kallas (12.MA), õpetaja Rea Raus.

VIII üleriigilise **ühiskonnaõpetuse** olümpiaadi piirkonnavooru võitis 12.MA õpilane **Kert Kallas**, kes esindas maakonda Tartus toimivas lõppvoorus. Kerdi õpetaja on Kalle Lõuna. Piirkonnavoorus osales 16 gümnasisti.

-----
26. jaanuaril toimus piirkondlik **keemiaolümpiaad**. 10.-11. klasside arvestuses – I koha võitis **Getrud Kõiveer** (11.LRS). II koha sai Margetta Pajuste (11.LRS) ja III koha Alver Järv (11.M). Kõigi kolme õpetaja on Kadri Mitt. 12. klasside arvestuses – I koha võitis **Pärtel Ruut** (12.LR). II koha sai Matteus Kalda (12.LR). Pärtli ja Matteuse õpetaja on Mall Vainola.

-----
23. jaanuaril toimus **saksa keele** olümpiaadi piirkonnavor. Piirkondliku olümpiaadi tulemuste põhjal sai kutse lõppvooru **Sandra Sepp** (12.MA). Õpetaja on Embi Hunt.

-----
31. jaanuaril toimus Moodle`i-põhine **emakeeleolümpiaad**. Vanemas vanuseastmes saavutas II koha **Elisabeth Sild** (12.H). Juhendaja Tiina Brock. III koha pälvis Margetta Pajuste (11.LRS). Juhendaja Maret Järveots. Keskmises vanuseastmes saavutas III koha Hendrik Rand (10.LRS). Juhendaja Maret Järveots.

-----
1. veebruaril toimus **usundiõpetuse** olümpiaadi eelvoor, milles osalesid 6 Läänemaa Ühisgümnaasiumi õpilast. Olümpiaad toimus sel aastal esimest korda elektroonilise testina, mistõttu osavõtt oli seekord väga suur. Parima tulemuse sai 12.H klassi õpilane **Elisabeth Sild**, kes on kutsuti ka lõppvooru Tartusse. Ka teised LÜG-i õpilased said head tulemused, eriti paistsid nad silma budismi ja islami väga hea tundmise poolest.

13.-17. veebruaril toimusid vint.ee keskkonnas üleriigilise **mõttespordi** olümpiaadi III etapi turniirid viiel alal: vene kabe, male, gomoku ning sudokude ja ristsõnade lahendamine. Individuaalarvestuses oli meie edukaim mõttesportlane **Ott Rasmus Grigorenko** (11.M), kes on kolme etapi kokkuvõttes II kohal.

14. veebruaril toimus **geograafiaolümpiaadi** piirkonnavoore. I koha võitis **Kert Kallas** (12.MA). II koha sai Hendrik Rand (10.LRS). III koha sai Margetta Pajuste (11.LRS). Kõigi kolme õpetaja on Imbi Raudkivi.

-----

9. märtsil toimus **majandusolümpiaadi** piirkonnavoore. Üle-eestiliselt osales 159 õpilast 46 koolist. Tulemuste põhjal kutsuti lõppvooru 40 õpilast. Läänemaa tulemused: I koht **Kert Kallas** (12.MA), õpetaja Imbi Raudkivi; II koht Pärtel Ruut (12.LR), õpetaja Rea Raus; III koht Margetta Pajuste (11.LRS), õpetaja Rea Raus. Kert oli piirkonnavoore tulemuse põhjal üleriigilises pingereas 7.-8. kohal ja kutsutud vabariiklikku vooru.

17.-18. märtsil toimus **usundiõpetuse** olümpiaadi vabariiklik voore, kus LÜGi 12.H klassi õpilane **Elisabeth Sild** saavutas 4. koha. Olümpiaadi lõppvoore toimus Tartu Ülikooli peahoones ning kestis kaks päeva. Lõppvoorus osalenud õpilased pidid esitama varem ettevalmistatud usunditeemalise kõne ning seda kaitsema. Lisaks toimus ka usundite tundmise ja analüüsimise test ning dispuut. Elisabeth oli kõige edukam kõnevoorus, ent saavutas väga head tulemused ka testi- ning dispuudivoorus. Lisaks said lõppvooru kutsutud õpilased ka tutvuda ka Tartu Ülikooli usuteaduskonnaga ning neile korraldati ka ühine pidulik õhtusöök. Elisabethi õpetaja on Karl Hein.

Tartus toimunud **ühiskonnaõpetuse** olümpiaadi lõppvoorus sai LÜGi 12.MA õpilane **Kert Kallas** 11. koha. Finaalis osales 32 õpilast. Kerdi õpetaja on Kalle Lõuna.

20.-24. veebruaril toimusid vint.ee keskkonnas üleriigilise **mõttespordi** olümpiaadi IV etapi turniirid. Kokku toimus õppeaasta jooksul 20 turniiri viiel alal: vene kabe, male, gomoku ning sudokude ja ristsõnade lahendamine. Individuaalarvestuses saavutas **Ott Rasmus Grigorenko** (11.M) kokkuvõttes III koha. Kokku osales 113 mõttesportlast.

Tallinnas toimunud **vene keel võõrkeelena** olümpiaadi lõppvoorus saavutas **Anastasiya Chertova** (12.H) 8. koha. Anastasiya osales olümpiaadil vene keel B2 tasemel rühmas. Anastasiya õpetaja on Tiiu Soostar.

-----

6. aprillil toimus vabariiklik **majandusolümpiaad**. Olümpiaad koosnes kahest osast – teooriaosa ja praktilised situatsiooniülesanded. Teooriatesti osakaal kogu punktide arvust oli

50%, praktiliste ülesannete osakaal 50%. Lõppvoorus osales 40 gümnasisti üle Eesti. Meie kooli esindas 12.M õpilane **Kert Kallas**, kes saavutas 18. koha. Kerdi õpetaja on Imbi Raudkivi.

-----
1. aprillil toimus TalTech's **maateaduste** olümpiaad. See oli gümnasistidele mõeldud loodusteaduslik võistlus, mis pakkus rakenduslikke ja loomingulisi ülesandeid, mille eesmärk on mõista Maad ühe tervikliku süsteemina. Olümpiaadi ülesannetes pöörati tähelepanu eelkõige loodusteadusliku uuringu olemuse avamisele, probleemide lahendamise ja järelduste tegemiste oskuste arendamisele. Olümpiaadil osalesid meie õpilased: **Margetta Pajuste** (11.LRS) – 21. koht, Keijo Vasar (11.LRS) – 32. koht. Õpilaste õpetaja on Imbi Raudkivi.

5.-6. mail toimus Tabasalus **geograafia** olümpiaadi lõppvoor. Olümpiaad toimus neljas vanuserühmas. Gümnaasiumiastme olümpiaad koosnes kolmest osavoorust – kirjalik töö/internetivoor, multimeedia test ja maastikuvõistlus. Läänemaa Ühisgümnaasiumit esindas **Kert Kallas** 12.MA klassist. Tema tulemused olid järgmised: kirjalik töö 4.-5. koht, multimeedia test 3.-5. koht, maastikuvõistlus 28. koht. Kolme osavooru tulemuste põhjal saavutas Kert olümpiaadil gümnaasiumiastme üldarvestuses 12. koha, mis on väga tubli saavutus. Olümpiaadist võttis osa 35 gümnasisti. Kahe olümpiaadipäeva sisse mahtusid ka loengud tuumaenergeetikast, metsandusest, viguriga kaartidest ja õppepekkursioon Harju lavamaal ja Põhja-Eesti klindil. Kerdi õpetaja on Imbi Raudkivi

9.2. Mälumängud

28. novembril toimus Läänemaa Ühisgümnaasiumis Läänemaa koolinoorte mälumängusarja I mäng. Kokku osales 18 võistkonda ja 72 mälumängurit. Gümnaasiumite arvestuses: I koht Läänemaa Ühisgümnaasium 12.LR (Rasmus Laherand, Henri Suder, Romel Hendrik Rautam, Oliver Metsar-Villakov), II koht Läänemaa Ühisgümnaasium 12.MA (Christopher Kampmann, Kert Kallas, Elis Tamm, Karlote Karm), III koht Läänemaa Ühisgümnaasium 12.MS (Sander Põdmaa, Anna-Maria Alton, Kaisa-Liisa Niinemets ja Andreas Vöttin).

-----
13. detsembril toimunud LÜGi mälumängusarja II mäng oli pühendatud lähenevale ühiskonnaõpetuse olümpiaadile. Esimese koha saavutas 12.MA võistkond koosseisus Elis Tamm, Karlote Karm, Ralf Luks ja Kert Kallas. Küsimused koostasid Kalle Lõuna ja Karl Hein.

-----
12. jaanuaril toimus Haapsalu Põhikoolis Läänemaa koolinoorte mälumängusarja II mäng. Seekordne mäng oli pühendatud ühiskonnaõpetusele, et toetada õpilaste valmistumist ühiskonnaõpetuse olümpiaadiks. Osales 15 võistkonda kokku 60 mälumänguriga. Gümnaasiumite osas võitis I koha LÜGi 12.MA võistkond (Christopher Kampmann, Karlote Karm, Kert Kallas, Elis Tamm) 52 punktiga. II koht LÜG 12.LR (Rasmus Laherand, Henri Suder, Oliver Metsar-Villakov, Kaarel Villem Vennola) 40 punkti. III koht LÜG 12.H (Luise Tärnpu, Elise Tilk, Hanna-Liisa Viitmaa ja Elisabeth Sild) 38 punkti. Küsimused koostasid Karl Hein ja Kalle Lõuna, Janne Rau ja Heinar Tuulberg.

-----
16. veebruaril toimus LÜGi Eesti temaatiline mälumäng “Eesti mälumäng”. I koha võitis 12.MA klassi võistkond koosseisus Kert Kallas, Anna Maria Trauser, Johanna Loorens ja Simonee Tang. II koha sai 12.LR võistkond koosseisus Oliver Metsar-Villakov, Rasmus Laherand, Kaarel Villem Vennola ja Henri Suder. III koht 11.M võistkond koosseisus Tanel Toomemägi, Hugo Juurik ja Jan-Erik Niit. Mälumängu korraldasid 11.H ja 11.LRS klasside õpilased Markus Andreas Villand ja Sander Soome.

-----
9. märtsil toimus Oru kultuurisaalis Läänemaa koolinoorte mälumängusarja III mäng. I koht 12.MA – Christopher Kampmann, Kert Kallas, Elis Tamm, Karlote Karm. II koht 12.H – Luise Tärnpu, Rebeka Villakov Hanna-Liisa Viitmaa ja Elisabeth Sild. III koht 12.MS – Maria-Eliisa Pärnapuu, Anna-Maria Alton, Kaisa-Liisa Niinemets ja Elerin Kurst.

-----
28. märtsil toimus Läänemaa Ühisgümnaasiumi individuaalne mälumäng. Kokku oli 30 küsimust. Mälumängu koostasid ja viisid läbi Kalle Lõuna ja Karl Hein. I koht Kert Kallas (12.MA), II koht Elisabeth Sild (12.H), III-IV koht Karlote Karm (12.MA), III-IV koht Elis Tamm (12.MA), V koht Marie Linda Nerman (10.H).

-----
6. aprilli toimus Läänemaa koolinoorte individuaalne mälumäng. Küsimuste autoriteks olid Karl Hein ja Kalle Lõuna. Kokku osales 19 mälumängurit. I koht Elisabeth Sild (12.H), II koht Karlote Karm (12.MA), III koht Elis Tamm (12.MA), IV koht Andreas Vöttin (12.MS), V-VI koht Hendrik Rand (10.LRS) ja Joosep Vingissaar (10.M).

Läänemaa Ühisgümnaasiumi mälumängurid esinesid edukalt 13. mail Viimsi Koolis toimunud XVIII koolinoorte mälumängu meistrivõistluste finaalis. IV koha saavutas 62 punktiga 12.LR/10.M võistkond koosseisus Rasmus Laherand (12.LR), Robi Suder (10.M), Henri Suder (12.LR) ja Oliver Metsar-Villakov (12.LR). VII koha sai 60 punktiga 12.MA võistkond koosseisus Christopher Kampmann, Kert Kallas, Elis Tamm, Karlote Karm. Kokku osales 25 võistkonda.

9.3. Mitmesugused konkursid ja tunnustused

Kaitseminister Hanno Pevkur tunnustas kaitseministeeriumi teenemärkidega ligi 200 inimest, kes on andnud erakordselt suure panuse riigikaitseks. **Kaitseministeeriumi hõberinnamärgid** oma tegevuse eest pälvisid Lääne maleva noorteorganisatsioonide liikmed, LÜGi 12.H õpilased **Henrieth Kampmann ja Märt Õiglas**. Hõberinnamärgi pälvis Kodutütarde Lääne ringkonna endine kodutütar Henrieth Kampmann pikaajalise ja silmapaistva tegevuse eest kaitseliidu noorteorganisatsioonis kodutütred. Noorte Kotkaste Lääne maleva noorkotkas Märt Õiglasele omistati autasu aktiivse ja eeskujuliku osalemise eest Kaitseliidu noorteorganisatsiooni Noored Kotkad tegevuses ning olulise panuse eest Kaitseliidu noorte väljaõppe korraldamiseks.

Autasustati kirjandusvõistluse “Minu raamatukogu” võitjaid

22. oktoobril autasustati Läänemaa Keskraamatukogus raamatukogude aasta puhul toimunud kirjandusvõistluse “Minu raamatukogu” võitjaid. Kuigi võitjad kuulutati välja juba kevadel, leidis õnnitlemine aset just 22. oktoobril, mil toimusid mitmed raamatukogude aastale pühendatud kirjanduslikud üritused Läänemaal.

- Noorte vanusegrupis saavutas I koha **Elis Kesküla** (12.H). Juhendaja Tiina Brock.
- Eripreemia tõsielulise naljaloo eest anti välja **Rageri Keelusele** (11.M). Rageri juhendaja oli Monika Undo.
- Veel said eripreemiad **Briti Elise Jõpiselg** (12.H), **Diana Snigurskaja** (11.H), **Riin Tammet** (11.H) ja **Kadriin Lillelaid** (12.H). Briti Elise, Diana, Riinu ja Kadriini juhendaja oli Tiina Brock.

Monika Undo, eesti keele ja kirjanduse õpetaja

Rageri Keelus, Kadriin Lille laid ja Riin Tammet kirjandusvõistluse lõpetamisel

-----
Esseekonkursi “Minu raamatukogu – linnas, taskus, südames...!” kolm auhinda LÜGi

Kodanikuhariduse programm Minu Riik koostöös Tartu Oskar Lutsu nimelise Linnaraamatukoguga kuulutas selle aasta kodanikupäeva tähistamiseks välja XXI esseekonkursi üldhariduskoolide 9.–12. klassi õpilastele. Konkursi teema oli “Minu raamatukogu – linnas, taskus, südames...!”

20 aasta jooksul on programmi Minu Riik korraldatud esseekonkursid olnud väga menukad. Sel aastal osales 76 üldhariduskooli ja laekus 268 tööd. Žürii otsustas välja anda kolm auhinnalist kohta ja 26 ergutusauhinda.

Ergutusauhinna said ka kolm LÜGi õpilast:

- **Kadriin Lille laid**, 12.H klass, auhind – Tartu Oskar Lutsu nimeline Raamatukogu
- **Laura Kirke Kaijalainen**, 12.H klass, auhind – AS Tallink
- **Riin Tammet**, 11.H klass, auhind – Riigikogu

Kõigi õpilaste juhendaja on õpetaja Tiina Brock

Tiina Brock, eesti keele ja kirjanduse õpetaja

-----

21. jaanuaril toimus Tallinnas tänavune **TalTech majandusvõistlus 2023**. Võistlus hõlmab teadmisi ja arusaama majandusest, aktuaalseid ning loogilist mõtlemist eeldavaid majandusvaldkonna ülesandeid. Võistlusel osales 82 gümnasisti 31-st koolist. 12.M õpilane **Kert Kallas** saavutas 19. koha. Kerdi õpetaja on Imbi Raudkivi.

Krisse Liisa Mastakov võitis üleriigilise etluskonkursi oma vanusegrupis

3. veebruaril toimus Albu põhikoolis juba 20. üleriigiline võistlulugemine Hansenist Tammsaareni. Tingimus oli lugeda peast maksimaalselt 5 min pikkune katkend või lühipala Tammsaare loomingust. Võisteldi neljas vanuserühmas. Kokku oli 46 osalejat.

Läänemaad esindasid LÜGi õpilased Krisse Liisa Mastakov (10.H) ja Jasper Klippberg (11.H). Krisse Liisa võitis oma vanusegrupis (9.-10. klass) esikoha, esitades katkendi Tammsaare jutustusest „Noored hinged“. Palju õnne Krisse Liisale!

Tiina Brock, eesti keele ja kirjanduse õpetaja

Krisse-Liisa Mastakov etluskonkursil Albus

-----

22. veebruaril toimus üleriigilise konkursi „**Luuleprõmm 2023**“ Läänemaa eelvoor. 16-19aastaste vanuserühma võitja oli LÜGi 12.H õpilane **Grete Sallo**. Grete esindas Läänemaad 8. märtsil Tartus „Noorte Luuleprõmm 2023“ lõppvõistlusel, kus ta esitas oma luulet 3. koha vääriliselt vanusegrupis 10.-12. klass.

Marlen Makarov võitis President Kaljulaidi fondi preemia esseekonkursil “Sõna jõud ja keele vägi”

Emakeelepäeva eel, 13.03 külastas president Kersti Kaljulaid Läänemaa Ühisgümnaasiumit, et anda üle lõppenud esseekonkursi preemiad ja ühtlasi kohtuda kogu kooliperega ning pidada loeng sõnavabaduse teemal. Väga haarav loeng lõppes küsimuste-vastuste vooruga. Kõige lõpus andis Kersti Kaljulaid üle äsja lõppenud esseekonkursi preemiad.

„Sõna jõud ja keele vägi“ oli esseekonkurss IX-XII klassi õpilastele. Selle eesmärk oli kutsuda õpilasi üles teadvustama emakeelt kui oma identiteedi osa ja suurendada õpilastes huvi keeleõpingute ja keelealase kõrghariduse omandamise vastu. Konkursi korraldajad olid Toimetaja tõlkebüroo, Eesti Keele Instituut, Eesti Emakeeleõpetajate Selts, Tallinna Ülikooli humanitaarteaduste instituut, Euroopa Komisjoni Eesti esindus ja President Kaljulaidi Fond. 2023. aasta esseekonkursile „Sõna jõud ja keele vägi“ saadeti 104 väga hästi kirjutatud ja kaasahaarava teemakäsitlusega esseed 41 koolist. Õpilased peatusid lisaks kirjanduse-, kultuuriloo- ja emakeelekesksetele teemadele ka poliitikal ja valimistel, Ukraina sõjal, rahvusvahelistel suhetel, spordil ning paljudel teistel teemadel. Läänemaa Ühisgümnaasiumist osales kolm õpilast, kellest Marlen Makarovi essee (10.H) osutus President Kaljulaidi Fondi žürii lemmikuks ning pälvis 300-eurose stipendiumi ja Kersti Kaljulaidi raamatu „Sõna on vaba“. Marleni essee kirjeldas kõige paremini sõna jõudu meie ühiskonna haavatavamate rühmade õiguste eest seismisel. Essee Naiste sõna on naiste jõud

Konkursil anti välja neli esimest kohta, lisaks valis Eesti Keele Instituudi žürii välja neli võidutööd, mille oskuslik keelekasutus, ainulaadne teemakäsitlus ja suurepärase õigekiri väärtsid eraldi esiletoomist. Oma lemmiku valis ka Euroopa Komisjoni Eesti esinduse žürii. Lisaks toodi märksõnaga „suurepärase essee“ eraldi välja ka neljateistkümne õpilase tööd. Neid õpilasi tunnustati raamatu ja tänukirjaga. Nende hulka kuulusid ka Miia Krips (11.H) ja Emily Laurmann (10.H) Kõigi õpilaste juhendaja oli emakeeleõpetaja Tiina Brock.

Tiina Brock, eesti keele ja kirjanduse õpetaja

President Kaljulaid ja Marlen Makarov preemia üleandmisel

-----

14. märtsil toimus Haapsalu lasteraamatukogus **Ernst Enno etluskonkurss**. Etluskonkursi 10.-12. klasside vanusastme võitjad: I koht **Carl Marten Aru** (12.MS), II koht Angela Meeles (10.M), III koht Jane-Anett Riibak (11.H), Eripreemia Hugo Juurik (11.M). Carl Marteni, Angela ja Hugo juhendaja on Monika Undo, Jane-Aneti juhendaja on Tiina Brock.

-----

12. aprillil toimus Martna Põhikoolis **Arukate Õpilaste Akadeemia**, milles osales üheksa põhikooli ja kolm gümnaasiumi võistkonda. Läänemaa Ühisgümnaasiumi võistkond koosseisus **Matteus Kalda, Andres Paat ja Pärtel Ruut** 12.LR klassist ning **Raian Kleemann** 11.LRS klassist saavutasid võistlusel I koha. Võistlus koosnes kümnest kiirküsimusest, kuuest audiovisuaalsest küsimusest, ühest eksperimendist ja neljast arutlevast küsimusest. Kõik küsimused olid loodusainete valdkonnast ning ühised nii põhikoolile kui ka gümnaasiumile.

Selgusid XIII noorte laulu- ja tantsupeol esinejad:

- **Noortekoor** (juhendajad Karin Lükk-Raudsepp ja Ilona Aasvere).
- **Tantsulusti** noorterühm (juhendaja Malle Õiglas).
- **Läki Tantsule** noorterühm (juhendajad Ulrika Grauberg ja Grete Grauberg).
- **Läki Tantsule neiduderühm** (juhendaja Ulrika Grauberg ja Grete Grauberg).

LÜGi õpilased parimate arvustuste kirjutajate seas

15. mail kuulutati välja 21. korda arvustuste võistluse **Ulakass** parimad. Sel korral tuli kaks auhinda ka LÜGi: gümnaasiumiastme 2. koha pälvis **Hugo Juurik** (11.M) ja eripremia Riin Tammet (11.H).

Hugo töö eristus selle poolest, et ainsana preemia saanutest võttis ta arvustada luulekogu: Lauri Räpp „Lihtsate asjade tähtsus. Tähtsate asjade lihtsus“. Riin valis arvustamiseks proosateose: Colleen Hoover „Ei iial enam“.

Arvustamiseks valitud eesti või välis autori ilukirjanduslik teos pidi olema ilmunud (esmakordselt eesti keeles) ajavahemikus 2013–2023. Võistluse korraldaja on Tartu Tamme Gümnaasium.

Sel aastal võttis võistlusest osa 34 gümnasisti ja 25 põhikooliõpilast. Võitjad olid kutsutud autasustamiseks Tartusse Eesti Kirjandusmuuseumi, kus saadi osa ka huvitavast ekskursioonist. Hugo juhendaja on Monika Undo. Riinu juhendaja on Tiina Brock.

Tiina Brock, eesti keele ja kirjanduse õpetaja

Riin Tammet ja Hugo Juurik Ulakass arvustustevõistluse tunnustustega

-----

Laura Kirke Kaijalainen ja Victoria Požidajeva edukad omaloomingukursil

Taas lõppes Ernst Enno omaloomingukonkurss ja parimad on välja selgitatud. Sel korral oli konkurss seotud liikumisaastaga ja kandis pealkirja „Välja õuest ja väravast“. Omaloomingukursile olid oodatud näiteks reisikirjad ja -lood, luuletused, ka muinasjutud jm kirjutised.

Gümnaasiumiastmest valiti välja kaks parimat luuletust ja kaks parimat proosavormis kirjutist (kohti ei jagatud). LÜGist pälvisid preemia Laura Kirke Kaijalainen (12.H) jutukesega „Välja õuest ja väravast“ ning Victoria Požidajeva (12.H) luuletusega „Kaugelt lähedal kosmos“. Žüriisse kuulusid Krista Kumberg, Adam Cullen ja Eva-Maria Brock. Mõlema õpilase juhendaja on Tiina Brock.

Tiina Brock, eesti keele ja kirjanduse õpetaja

9.4. Sport

Läänemaa Ühisgümnaasiumi spordinädala orienteerumisvõistlus toimus 28. septembril Haapsalu vanalinnas. Kõige kiiremad orienteerujad olid: Neidud – I koht Karen Loorens (10.M) aeg 16.34, II koht Mia Mai Muru (12.LR) ja Briti Elise Jõpiselg (12.H) aeg 16.42. III koht Marie Pihlak (12.MA) ja Elis Tamm (12.MA) aeg 19.05. Noormehed – I koht Aron Pähkel (12.MA) aeg 14.14, II koht Kert Kallas (12.MA) aeg 16.01, III koht Juss Teesalu (12.LR) ja Pärtel Ruut (12.LR) aeg 16.32. Raja koostas ja pani üles orienteerumisklubi Okas.

Läänemaa Ühisgümnaasiumi õpilased võitsid Läänemaa Koolispordi Liidu murdmaajooksu meistrivõistlustelt 7 medalit. Võistlused peeti 4. oktoobril Paliveres. Neidude B-vanuseklassi 1000 m jooksus saavutas I koha Karen Loorens (10.M), III koha Marietta Muld (10.H). Neidude A-vanuseklassi 2000 m jooksus I koht Martina Muld (12.H), II koht Briti Elise Jõpiselg (12.H). Noormeeste B-vanuseklassi 2000 m jooksus I koht Markus Roomet (10.M). Noormeeste A-vanuseklassi 3000 m jooksus I koht Aron Pähkel (12.MA), II koht Ralf Luks (12.MA).

-----

20. oktoobril toimusid koolidevahelised võistlused jalgpallis. I koha sai LÜGi 12. klass, kes mängis koosseisus Rasmus Laherand, Reio Laherand, Mauri Siider, Aron Pähkel, Hendrik

Karnau, Henri Suder, Kevin Nurme, Ralf Luks. III koha saavutas LÜGi 10. klass. Parim väravakütt 4 väravaga oli Ralf Luks.

Soomes Loviisas peetud laskmisvõistlustel võitis kuni 18aastaste noormeeste õhupüstolis I koha 11.LRS õpilane Karel Markus Rääli. II koha sai Karlis Lõps 11.M klassist.

U17 eliitliiga II liigas Läänemaa ja Hiiumaa spordikoolide ühisvõistkonnas mängiv ründemängija Arti Viispert (10.M õpilane) tuli liiga parimaks väravakütiks.

Haapsalu vehklemisklubi En Garde vehkleja, LÜGi 10.LRS õpilane Anneli Proosväli võitis Kopenhaagenis Euroopa U17 karikaetapil vehklemises pronksmedali. Etapivõiduga läks Proosväli Eesti U17 edetabeli liidriks.

Kolmel eri nädalavahetusel novembris selgusid Läänemaa laskmismeistrid. Võisteldi eri harjutustes (püstol, püss ja õhkrelvad). Meistritiitli spordipüstolis võitis Karel Markus Rääli (11.LRS), olümpiakiirlaskmises tuli hõbemedalile Karlis Lõps (11.M) ja vabapüstolis võitis pronksi Raian Kleemann (11.LRS).

-----
30. novembril 2022 toimusid Wiedemanni spordihoones Läänemaa KSLiidu meistrivõistlused korvpallis 10.-12. klasside õpilastele, kus osales 3 neidude ja 4 noormeeste võistkonda. Läänemaa koolispordiliidu meistrivõistlustel korvpallis 10.-12. klassidele võitsid meie kooli võistkonnad II ja III kohad.

Neidude teise koha võitis Läänemaa Ühisgümnaasiumi (LÜG) I võistkond, kus mängisid: Elis Tamm, Laura-Meribel Veide, Karlote Karm, Rebeka Villakov, Briti Elise Jõpiselg, Johanna Loorens, Luise Tärnpu, Mia Mai Muru, Grethel-Rosiine Simson. III koha sai LÜGi II võistkond: Diana Snigurskaja, Annely Bankier, Karen Loorens, Annabel Voolaid, Marite Hallik, Marietta Muld, Kleer Jaani, Sille Kolga.

Noormeeste esikolmik selgus peale pikka ja pingelist võistluspäeva omavaheliste korvide lugemise tulemusena, sest päeva esimese mängu võitis LÜG II võistkond LÜG I võistkonda tulemusega 32:24. Teise mängu võitis NG Haapsalu Kutsehariduskeskust (HKHK) 30:9. Seejärel LÜG II kaotas NG-le 5:13 ja LÜG I võitis HKHK 19:5 ning LÜG I võitis NG-i 10:6.

LÜG I võitis HKHK-d tulemustega 19:5 ja võistluspäeva viimase mängu võitis 41:18 LÜG II HKHK-d. Mängude lõppedes olid kolmel võistkonnal turniiritabelis kokku 5 punkti ning võitja selgitati korvide vahe lugemisega, mille tulemusel selgus võitjaks NG, teine koht LÜG II ja kolmas koht LÜG I.

LÜG II noormeeste võistkonnas mängisid: Ralf Luks, Oliver Metsar-Villakov, Märt Õiglas, Sören Pent, Oliver Laasik, Tanel Toomemägi, Robi Suder, Henri Suder, Markus Roomet. LÜG I noormeeste võistkonnas mängisid: Kert Kallas, Mauri Siider, Jose Benitez Montenegro, Sander Soome, Jan-Erik Niit, Janar Voorel, Kristofer Kattel.

Leelo Paju, kehalise kasvatuse õpetaja

Läänemaa Koolispordi Liidu meistrivõistlustel laskmises tuli 10.-12. klasside arvestuses parimaks LÜGi II võistkond (Leana Arro, Veronika Laanes, Tanel Metshein, Meribel Lepp), jättes teiseks favoriidiseisuses olnud LÜGi I võistkonna (Mai-Liis Vikman, Raian Kleemann, Karel Markus Rääli, Karlis Lõps). Individuaalarvestuses olid parimad neidude arvestuses: 1. Leana Arro (10.M), 2. Veronika Laanes (12.H), 3. Mai-Liis Vikman (11.H).

-----
17. jaanuaril toimusid Pärnus Eesti Koolispordi Liidu 10.-12. klasside noormeeste rahavaliiga võrkpallivõistlused. LÜGi noormeeste võistkond jõudis finaali ja tasavägises võistluses saavutas II koha. LÜGi võistkond: Oliver Mark (10.M), Markus Rafael Kalda (11.M), Henri Suder (12.LR), Kaspar Kirsipuu (12.MA), Ivan Sobol (11.UA), Ralf Lamp (11.M), Kaarel Villem Vennola (12.LR). Treener Annika Rouhiainen.

Vilniuses peetud suurtel rahvusvahelistel laskmisvõistlustel Polonia Cup oli Läänemaa laskuritest kõige edukam Karel Markus Rääli (11.LRS). Karel Markus Rääli tuli juunioride noormeeste arvestuses õhupüstolis III kohale.

Eesti 2022. aasta parim vehkleja naisjuuniorite (U20) arvestuses oli LÜGi 10.LRS õpilane Anneli Proosväli. Eesti 2022. aasta parim vehkleja meeskadettide (U17) arvestuses oli 11.M õpilane Oliver Laasik.

17. jaanuaril toimusid Pärnus Eesti Koolispordi Liidu 10.-12. klasside noormeeste rahavaliiga võrkpallivõistlused. LÜGi noormeeste võistkond jõudis finaali ja tasavägises võistluses saavutas II koha. LÜGi võistkond: Oliver Mark (10.M), Markus Rafael Kalda (11.M), Henri Suder (12.LR), Kaspar Kirsipuu (12.MA), Ivan Sobol (11.UA), Ralf Lamp (11.M), Kaarel Villem Vennola (12.LR). Treener Annika Rouhiainen.

-----

22. jaanuaril toimus Bahreinis vehklemise meesjuunioride MK-etapi võistkonnavõistlus, kus Eesti tiim võitis pronksi. Eesti võistkonda kuulus ka LÜGi 11.M klassi õpilane Oliver Laasik.

-----

28. jaanuaril toimunud U17 Eesti meistrivõistlustel vehklemises võitis kadettide tüdrukute individuaalvõistlusel II koha Anneli Proosväli. Anneli Proosväli (10.LRS) kuulus ka En Garde võistkonda, kes võitis võistkonnavõistluses III koha.

Haapsalus toimunud õhkrelvavõistlusel „Muda Karikas” olid edukad mitmed LÜGi õpilased. Tulemused õhupüstolis – Tüdrukud (17-18 aastased) 40 lasku: I koht Mai-Liis Vikman (11.H), II koht Diana Snigurskaja (11.H), III koht Leana Arro (10.M). Poisid (17-18 aastased) 40 lasku: II koht Karel Markus Rääli (11.LRS).

23.-26. jaanuaril toimusid LÜGi klassidevahelised kabevõistlused. Kolmel esimesel mängupäeval toimusid mängud lendude vahel. 10. klasside arvestuses võitis 10.LRS. 11. klasside arvestuses võitis 11.M. 12. klasside arvestuses võitis 12.LR. Neljandal mängupäeval võitjad võtsid mõõtu omavahel superfinaalis, kus tasavägises konkurentsis saavutas üldvõidu 10.LRS. II koht – 11.M, III koht – 12.LR. Võitjate võistkond 10.LRS mängis koosseisus: Tormi Erstu, Hannes Rabi, Harly Viira, Annabel Voolaid. 11.M võistkond – Ott Rasmus Grigorenko, Karlis Lõps, Alexis Rebane, Janar Voorel. 12.LR võistkond – Matteus Kalda, Karmen Lindsalu, Andres Paat, Pärtel Ruut.

Eesti meesjuunioride epeekoondis, mille koosseisu kuulus ka LÜGi 11.M õpilane Oliver Laasik, saavutas Šveitsis Baselis peetud MK-etapil kolmanda koha.

4.-5. veebruaril toimusid Jelgavas Läti juunioride ja kadettide vehklemise meistrivõistlused. Juunioride klassis (U20) tuli esimeseks LÜGi 10.M õpilane Svetlana Trynova.

-----

7. veebruaril selgusid võistlusel „Koolipinks kõigile” Läänemaa koolispordi liidu meistrid lauatennises. 10.-12. klassidest olid võistlemas 15 huvilist Läänemaa Ühisgümnaasiumist. Neidude parim oli Karolin Aru (12.LR), II koht Ines Ira (10.LRS) ja III koht Kai Kurisman (10.H). Noormeestest tuli võitjaks Markus Põru (10.LRS), II koht Pärtel Ruut (12.LR) ja III koht Otto Villem Valdmann (10.LRS).

Tallinnas, 19. veebruaril peetud U20 Eesti meistrivõistlustel vehklemises võitis individuaalse meistritiitli Anneli Proosväli (10.LRS). Anneli Proosväli ja Svetlana Trynova kuulusid ka Eesti meistri tiitli võitnud vehklemisklubi En Garde naiskonda.

25-26. veebruaril Tartus peetud rahvusvahelisel Aura Openi ujumisvõistlusel võitis LÜGi 11.LRS õpilane Katarina Viktoria Solovjova 100 meetri kompleksujumises III koha.

-----

8. märtsil toimusid Wiedemanni spordihoones Läänemaa Koolispordi Liidu meistrivõistlused 10.-12. klasside õpilastele võrkpallis, kus osales 4 neidude ja 5 noormeeste võistkonda. Neidude arvestuses saavutasid II koha LÜG I võistkond, kuhu kuulusid: Rebeka Villakov (12.H), Luise Tärnpu (12.H), Briti Elise Jõpiselg (12.H), Mia Mai Muru (12.LR), Gtethel-Rosiine Simson (12.M), Marite Hallik (10.M), Kärolin Kuura (10.H). III koha sai LÜG II võistkond. Noormeeste esikolmik selgus peale pikka ja pingelist võistluspäeva omavaheliste punktide lugemise tulemusena. II koha saavutas LÜG I võistkond: Markus Rafael Kalda (11.M), Ivan Sobol (11.UA), Oliver Mark (10.M), Kaarel Villem Vennola (12.LR), Kaspar Kirsipuu (12.MA), Henri Suder (12.LR).

LÜG I neidude võistkond, kes saavutas LKSL võistlustel II koha

LÜG I noomeeste võistkond, kes saavutas LKSL võistlustel II koha

-----

17. märtsil Tallinnas toimunud Koolipinki finaalvõistlustel tuli Läänemaa Ühisgümnaasiumi naiskond koosseisus Karolin Aru ja Ines Ira teiseks ning meeskond koosseisus Markus Põru ja Pärtel Ruut kolmandaks. Gümnaasiumide kokkuvõttes (naiskond + meeskond) aga võideti esikoht.

Läänemaa lauatennise meistrivõistlustel meesüksikmängus võitis II koha Markus Põru, III koha sai Pärtel Ruut. Põru ja Ruut olid edukad ka paarismängudes. Markus Põru (10.LRS) võitis segapaarismängus ja sai III koha meespaarimängus. Pärtel Ruut (12.LR) võitis meespaaride seas II koha ja segapaaride arvestuses III koha.

-----
18. märtsil peeti Haapsalus laskmise U15 Eesti meistrivõistlused. LÜGi 11.LRS õpilane Karel Markus Rääli tuli Haapsalu I võistkonna koosseisus püstoliharjutuses meeskondlikult Eesti meistriks. Poiste individuaalvõistlusel sai Karel Markus III koha. Tüdrukute võistkonnavõistluse kulla sai Haapsalu I võistkond, kuhu kuulusid LÜGi õpilased Mai-Liis Vikman (11.H) ja Leana Arro (10.M). Tüdrukute individuaalvõistlusel tuli Mai-Liis Vikman III kohale.

22.-23. aprillil Sakus peetud Eesti meistrivõistlustel epeevehklemises võitis meeste individuaalvõistlusel kolmanda koha LÜGi 11.M õpilane Oliver Laasik.

-----
29. aprillil Sakus peetud vehklemise U23 Eesti meistrivõistluste individuaalvõistluse võitis poiste arvestuses kulla 11.M õpilane Oliver Laasik, kes kindlustas ka pääsu U23 Euroopa meistrivõistlustele. LÜGi õpilased Anneli Proosväli (10.LRS) ja Svetlana Trynova (10.M) kuulusid kulla võitnud En Garde naiskonda.

-----
8. mail toimus Läänemaa Ühisgümnaasiumi maleturniir. Kokku osales kümme õpilast, kes mängisid Šveitsi turniirisüsteemi järgi 6 vooru. Iga mäng kestis kuni 10 minutit. Võistlus oli ääretult tasavägine. Kokkuvõttes saavutas esikoha Hannes Rabi 4,5 punktiga. II-III kohta jäid jagama Hugo Bert Muru ja Harly Viira 4 punktiga. Kõik kolm on 10.LRS klassi õpilased.

Euroopa noorte võistkondlike meistrivõistlustel ehk Euroliigas esindasid kuueliikmelist Eesti koondist kaks Läänemaa noorlaskurit: Mai-Liis Vikman (11.H) ja Karel Markus Rääli (11.LRS).

-----
18. juunil toimusid Läänemaa kergejõustikumeistrivõistlused. Naistest teenis kaks kulda LÜGi 11.H õpilane Kleer Jaani. Kleer võitis meistritiitli kaugushüppes (4.98) ja kõrgushüppes (1.55).

10. Medalistid ja aukoja liikmed 2023

Kuldmedal

1. Matteus Kalda	12LR
2. Mia Mai Muru	12LR
3. Kaisa-Liisa Niinemets	12MS
4. Andres Paat	12LR
5. Marie Pihlak	12MA
6. Reli Rosenberg	12MS
7. Pärtel Ruut	12LR
8. Catarina Toome	12LR
9. Luise Tärnpu	12H
10. Hanna-Liisa Viitmaa	12H

Hõbemedal

1. Anna-Maria Alton	12MS
2. Carl Marten Aru	12MS
3. Kert Kallas	12MA
4. Christopher Kampmann	12MA
5. Henrieth Kampmann	12H
6. Veronika Laanes	12H
7. Loviise Lazarev	12LR
8. Greta-Piia Peberg	12H
9. Agne Andra Ploom	12LR
10. Stelli Hedith Siht	12MS
11. Elisabeth Sild	12H
12. Grethel-Rosiine Simson	12MA
13. Taavi Süda	12MS
14. Elis Tamm	12MA
15. Juss Teesalu	12LR
16. Ingrika Tuulik	12LR
17. Rebeka Villakov	12H

Aukoja liikmed

- Elisabeth Sild (12.H)
- Sander Põldmaa (12.MS)
- Ain Iro (LÜGi direktor 2018-2023)

11. Esiletoomist väärivad õpilaste tööd

11.1. Marlen Makarovi essee „Naiste sõna on naiste jõud“

Kersti Kaljulaidi Fondi lemmik esseekonkursil „Sõna jõud ja keele vägi“

14. märts on emakeelepäev. Kas ei kõla uhkelt? Ilusal keelel on vääramatut jõud, ent küllap ei hoomaks eesti keel eestlaste kombel tagasihoidlikult seda ise, kui see võimalik oleks. Meie keel hõlmab endas vaoshoitud ilu ja esteetilisust, seda kõnelevad vähesed. Sellest olenemata see püsib, ja ometi öeldakse ju, et vähem on rohkem.

Sõnad – neid on tubli annus. Kohati tundub, et lausudes neid üksteisele on need üksnes heliribad, mida me järgmise päeva koidikul enam ei mäleta. Keegi aga ikka mäletab. Mäletab see, kellele lausunud sõna voolab soojast südamest ja puhtast hingest. Mäletab ka see, kes on tundnud sõna jõudu tänu valusatele valedetele, mis ründavad ja rüüstavad ühiskonnastruktuuri. Need eelarvamused ja viha tuleb mätta omaendi kätega, kahmates peale rammust mulda ja jättes need siis igaveseks sinnapaika.

Hing ajab pinde, kui mõistan, et poisid, kellega kunagi liivakastis mängisin ja puude otsas turnisin, on võtnud seisukoha, et minu sugu on kuidagi nende omast nigelam. Valutab süda, kui mõtlen tagasi ajale, mil mõni teravama keelega mehehakatis andis endale voli minu vastu õel olla. Selle peale öeldi mulle: „Poisid on poisid ja selleks nad jäävad, mine tea, äkki sa hoopis meeldid talle, ära pane tähele.“ Ajas tohutult marru, kui põhikoolis leidsin end olukorrast, kus poiste suust kõlas suisa seletamatu valuoie, kui parasjagu pandi nad paari tüdrukutega, kusjuures needsamad poisid seletasid üksteise jaoks üsna veenvalt ja sageli, kui emotsionaalsed on naised. See kõik oli juba siis minu jaoks pisut irooniline. Tänini on mõni remark tunnis kiire tulema, et kuidas naised vajavad selleks mehi, et see nii-öelda ”kanakari” balansseeritud saaks. Kui meeste suust kõlab tulihingeline ja vihane lause ”Naised ei sobi poliitikasse”, peab tunnistama, et midagi on kohe tõsiselt valesti. Tahaks kohe küsida, et miks. Isegi kui küsida, ei saaks ma arvatavasti sealt pädevat ja vettpidavat vastust, sest neil lihtsalt ei ole seda. Ausalt öeldes kõlab see ka veidi koomiliselt, kui võtta arvesse asjaolu, et kõik agressorid ja sõjaalgatajad on siiani olnud mehed.

Kui mehe sõna otsustab, kas mul on õigus oma kehaga teha seda, mida mina ise tahan, kui sündimata loote elul on rohkem kaalu kui minu omal, on midagi valesti. Me oleme kõik ju kellegi tütred, missugune isa võtaks omaenda tütrelt õigused ära?

Sellist käitumist ignoreerides ja tüdrukuid alatult veendes, et sellised sõnad ja väärted on vaid kiindumus, mida poisid patriarhia tõttu välja näidata ei oska, või tavalised meestejutud, mida naised ei mõista, on solvava ja vastuvõetamatu käitumise normaliseerimine ühiskonnas, mistõttu tüdrukud ei õpi enda eest seisma ja jäävadki arvama, et nemad peavad alla jääma, et nende sõna ei loe ega hakkagi kunagi seda tegema.

Kohati tundub, nagu läheks me ajas tagasi. Kohati aga tundub mulle siiski, et mehed on enda jaoks kaotamas haaret ja kontrolli naiste üle, ja nad kardavad, maskeerides seda agressiivsete ja emotsionaalsete sõnadega.

Sellist süsteemi, mis oli kunagi, ei saa lasta uuesti sündida. See kõik ei pea lõppema puhtalt seetõttu, et oleme väärtuslikud kellegi emana, tütreana, õena, või abikaasana. Iga naine on ise ju inimesena keegi. Meil ei pea tingimata olema märgistust, tiitlit või rolli. Meil on koht poliitikas, õigus omaenda kehadele ja meie sõna loeb. Kelleks oleme sündinud on meie uhkus, meie hästi väljateenitud enesehinnang ja seda ei saa keegi meilt ära võtta.

Kaitskem tütreid ja harigem poegi!

11.2. Miia Kripsi kõne „Armastus, see on võimalus“

Eesti Vabariigi 105. aastapäevale pühendatud kõnevõistluse I koht

Lugupeetud kuulajad ning kohalviibijad!

“Armastus on pärl, mida sügavasse merepõhja heidetakse, et midagi loota ja otsida oleks.” - just sellised sõnad lausus A. H. Tammsaare. Üks pisike pärl kutsub oma sära ja iluga meid teda märkama. Kui ma märkan väikseid häid ja ilusaid asju samamoodi nagu pärlit merepõhjas, siis see kokkuvõttes muudab mind paremaks inimeseks ja kui väikeseid asju saab palju, siis väikesed asjad koos muudavad maailma helgemaks. Mina olen vaid üks osa sellest maailmast, vaid üks inimene.

Üks inimene, üks mõte, üks märkamine, üks tegu. Kümme tuhat inimest, kümme tuhat mõtet, kümme tuhat märkamist, kümme tuhat tegu. Mida rohkem inimesi, seda rohkem saame kõik koos teha imesid. Just sedasi oleme me aidanud Ukrainat – kõik koos, helge eesmärgi nimel, sest see on meie võimalus. Võtkem seda just nimelt kui võimalust mitte kui kohustust. Seda võimalust märkas Johanna-Maria Lehtme, kes kuulas oma südant ja märkas abivajajaid. Ta ei saanud ilma asjata Aasta eurooplase 2022 tiitlit – tema panus on märkimisväärne. Ta lasi kontrollida, et pakid oleksid kenasti abivajajate kätte jõudnud ning samuti oli ise selle protsessi juures nii päeval kui öösel. Võtkem Johannast eeskujuks, sest just sellised inimesed on meie ühiskonnast kadumas.

On õpetatud, et tuleb olla viks ja viisakas, hooliv ja kaastundlik. Aga elu näitab, et seda mitte alati ei olda. Mis vahe on sõnadel “pean olema” ja “mul on võimalus olla”? Üks asi on, et me peame olema head inimesed – aga see mõjub justkui käsu, kohustusena, see ei toimi. Teine asi on, et meil on võimalus olla hea inimene – see lähtub meist endast ja sellel on rohkem väge. Andke inimestele võimalus või pigem inimesed, võtke endale ise võimalus! Johanna-Maria Lehtme märkas ja jagas oma armastust abivajajatele ja Ukrainale – leidkem see armastus ka enese seest!

Armastus annab meile oskuse märgata. Märgata võimalust kuulata mere kohinat Saaremaa rannas, märgata võimalust seilata paadiga Peipsi järvel, märgata tänaval maas lebavat inimest, kes on hädas – olenemata põhjusest on ka tema inimene ja vajab abi, inimene keda päästaks üks hooliv silmapaar. Võimalus näha naeratavaid inimesi Valge Daami ajal ning Taevaskoja teedel. Võimalus kuulata linnulaulu, hingata sisse rukkilille lõhna, asetada kevadhommikul jalg kastemärja muru sisse – need on vaid vähesed võimalused, mis meil silme ees on, kui liigume ringi Eestimaal. See muutub nähtavaks ainult siis, kui me neid ise märkame.

Ülal nimetatud Tammsaare tsitaadis on kaks olulist sõna armastuse iseloomustamiseks ja need on „lootus“ ning „otsimine“. Kui neil sõnadel peatuda, siis mõistame, et lootus on meie igapäeva keelekasutuses oluline sõna. Kasvõi kui talvel loodame, et tuleb ilus ning soe suvi või kui me loodame, et meil kuu lõpuks piisavalt raha jätkub. Need on üsna tavapärased mõtted, kas pole? Ja kui peatuda sõnal „otsimine“, siis on nende kahe sõna sobimus silmnähtav. Loota võime me ju alati, kuid kui me otsime võimalusi ja me otsime lahendusi, siis on meie lootus suures joones täidetud, sest meie ise oleme selle heaks midagi teinud, et tulemus sünniks. Just

seada, iseendale lootmist, sellega kaasnevate võimaluste otsimist ning märkamist ja tulemuseks iseenda armastamist – seda mõtet soovin ma jagada igale inimesele, eranditult.

Ilusat vabariigi aastapäeva!

11.3. Karlote Karmi kõne „Püha on maa“

Eesti Vabariigi 105. aastapäevale pühendatud kõnevõistluse II-III koht

Head kuulajad! Meie Maa on Püha, nagu väidab tänavu suvel toimuva noorte laulu- ja tantsupeo ühine juhtmõte. Pühad on meie maa jäised hommikud, nendele järgnevad sajused päevad ning need päevad lõpetav rahulik öö. Püha on see koolipink, kus meist voolitakse tublisid ja isemõtlevaid kodanikke ning kõik muu, mis igale inimesele endale selle mõttega seostub.

Meie, eestlased, oleme rahvana lõpmata rahulolematud. Meil ei ole kunagi piisavalt soe või on jällegi liiga palav, mitte kunagi pole piisavalt raha, kellestki loodud ausammas ei näe päris kindlasti selle inimese moodi välja ning oma ala professionaalid ei tea niikuinii, millest nad räägivad. Nagu öeldakse on arvamusi täpselt sama palju, kui on inimesi. Seepärast on vägev näha, kui ühel hetkel, kellegi teise toetuseks või oma riigi eest seismiseks me siiski oleme võimelised jõudma ühisele meelele ning töötama sama eesmärgi nimel. Need on need hetked, kui me endale teadvustame, et see maa ehk võibki päriselt olla püha.

Meie lähedal käib sõda. Vähemalt veel täna, võime me siiski rahulikult õhtul muretsemata magama heita ning ilutulestiku paugu kuulmine ei meenuta raketi heli, mis naabrihoovis või magamistoas maandus. Minu eluajal aga tekkis esimest korda reaalne vajadus tähistada hooned kleebistega, mis märgivad ära avalikud varjumiskohad, ning asulatesse paigaldatakse järgemööda ennetavalt ohusireene. Me kipume oma vaba ja turvalist riiki võtma iseenesestmõistetavana, kuid peaksime mõtlema sellele, et me ei ole vabad mitte teiste armust, vaid oleme vabaduse ise kätte võidelnud. Seda väitis president Püts juba ajal, kui Eesti esimest korda iseseisvaks sai, mis annab aimu, et inimesed, elades head ja mugavat elu, kust puudub hirm ja ohutunne, paratamatult unustavad, milline on olnud sellel pühal maal saavutatud vabaduse tegelik hind.

Meid ümbritsev maailm on viimastel aastatel olnud paras segaduse ja probleemide pundar. Üleilmsele pandeemia järgnes lisaks paljule muule terroristliku ja vägivaldse režiimi kujunemine Afganistanis ning sellesama vastu võitlemine Iraanis. Minul oma väikeses

kodulinnas on aga võimalik rahumeeli valmistuda hoopis noorte laulu- ja tantsupeole minemiseks, millega kogu Eesti annab au meie kultuurile, traditsioonidele, minevikule ja tulevikule. President Toomas Hendrik Ilvese sõnul on ime, et Eesti üldse olemas on, aga just need eestlaste seas ülipopulaarsed, alati välja müüdnud traditsioonilised pidupäevad näitavad, et südames on meil valmidus oma püha maa eest seista ning vajadusel võidelda. Seetõttu me olemas oleme ning ka püsima jääme.

Eesti Vabariigi 105. aastapäeval on paslik meeles pidada, et püha on nii meie kodumaa kui ka kaasmaalased koos oma vapruste ning kõigi veidrustega. Üks ei eksisteeriks teiseta: eestlased Eesti ega Eesti eestlasteta.

11.4. Aksel Tammani kõne „Sitta kah!“

Eesti Vabariigi 105. aastapäevale pühendatud kõnevõistluse II-III koht

Kui ma seda kõnet kirjutama hakkasin, teadsin ma ainult seda, et jutt peab sisaldama lauset „Sitta kahh!“. Miks see lause siin kõnes olema peab? Ну откуда я знаю? Lihtsalt tundus kuidagi lühike, lööv ja üdini eestlaslik. Eestlase keelekasutus on alati olnud pigem otsekohene, rabe ning kohati isegi labane. Me ei karda ka omaks võtta võõrkeelseid väljendeid, kui need aitavad meil paremini edasi anda eestlase lihtsakoelisi, kuid tugevaid emotsioone (selle eesmärgiga ka see venekeelne lause).

Meie riik eksisteerib mitte vähesel määral tänu meid ühendavale tugevale hõimuintinktile. Me võime ju igapäevaelus kembelda, (öeldakse ju isegi, et iga eestlase lemmiktoit on teine eestlane), kuid ühise vaenlase ilmudes oleme valmis oma õhtusöögiga õlg õla kõrval, püssid käes, oma hõimu maad kaitsma. Aga kuidas on see kõik seotud mu jutuga algusega?

Vaadake, just ühine keel on see, mis on meid sidunud tugevaks klanniks. Me kipume pidama eestlaseks just neid, kes valdavad hästi meie keelt. Mõni välismaalane lahterdatakse eestlaste hulka ammu enne, kui see juhtub mõne väliseestlasega, kelle emakeel on inglise keel. Heaks näiteks on siinsamas Haapsalus elav USA päritoluga kirjanik Adam Cullen, kelle eesti keele oskus peaks nii mõnegi eestlase panema häbi tundma. Meie rahvuse piiri dikteerib palju rohkem keeleoskus kui päritolu.

Nüüd on kätte jõudnud see hetk, kus ma peaks lausuma mõne patriootliku kliše selle kohta, kui armas me isamaa ikkagi on. Ja siinkohal ei suuda ma midagi muud öelda, kui et meil on ikka kuratlikult vedanud, et saame olla vaba Eesti kodanikud. Kuid ka need, kes ei ole sündinud Eesti kodanikena, saavad tunda koos meiega uhkust selle pisikese maalapi üle kõleda Läänemere kaldal.

Eestlased ei ole kestnud aastatuhandeid mitte tänu poliitikute jutule rahvusluse säilitamisest, vaid tänu meie endi oskusele kohaned muutustega. Kui umbes 850 aastat tagasi meie esivanemaid sunniviisiliselt ristiusustama hakati, siis salamisi usuti ikka oma paganlikke jumalaid edasi. Samamoodi oleme ka praegu muutlikus ajajärgus: pealetükkivad võõrkeeled, imporditud pühad ja kombes ning lõhestunud sisepoliitika.

Mõned poliitilised jõud näevad ainsa ravina globalisatsiooni viiruse vastu isolatsiooni. Need inimesed ilmselt ei mõista, et ainus põhjus, miks eestlased pole veel välja surnud, peitub meie leidlikkuses ning kohanemisvõimes. Me ei tohi ennast isoleerida globaliseerumise eest, vaid peame üritama olukorda enda kasuks ära kasutada, nagu seda tegid mõisniku tagant varastavad talupojad sajandeid, (või sellisena on vähemalt vanu eestlasi kujutanud Kivirähk oma raamatus “Rehepapp”).

Meie ellu oleks vaja üldse rohkem optimismi. Me oleme üle elanud katku, sakslased ja kommunistid ning nüüd hädaldame, et piim on poes kallis. Meie kadunud esivanemad on ilmselt kuskil nutu ja naeru vahepeal, kas nutta, kui alla on järeltulijad käinud, või naerda meie hädisuse peale. Tänapäeva eestlases on kadunud see vaikne ja tagasihoidlik optimism, mis meid aastasadu on elus hoidnud.

Kui Priit Pärn oma, nüüdseks juba klassikuks muutunud, karikatuuris pealkirjaga “Sitta kah!” kujutas NSV-liitu loopimas Eestit justkui sõnnikut põllule kõdunema, siis praegu oleme jõudnud mõnes mõttes ajastusse, kus me hüppame ise vankrilt põllule mädanema.

Minu arvates on jõudnud kätte aeg enda kokku võtmiseks. Eestlased peavad pöörduma tagasi oma vaarisade optimistliku ja oportunistliku ellusuhtumise juurde, et kohaneda edukalt tulevikuga. Vastasel juhul on eestluse jätkusuutlikkus kaheldav. Täpsustan siinkohal, et ma ei kutsu praegu kedagi üles uuesti mõisnike tagant varastama.

Minus siiski leidub usku Eestisse ja eelkõige eestlastesse, tulevik paistab helgem kui kunagi varem, kui me vaid taipame seda märgata.

Jäägem eestlasteks! Ja aitäh teile!

11.5. Grete Sallo luuletused „Luuleprõmm 2023“ konkursil

Üleriigilise konkursi „Luuleprõmm 2023“ III koht 10.-12. klasside arvestuses

Ma armastan sind ka

Kas nüüd ongi siis nii, et mina olen ambur ja sina oled jäär
ja nüüd me hoiamegi kätudest kinni ja vannume mitte
kunagi lapsi saada sest lapsed on peavalu ja
valuvaigistiteks raha pole?
Joome ainult Bocki sest me oleme vaesed
ja kellel seda hommikusööki ikka vaja on?
Tobi hammaste vahel elame õhust ja armastusest.
Ja kui õhtul magama läheme soovime üksteisele head ööd öeldes “fuck
kapitalism”.

XXX

Inimesed on lollid ikka südamest mitte peast, eks
sellepärast päevavalguses midagi ausat ei öeldagi.
Talvetuule konte väänav külmus halastab mu vead.
Nüüd pole viga ka homme öösel samu vigu tuhat korda korrata.
Ja ülehomme hommikul kõnnin koju just ikka pikemat teed pidi.
Vahel mõtlen, et ilma on kergem
Mis ma sinna ära kaotasin, ei tea
aga ju oli midagi tähtsat

XXX

Sassis põrand, sassis kapipealsed
Sassis, sassis, sassis
Pikutan voodis

Mõnulen oma meestevihkamise mullis,
maailma vihkamise pisarad kussutavad unne
Ja just nii ongi hea